

**Основна школа „Владимир Перић Валтер“
Пријепоље**

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА СЕДМИ
РАЗРЕД**

за период

од школске 2022/2023. 2025/2026. година

1.ШКОЛСКИ ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОД ОД 2022/2023. ДО 2025/2026. ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

Полазне основе израде Школског програма

Приликом израде Школског програма користили су се следећи документи:

1.Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр.88/17, 27/18 и др. закона 10/19, 6/20 и 129/21)

2.Закон о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“ бр. 55/13, 101/17, 27/18 и др. закона 10/19 и 129/21)

Полазне основе су и правилници који се односе на наставу у првом циклусу за I, II, III и IV разред, на наставу у другом циклусу за V, VI, VII и VIII разред, на стручно усавршавање, учбенике, посебне програме, безбедност на раду.

Начела на којима је програм утемељен су :

1. усмерености на процесе и исходе учења;
2. заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
3. уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
4. хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
5. поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
6. заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
7. уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
8. развијање позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целиг живота;
9. коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
10. уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи

Школски програм урађен је у складу са Националним оквиром образовања и васпитања и садржи:

1. циљеве школског програма;
2. план наставе и учења основног образовања и васпитања;
3. програме обавезних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање;
4. изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање;
5. програм допунске и додатне наставе;
6. програм културних активности школе;
7. програм школског спорта и спортских активности;
8. програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања;
9. програм слободних ваннаставних активности ученика;
10. програм професионалне оријентације;

11. програм здравствене заштите;
 12. програм социјалне заштите;
 13. програм заштите животне средине;
 14. програм сарадње са локалном самоуправом;
 15. програм сарадње са породицом;
 16. програм излета, екскурзија и наставе у природи;
 17. програм рада школске библиотеке;
- У осталој школској документацији налазе се следећи садржаји:
1. начин остваривања других области развојног плана школе који утичу на образовно-васпитни рад (Ученички парламент);
 2. Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма
 3. Заштита и безбедност ученика за време остваривања образовно-васпитног рада и запослених, регистрисани су општим актима школе.

1.2.ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

1. Пун и усклађен интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета и ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
2. Стицање квалитетних знања и вештина и формирање вредносних ставова, језичке, математичке, научне, уметничке, културне, медијске, техничке, финансијске и информатичке писмености, неопходних за наставак школовања и активну укљученост у живот породице и заједнице;
3. Развој стваралачких способности, креативности, естетске перцепције и укуса, као и изражавање на језицима различитих уметности;
4. Развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење медија и информационо комуникационих технологија;
5. Оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању и свакодневном животу;
6. Развој мотивације за учење и оспособљавање за самостално учење и образовање током целог живота;
7. Развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења;
8. Оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
9. Развој кључних компетенција потребних за живот у савременом друштву;
10. Развој и практиковање здравог начина живота, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
11. Развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине, еколошке етике и заштите животиња;
12. Развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства;
13. Развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву заснованом на поштовању људских и грађанских права, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности;
14. Формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности држави Србији, поштовање и неговање српског језика и свог матерњег језика, традиције и културе српског народа,

националних мањина и етничких заједница, других народа, развијање мултикултурализма, поштовање и очување националног и светског културног наслеђа;

15. Развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне и узрастне равноправности и толеранције

1.3.ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА

Школски програм се реализује у периоду од четири године, односно од почетка школске 2022/2023. године до краја школске 2025/2026. године

ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ ПРОГРАМ РЕАЛИЗУЈЕ

Програм се реализује на српском језику

**ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И
ВАСПИТАЊА**

Ред. бр.	А.ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
4.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
6.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
11.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
12.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
13.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
14.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54*	2	72+54*	3	108	3	102
УКУПНО: А		24	918	25	954	28	1008	28	884
Ред. бр.	Б: ИЗБОРНИ ПРОВРАМИ								
	Верска настава/Грађанско васпитање**	1	36	1	36	1	36	1	34
	Други страни језик	2	72	2	72	2	72	2	68
	Матерњи језик/говор са елементима националне културе *	-	-	-	-	-	-	-	-
УКУПНО: Б		3	108	3	108	3	108	3	102
УКУПНО: А +Б		27	1026	28	1062	31	1116	31	986

*Ученик бира један од понуђених програма

Ред. бр.	ОБЛИК ОБАВЕЗНО ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27	1026	28	1062	31	1116	31	1116
2.	Слободне наставне активности	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Доунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	34

*Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик бира једну од три понуђене слободне активности („Слижбени гласник РС“ бр.5/22).

Ред. бр.	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБАВЕЗНО ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности*	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Екскурзија**	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

* Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

**Екскурзије се реализује у складу са одговарајућим правилником.

2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД

2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Годишњи фонд часова: 144

Недељни фонд часова: 4

Циљ учења Српског језика и књижевности је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерењо приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ФОНДА ЧАСОВА ПО ОБЛАСТИМА

Тема/област	Обрада	Утврђивање	Систематизација	Свега
1. Језик	27	18	7	52
Грамматика	25	16	5	46
Правопис	2	2	2	6
2. Књижевност	33	15	6	54
Школска лектира	28	11	5	44
Домаћа лектира	5	4	1	10
3. Култура изражавања	20	12	6	38
Говорно изражавање	4	3	2	9
Писмено изражавање	16	9	4	29
Укупно	80	45	19	144

Кључни појмови: књижевност, језик, језичка култура.

Редни број	Исходи	Теме/области	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начини и поступци остваривања програма
1.	<p>-користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима које чита;</p> <p>-истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи;</p> <p>-чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их у складу са узрастом;</p> <p>-разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста;</p> <p>-разликује основне одлике стиха и строфе – укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен;</p> <p>-тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у</p>	КЊИЖЕВНО СТ (54)	<p>ЛЕКТИРА</p> <p>Лирика</p> <p>1.Јован Дучић: „Подне“</p> <p>2.Милан Ракић: „Божур“</p> <p>3.Владислав Петковић Дис: „Међу својима“</p> <p>4.Милутин Бојић: „Плава гробница“</p> <p>5.Десанка Максимовић: „Крвава бајка“</p> <p>6.Стеван Раичковић: „После кише“</p> <p>7.Јован Јовановић Змај: „Јутутунска јухахаха“</p> <p>8. Рабиндранат Тагоре: „Папирни бродови“</p> <p>9.Вислава Шимборска: „Облаци“</p> <p>Епика</p> <p>1.Народна бајка (једна по избору): „Међедовић“/ „Чудотворни прстен“/„Златоруни ован“</p> <p>2.Стефан Митров Љубиша: „Кањош Мацедонов“ (одломак)</p> <p>3.Радое Домановић: „Вођа“ (одломак)</p> <p>4.Петар Кочић: „Кроз мећаву“</p> <p>5.Иво Андрић: „Јелена, жена које нема“ (одломак)</p> <p>6.Данило Киш: „Прича о печуркама“ /„Еолска харфа“</p> <p>7.Алфонс Доде: „Последњи час“ /Владимир Набаков: „Лош дан“</p> <p>8.„Дневник Ане Франк“ (одломак)</p> <p>9.Ефраим Кишон: „Код куће је најгоре“ (једна прича по избору)</p>	<p>Компетенција за учење;</p> <p>Рад са подацима и информацијама;</p> <p>Комуникација;</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву;</p> <p>Естетичка компетенција;</p> <p>Решавање проблема;</p> <p>Сарадња;</p> <p>Дигитална компетенција;</p> <p>Одговоран однос према околини;</p> <p>Одговоран однос према здрављу.</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала:</p> <p>Изражајним читањем ученици утичу на говорну културу</p> <p>-Читањем самостално доносе закључке о стваралаштву појединих писаца</p> <p>-Уочавањем стилских средстава ученици вреднују литерарни поступак</p> <p>-На примеру песме стичу и примењују знања о строфи, стиху и рими.</p> <p>-Читањем различитих приповедних врста ученици развијају позитиван став о прозном стваралаштву -</p> <p>Познавањем стваралачког опуса неког писца ученици самостално закључују о вредностима тих дела -</p> <p>Читајући уче да препознају оно што ће</p>

	<p>одабраниом лирском тексту;</p> <p>-локализује књижевна дела из обавезног школског програма;</p> <p>-разликује етапе драмске радње;</p> <p>-разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта;</p> <p>-разликује облике казивања (форме приповедања);</p> <p>-идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију;</p> <p>-анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста;</p> <p>-уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким; - разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела;</p> <p>-критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став;</p> <p>-доведе у везу значење пословица и изрека са</p>		<p>10. „Афоризми“ (Душан Радовић и други) Драма</p> <p>1. Бранислав Нушић: „Валст“ (одломак)</p> <p>2. Вида Огњеновић: „Кањош Мацеџиновић“ (одломак о сусрету Кањоша и Фурлана)</p> <p>НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ</p> <p>Обавезна дела</p> <p>1. Михајло Пупин: „Са пашњака до научењака“ (одломак)</p> <p>2. Јелена Димитријевић: „Седам мора и три океана“ (одломак)/ Милош Црњански: „Наша небеса“ („Крф, плава гробница“ - одломак)</p> <p>Једно дело по избору</p> <p>1. Јован Цвијић: „Охридско језеро“ (одломак) / Пеђа Милосављевић: „Потера за пејзажима“</p> <p>2. Светлана Велмар Јанковић: „Српски Београд деспота Стефана (Капија Балкана)“</p> <p>3. Уметнички и научнопопуларни текстови о природним лепотама и културноисторијским споменицима завичаја</p> <p>4. Избор из енциклопедија и часописа за децу ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <p>1. Епске народне песме покосовског тематског круга („Смрт војводе Пријезде“, „Диоба Јакшића“, и једна песма по избору)</p> <p>2. Епске народне песме о хајдуцима и ускоцима („Мали Радојица“, „Стари Вујадин“, „Старина Новак и кнез Богосав“, „Ропство Јанковић Стојана“)</p> <p>3. „Свети Сава у књижевности“:</p> <p>- одломак из „Житија Светог Симеона“ (о опроштају оца од сина);</p> <p>- избор из народних прича и предања (на пример: „Свети Сава и ђаво“, Легенде о Светом Сави);</p> <p>- избор из ауторске поезије о Светом сави (на пример Матија Бећковић: „Прича о Светом Сави“);</p> <p>4. Мирослав Антић: „Плави чуперак“ и „Шашава</p>	<p>их лично највише заинтересовати и подстаћи да се тиме додатно баве</p> <p>- На основу анализе дела стичу знања о приповедним поступцима, перспективи приповедача</p> <p>- Упоредјују народно и уметничко прозно стваралаштво и уочавају сличности и разлике.</p>
--	--	--	--	---

	<p>идејним слојем текста; - препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину;</p> <p>-размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевноуметничких текстова;</p> <p>-препоручи књижевно дело уз кратко образложење;</p> <p>-упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст.</p>		<p>књига“ (избор)</p> <p>5.Антоан де Сент Егзипери: „Мали Принц“;</p> <p>Момо Капор: „Мали принц“</p> <p>6.Јоанн Стерија Поповић: „Покондирена тиква“</p> <p>7.Душан Ковачевић: „Свемирски змај“</p> <p>8.Дејан Алексић: „Ципела на крају света“/Игор Коларов: „Дванаесто море“</p> <p>ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ</p> <p>(бирати до 3 дела)</p> <p>1.Милорад Павић: „Руски хрт“ (одломак)</p> <p>2.Тургењев: „Шума и степа“</p> <p>3.Антон Павлович Чехов: „Чиновникова смрт“</p> <p>4.Јанко Веселиновић: „Хајдук Станко“ (одломак из првог дела романа)</p> <p>5.Гордана Малетић: „Катарке Београда“ (прича,„Зебња“ и друге)</p> <p>6.Урош Петровић: „Загонетне приче“</p> <p>7.Александар Манић: „У свитање света“</p> <p>8.Јасминка Петровић: „Лето када сам научила да летим“</p> <p>9.Градимира Стојковић: „Хјдук у Београду“</p> <p>10.Корнелија Функе: „Срце од мастила“</p> <p>11.Душица Лукић: „Земља је у квару“ (избор)</p> <p>12.Гордана Брајовић: из збирке песама „Индија“, „Индија“ („Пролази слон пун мириса“, „Пролази слон пун Хималаја“)</p> <p>13.Душан Поп Ђурђев: „Лет лионског Икара“</p> <p>КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ</p> <p>Опкорачење. Рефрен.Цезура.</p> <p>Везани и слободни стих.</p> <p>Ауторске лирске песме:рефлексивна и сатирична.</p> <p>Језичко-стилска изражајна средства: метафора, алегорија, градација, словенска антитеза, фигуре понављања (асонанца и алитерација).</p> <p>Функција мотива у композицији лирске песме.</p> <p>Песма у прози. Фабула и сиже.</p>		
--	--	--	--	--	--

			<p>Статички и динамички мотиви. Композиција. Епизода . Идејни слој књижевног текста. Хумор, иронија и сатира. Врсте карактеризације књижевног лика. Унутрашњи монолог. Хронолошко и ретроспективно приповедање. Дневник. Путопис. Аутобиографија. Легендарна прича. Предања о постанку бића, места и ствари. Афоризам. Пословице, изреке; питалице; загонетке. Драмска радња; етапе драмске радње; увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет. Драмска ситуација. Драма у ужем смислу</p>		
--	--	--	---	--	--

2.	<p>-разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом;</p> <p>-одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима; - уочи делове именичке синтагме;</p> <p>-разликује граматички и логички субјекат;</p> <p>-разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да;</p> <p>-препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама; - идентификује врсте зависних реченица;</p> <p>- искаже реченични члан речју, предлошко падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом; - примени основна правила конгруенције у реченици;</p>	<p>ЈЕЗИК (52) Грамматика</p>	<p>Грађење и основна значења глаголских облика: футур 2. , императив, потенцијал; трпни глаголски придев, глаголски прилог садашњи и глаголски прилог прошли. Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне (времена и начини) и неличне.</p> <p>Непроменљиве врсте речи: везници, речце, узвици.</p> <p>Појам синтагме (главни члан и зависни чланови); врсте синтагми: именичке, придевске, прилошке и глаголске. Атрибут у оквиру синтагме.</p> <p>Логички субјекат. Сложен глаголски предикат.</p> <p>Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни.</p> <p>Појам комуникативне и предикатске реченице.</p> <p>Независне предикатске реченице – напоредни односи међу независним реченицама (саставни, раставни, супротни).</p> <p>Зависне предикатске реченице (изричне, односне, месне, временске, узрочне, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене).</p> <p>Реченични чланови исказани речју, предлошко падежном конструкцијом, и реченицом.</p> <p>Конгруенција – основни појмови.</p>	<p>Компетенција за учење;</p> <p>Рад са подацима и информацијама;</p> <p>Комуникација;</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву;</p> <p>Естетичка компетенција;</p> <p>Решавање проблема;</p> <p>Сарадња;</p> <p>Дигитална компетенција;</p> <p>Одговоран однос према околини;</p> <p>Одговоран однос према здрављу.</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, табела, паноа,</p> <p>Увођење ученика у главне појмове граматике, српског језика прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима</p> <p>Самоевалуација и евалуација</p>
	-доследно примени	<i>Правопис</i>	Правописна решења у вези са обрађеним		Комбиновање

	правописну норму;		глаголским облицима. Интерпункција у вези са зависним реченицама (запета, тачка и запета). Писање скраћеница, правописних знакова.		различитих врста дидактичког материјала: текстова, табела Самоевалуација и евалуација Кроз практичне примере ученици показују могућност да самостално користе правописне знаке -Дата правописна правила ученици примењују у говорној култури
	-разликује дугосилазни и дугоузлзни акценат;	<i>Ортоенија</i>	Дугоузлазни и дугосилазни акценат.		Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Јавним излагањем ученици развијају реторичке способности - Изражајним казивањем стихова потврђују лепоту народног стваралаштва -Самосталним изражавањем ученици богате речник и побољшавају свакодневну комуникацију Самоевалуација и евалуација

<p>3.</p>	<p>-говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму; - разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила; - састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; -напише једноставнији аргументовани текст позивајући се на чињенице; -користи технички и сугестивни опис у изражавању; -препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу; - пронађе потребне информације у нелинеарном тексту; -напише електронску (имејл, СМС) поруку поштујући нормативна правила;-примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно,</p>	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА (38)</p>	<p>Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Књижевноуметнички и публицистички текстови. Усмени и писмени састави према унапред задатим смерницама (ограничен број речи; задата лексика; одређени граматички модели и сл.). Текст заснован на аргументима. Технички и сугестивни опис. Репортажа. Цитати и фусноте из различитих књижевних и неуметничких текстова. Текстови: табеле, легенде, графикони, мапе ума и друго. Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); вежба аргументовања (дебатни разговор). Правописне вежбе: диктат, исправљање правописних грешака у тексту; запета у зависносложеним реченицама; глаголски облици; електронске поруке. Језичке вежбе: допуњавање текста различитим облицима променљивих речи; допуњавање текста непроменљивим речима; обележавање комуникативне реченице у тексту; исказивање реченичног члана на више начина (реч, синтагма, предлошко-падежна конструкција, реченица); фразеологизми (разумевање и употреба) и друге. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у</p>	<p>Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Решавање проблема; Сарадња; Дигитална компетенција; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу</p>	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: Ученици развијају своју писменост -Ученици подстичу своју стваралачку моћ и развијају кретивност - Одговарањем на различите теме ученици негују врлине и позитивне вредносне системе -Многобројним примерима ученици евалуирају своје знање - Ученици практично примењују усвојена теоријска знања о речима, реченици и падежима -Самостално примењују правописна правила Самоевалуација и евалуација</p>
-----------	--	--------------------------------------	--	--	---

<p>истраживачко и др.); -састави текст репортажног типа (искуствени или фикционални); -правилно употреби фразеологизме и устаљене изразе који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним младима.</p>		сваком полугодишту.		
---	--	---------------------	--	--

ОБЛАСТ / ТЕМА	СТАНДАРДИ (7. разред)
КЊИЖЕВНОСТ	<p>CJ.1.4.1.повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од 5. до 8. разреда) са именима аутора тих дела</p> <p>CJ.1.4.2.разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)</p> <p>CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму</p> <p>CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)</p> <p>CJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: наратија, дескрипција, дијалог и монолог</p> <p>CJ.1.4.6.препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја) уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу</p> <p>CJ.1.4.7. време и место радње, лик...</p> <p>CJ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе</p> <p>CJ.1.4.9.способан је за естетски доживљај уметничких дела</p> <p>CJ.2.4.1.повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања</p> <p>CJ.2.4.2.повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација</p> <p>CJ.2.4.3.разликује лирско-епске врсте (баладу, поему)</p> <p>CJ.2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове</p> <p>CJ.2.4.5.препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)</p> <p>CJ.2.4.6.одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност</p> <p>CJ.2.4.7.разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог</p> <p>CJ.2.4.8.уочава разлику између препричавања и анализе дела</p> <p>CJ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама</p> <p>CJ.3.4.1.наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних тема и мотива</p> <p>CJ.3.4.2.издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту</p> <p>CJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу</p> <p>CJ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту</p> <p>CJ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе</p> <p>CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело</p> <p>CJ.3.4.7.изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже</p> <p>CJ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави</p>
ЈЕЗИК (граматика,	<p>CJ.1.2.1.зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу</p>

<p>правопис, ортоепија)</p>	<p>CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)</p> <p>CJ.1.2.4. уме да преприча текст</p> <p>CJ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)</p> <p>CJ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу</p> <p>CJ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)</p> <p>CJ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима CJ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње</p> <p>CJ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама</p> <p>CJ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације</p> <p>CJ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима</p> <p>CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи</p> <p>CJ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела</p> <p>CJ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу) CJ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне) CJ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима CJ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми</p> <p>CJ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)</p> <p>CJ.1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања</p> <p>CJ.1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору као лексички механизам</p> <p>CJ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.)</p> <p>CJ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)</p> <p>CJ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)</p> <p>CJ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама</p> <p>CJ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)</p> <p>CJ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика</p> <p>CJ.1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина</p> <p>CJ.1.3.20. има позитиван став према дијалектима (свом и туђем)</p>
------------------------------------	---

	<p> СЈ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој СЈ.2.2.1.саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан СЈ.2.2.2.саставља вест, реферат и извештај СЈ.2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста СЈ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева СЈ.2.3.1.одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме СЈ.2.3.2. препознаје гласовне промене СЈ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи СЈ.2.3.4.познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање) СЈ.2.3.5.препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) СЈ.2.3.6.одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима СЈ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици СЈ.2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика СЈ.2.3.9.познаје метонимију као лексички механизам СЈ.2.3.10.зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школс ким текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава СЈ.2.3.11.одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери) СЈ.3.2.1.организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста СЈ.3.2.2.саставља аргументативни текст СЈ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу СЈ.3.2.4.пише резиме дужег и /или сложенијег текста СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму СЈ.3.3.1.дели реч на слоге у сложенијим случајевима СЈ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује) СЈ.3.3.3. зна и у свом говору примењује акценатску норму СЈ.3.3.4.познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама СЈ.3.3.5.познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) СЈ.3.3.6.познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима) СЈ.3.3.7.уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла </p>
	<p>СЈ.3.3.8.зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава</p>

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	<p>CJ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи</p> <p>CJ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), наратив (приповедање), аргументација, пропаганда</p> <p>CJ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима</p> <p>CJ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста</p> <p>CJ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног</p> <p>CJ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказа не односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту</p> <p>CJ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе</p> <p>CJ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених и информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради и вршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање рад и уживања</p> <p>CJ.2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)</p> <p>CJ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове CJ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи</p> <p>CJ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)</p> <p>CJ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима</p> <p>CJ.2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у тексту</p> <p>CJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)</p> <p>CJ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст</p> <p>CJ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе.</p>
----------------------------	---

ПРОЦЕНА ОСТВАРЕНОСТИ СТАНДАРДА

У току школске године биће реализоване две процене остварености стандарда: на крају првог полугодишта и на крају школске године (ова процена обухвата читаво градиво). Ученици ће решавати тестове израђене по стандардима.

2.2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Недељни број часова: **2**

Годишњи број часова: **72**

Циљ наставе страног језика у основном образовању:

Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика. Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Стандарди:

- разумевање говора,
- разумевање писаног текста,
- усмено изражавање,
- интеракција,
- писмено изражавање,
- медијација,
- знања о језику.

Оперативни задаци на нивоу језичких вештина:

Разумевање говора

Ученик треба да:

- разуме краће дијалоге (до 15 реплика / питања и одговора), приче, друге врсте текстова и песме о темама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио- визуелних записа
- разуме општи садржај и издвоји кључне информације из краћих аутентичних текстова из свакодневног живота после 1-2 слушања (обавештења са разгласа на станици, аеродрому, у супермаркету или у школи)

- разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.)
- разуме краће рекламе, радио и ТВ емисије о темама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- разуме краће текстове (до 200 речи), који садрже већи проценат познатих језичких елемената, интернационализама, структуралних и лексичких, а чији садржај је у складу са развојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика
- разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипове, ТВ програм, биоскопски програм, ред вожње, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом
- проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења (писма, краћи новински чланци, упутства о употреби, огласи, плакати, каталози)
- може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свакодневног живота
- разуме краће текстове у вези са градивом других предмета, ослањајући се на општи смисао текста и претходно стечена знања.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације.
- поред информација о себи и свом окружењу описује или извештава у неколико реченица о догађајима и активностима (познату радњу или ситуацију) у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре)
- препричава и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме предвиђене наставним програмом као и на теме из других наставних предмета користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре)
- у неколико реченица изражава своја осећања, мишљење и ставове аргументујући их (допадање, недопадање, противљење, итд.), користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре)
- једноставним речима описује лица, догађаје, ситуације и предмете из окружења и упоређује их са другима из области свог интересовања као и из одређених садржаја других наставних предмета.

Интеракција

Ученик треба да:

- у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учионице, као и о свим осталим темама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима, појавама из домена њиховог интересовања, свакодневног живота и живота младих, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику)
- учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд.)

- одговори на ограничен број непосредних питања која се надовезују уз могућност да му се понове и пружи помоћ при формулисању одговора.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- пише реченице и краће текстове (до 100 речи) чију кохерентност и кохезију постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем
- записује кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао
- користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, пише лична писма и сл.)
- у кратким формалним писмима (обавештење професорима, суседима, тренеру) примењује облике обраћања, молбе, поздрава и захваљивања
- записује планове, задатке и друге захтеве који му се усмено саопштавају.

Медијација

У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) које не могу да се споразумеју, ученик треба да:

- усмено преноси суштину поруке са матерњег на циљни језик и са циљног на матерњи
- писмено преноси једноставне поруке и објашњења
- препричава садржај краћег текста, аудио или визуелног записа и краће интеракције
- започиње краћи разговор о познатим темама., одржава континуитет и завршава га.

Знања о језику и стратегије учења

Ученик треба да:

- препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом (на пример: препознаје и користи глаголске облике који изражавају садашњост, прошлост и будућност, употребљава прилоге и придеве)
- поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине (на пример: познаје и употребљава везнике за координацију)
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости)
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима - уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика и страног језика који учи
- разуме значај употребе интернационализама
- примењује компензационе стратегије

Теме и ситуације

- Лични идентитет
- Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.)
- Географске особености
- Србија – моја домовина
- Становање – форме, навике

- Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест
- Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност)
- Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање
- Професионални живот (изабрана – будућа струка), планови везани за будуће занимање
- Млади – деца и омладина
- Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи
- Транспорт и превозна средства
- Клима и временске прилике
- Наука и истраживања
- Уметност (нарочито модерна књижевност за младе; савремена музика, визуелне и драмске уметности)
- Етички принципи; ставови, стереотипи, предрасуде, толеранција и емпатија; брига о другоме
- Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)
- Слободно време – забава, разонода, хобији
- Исхрана и гастрономске навике
- Путовања
- Спорт
- Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења
- Медији, масмедији, интернет и друштвене мреже

ИСХОДИ	ОБЛАСТИ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
<p>По завршеној теми/области ученик је у стању да у усменој и писменој комуникацији:</p> <ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог 	<p>WelcometoWoodley Bridge(Introductory Unit)</p> <p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА, ИЗРАЖАВАЊЕ</p>	<p>Активности и интересовања, намештај, просторије у кући и делови грађевина, занимања, одећа и аксесоари, државе и језици; There is/there are, some/any, possessive adjectives and possessive 's, Present simple and continuous, was/were, There was/were, Past simple regular verbs</p> <p>Изражавање допадања и недопадања, изражавање осећања</p>	<p>септембар</p>

<p>користећи једноставнија језичка средства;</p> <ul style="list-style-type: none"> – размени једноставније информације личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење; – разуме уобичајене изразе у вези са осећањима и реагује на њих; – изрази осећања једноставнијим језичким средствима; 	<p>ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА, ИЗРАЖАВАЊЕ ОСЕЋАЊА</p>		
<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – разуме једноставније предлоге и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упуту предлоге и позиве на 	<p>1. That's my world!</p> <p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ, ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p>Технологија, придеви којима се изражава мишљење о нечему, исказивање хронолошког времена, стилови живота, Present simple, Present continuous and state verbs, verb+ ing, verb+ to-infinitive</p> <p>Изношење предлога</p>	<p>септембар-октобар</p>

<p>заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;</p> <p>– затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима и позивима на заједничке активности;</p>			
<ul style="list-style-type: none"> - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; – разуме једноставније текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.; 	<p>2. Wild nature</p> <p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА, ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p>Временске прилике, температура, природне појаве и непогоде, природа</p> <p>Past simple- regular and irregular verbs, Past simple and Past continuous, Adverbs and indefinite pronouns</p> <p>Упућивање критике</p>	<p>октобар-новембар</p>

<ul style="list-style-type: none"> – разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; – упуту уобичајене молбе и захтеве; – разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; 	<p>3.The taste test</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p>Храна и пиће, укуси, описивање хране Present perfect with ever/never, jut, already, yet, for and since, Present perfect and Past simple Поручивање хране, писање неформалног и-мејла</p>	<p>новембар- децембар</p>
<ul style="list-style-type: none"> – разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих; – изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; – разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене; – размени информације у 	<p>4. Curtain up!</p> <p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА, ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА</p>	<p>Врсте филмова, филмови и телевизија, позориште, забава Компарација придева, изрази за број и количину, прилози за начин, сложене именице Исказивање жеља и префернци</p>	<p>децембар-јануар</p>

<p>вези са количином, димензијама и ценама</p>			
<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; – размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; – саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа; – разуме уобичајене захтеве и реагује на њих; – упути уобичајене и захтеве; – извини се користећи мање сложена језичка средства; 	<p>5. The big match!</p> <p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА) ИСКАЗИВАЊЕ ЗАХТЕВА</p>	<p>Спорт, спортски догађаји, фразални глаголи, The future: will, going to, Present continuous, First conditional + if/unless Изражавање планова и намера, изражавање захтева</p>	<p>јануар-фебруар</p>
<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту; – разуме и следи једноставнија упутства у 	<p>6. See the world!</p> <p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА, РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p>Одмори и путовања, Modal verbs for obligation, prohibition and speculation, Time clauses Тражење и давање објашњења</p>	<p>фебруар-март</p>

<p>вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <ul style="list-style-type: none"> – пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; 			
<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; 	<p>7. Getting to know you</p> <p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p>Личне релације- породица и пријатељи, фразални глаголи, Second conditional, Defining and non- defining relative clauses</p> <p>Утврђивање информација</p>	<p>март-април</p>
<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; – разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих; – затражи и разуме обавештења о 	<p>8. No time for crime</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА, ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p>	<p>Криминал, закон и право, акциони глаголи Present simple passive, Past simple passive, have/get something done, negative prefixes for adjectives</p> <p>Уверавање и разуверавање</p>	<p>април-мај</p>

<p>оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања;</p> <ul style="list-style-type: none"> – опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима; 			
<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; – размени једноставније информације личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; 	<p>9. Think outside the box</p> <p>ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p>Школа, образовање, школски предмети, учење, процена и самопроцена учења, Ред речи у питањима, Размењивање личних информација, писање неформалног писма</p>	<p>мај-јун</p>

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ИСХОДА:

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ИСХОДА
<p>WelcometoWoodley Bridge(Introductory Unit)</p> <p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ</p>	<p>Наставна област се реализује кроз слушање и читање дијалога, кроз усмено и писмено давање информација о себи и другима</p>

<p>СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА, ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА, ПРИПАДАЊА И НЕПРИПАДАЊА, ИЗРАЖАВАЊЕ ОСЕЋАЊА</p>	
<p>1. That's my world! ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ, ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p>Ова тема се остварује кроз слушање и читање једноставнијих текстова о технологији и њеном утицају на свакодневни живот, кроз исказивање предлога, описивање стилова живота</p>
<p>2. Wild nature ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА, ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p>Ова тема се остварује кроз активности слушања и читања о временским приликама, природним појавама и непогодама, квиз, упитник.</p>
<p>3. The taste test ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама где се ученици уче правилима учтивих комуникације. Писање неформалног и-мејла. Читање и слушање о туђим искуствима, исказивање сопствених, писмено и усмено.</p>
<p>4. Curtain up! ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА, ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осећањима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа. Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се наводе количине, димензије и цене; размењивање информација у вези с количином, димензијама и ценама, усмено и писано.</p>

<p>5. The big match! ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА) ИСКАЗИВАЊЕ ЗАХТЕВА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.</p>
<p>6. See the world! ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА, РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих исказа у којима се изражавају дозволе, упозорења, правила понашања и обавезе; постављање питања у вези са забранама, дозволама, упозорењима, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, дозвола, упозорења, правила понашања и обавеза.</p>
<p>7. Getting to know you ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење живих бића, предмета, појава, местâ, из искуственог света и фикционалног спектра.</p>
<p>8. No time for crime ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА, ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/неслагање; усмено и писано тражење изношење мишљења и изражавање слагања и неслагања. Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.</p>
<p>9. Think outside the box ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање и проширивање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (подаци о личности, приватним и школским активностима, друштвеним улогама и сл).</p>

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ:

ТЕМА/ОБЛАСТ	Welcome to Woodley Bridge	That's my world	Wild nature	The taste test	Curtain up!	The big match!	See the world!	Getting to know you	No time for crime	Think outside the box
ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ	1.1.16. 2.1.14. 2.1.15.	1.1.6. 2.1.20.	1.3.1. 1.3.2.	1.1.19. 1.3.1. 2.1.6. 2.1.21. 2.1.23. 3.1.23.	1.3.1. 2.1.16. 3.1.18.	21.1.17. 1.1.18. 1.3.4. 2.1.7. 2.1.17.	1.3.3.	2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 3.1.16. 3.1.26.	2.1.6. 2.1.16. 3.1.18.	1.1.18.
Следећи стандарди су присутни на готово свим часовима:										
ПСТ 1.1.1 1.1.2 1.1.3 1.1.4 1.1.5 1.1.7 1.1.8 1.1.9 1.1.10 1.1.11 1.1.12 1.1.13 1.1.14 1.1.21 1.1.22 1.1.23 1.2.1 1.2.2 1.2.3 1.2.4.										
ПСТ 2.1.1 2.1.2 2.1.3 2.1.4 2.1.8 2.1.12 2.1.13 2.1.24 2.1.25 2.1.26 2.2.1 2.2.2 2.2.3 2.2.4 2.3.1 2.3.2 2.3.3 2.3.4 2.3.5 2.3.6										
ПСТ 3.1.1 3.1.2 3.1.3 3.1.6 3.1.7 3.1.8 3.1.17 3.1.20 3.1.29 3.1.30 3.2.1 3.2.2 3.3.1 3.3.2 3.3.5										
Због тога ови стандарди нису наведени, већ само они који су специфични за одређене наставне теме.										

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ И СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

Компетенција за учење:

- Има позитиван и одговоран однос према учењу.
- Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.
- Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

Одговорно учење у демократском друштву:

- Има позитиван став према поштовању људских права и слобода.
- Зна дечја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани.
- Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.
- Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.
- Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.
- Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-

уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрасном, етничком...); акције против болести зависности, злостављања животињаитд.).

Естетичка компетенција:

- Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културнихдобра.
- Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативносту свим уметничким и неуметничким пољима свогделовања.
- Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основномобразовању.

Комуникација:

- Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, преко интернетаитд.).
- Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његовуличност.
- Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументованначин.
- Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језичкиидентитет.
- Уме да саслуша излагање саговорника до краја и безупадица.

Одговоран однос према околини:

- Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине иприроде.
- Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.

Одговоран однос према здрављу:

- Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за својизбор.

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:

- Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалнуоријентацију;
- Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге;
- Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи ЦВ

и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.

- Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.

Рад с подацима и информацијама:

- Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења.
- Користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.
- Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.

Решавање проблема:

- Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опреме коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће консултовати).
- Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.
- Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења.
- Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао/дошла у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара. Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним.
- Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама.

Сарадња:

- активно и конструктивно учествује у раду групе или пара,
- поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи
- или пару,
- доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе,
- одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених,
- критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултат рада.

Дигитална компетенција:

- Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ.
- Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средстава.

- Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајућиначин.
- Ефикасно користи ИКТ за комуникацију исарадњу.

Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењуИКТ.

Опште предметне компетенције: Наставни програм за стране језике у основној школи усмерен је на развој функционалних знања и заснован је на комуникативно дефинисаним исходима учења, односно активностима које ученик успешно реализује користећи страни језик. Језичке активности слушања, читања, (раз)говора и писања у наставном програму посматрају се интегративно, као нераздвојиве компоненте аутентичне комуникације појединца у било којој говорној заједници. Полазећи од исхода, односно онога што је ученик у стању да оствари у различитим врстама и видовима комуникације (усмене, писане, делимично и оне невербалне), формално и садржински централну позицију наставног програма заузимају управо комуникативне функције.С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких активности у комуникативним ситуацијама, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају.Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Корелација са другим предметима: српски језик, немачки језик, грађанско васпитање, математика, ликовна култура, музичка култура, географија

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА:

- посматрање и праћење рада и активности на часу
- усмена провера кроз играње улога у паровима
- задаци у радном делу уџбеника и радној свесци
- тестови слушања
- ученички радови/ пројекти, панои и презентације
- вођење сопственог речника
- домаћи задаци

- диктати и петнаестоминутне провере, писмени и контролни задаци

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ: допунска настава се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Годишњи фонд : 36 часова (1 час недељно)

Задаци: допунска настава се организује за све ученике који не усвоје потребан минимум захтева за енглески језик, односно слабије напредују у савладавању наставних садржаја из овог наставног предмета. То су најчешће ученици који у току године имају недовољан успех, али је допунски рад намењен и ученицима који наилазе на различите тешкоће у учењу или често изостају са редовне наставе.

Допунску наставу одликују диференцирани или индивидуални приступ учењу на овим часовима по потреби и ван њих. Могућа су одступања у броју часова или наставним садржајима, јер се допунски рад организује према потребама ученика.

Облици рада су: индивидуални, индивидуализовани, рад у паровима, групни рад.

Сарадници су: Стручна већа, ПП служба и родитељи.

Праћење рада се врши кроз: дневник допунског рада, педагошку свеску и дневник рада.

Вредновање се врши на основу: успешно савладаног градива, способности праћења и учествовања у даљем раду и напредовања у односу на предходно стање.

План допунске наставе из енглеског језика

Седми разред

Наставна тема	Број предвиђених часова
Активности и интересовања, намештај, просторије у кући и делови грађевина, занимања, одећа и аксесоари, државе и језици; There is/there are, some/any, possessive adjectives and possessive 's, Present simple and continuous, was/were, There was/were, Past simple regular verbs, изражавање допадања и недопадања, изражавање осећања, Временске прилике, температура, природне појаве и непогоде, природа Past simple- regular and irregular verbs, Past simple and Past continuous, Adverbs and indefinite pronouns Упућивање критике, Technology, Past simple irregular verbs, rooms and furniture, adverbs of manner, can, have to, must	9

<p>Храна и пиће, укуси, описивање хране Present perfect with ever/never, jut, already, yet, for and since, Present perfect and Past simple Поручивање хране Врсте филмова, филмови и телевизија, позориште, забава Компарација придева, изрази за број и количину, прилози за начин, сложене именице Исказивање жеља и префернци Спорт, спортски догађаји, фразални глаголи, The future: will, going to, Present continuous, First conditional + if/unless Изражавање планова и намера, изражавање захтева</p>	9
<p>Одмори и путовања, Modal verbs for obligation, prohibition and speculation, Time clauses Тражење и давање објашњења Личне релације- породица и пријатељи, фразални глаголи, Second conditional, Defining and non- defining relative clauses Утврђивање информација</p>	6
<p>Криминал, закон и право, акциони глаголи Present simple passive, Past simple passive, have/get something done, negative prefixes for adjectives Уверавање и разуверавање Школа, образовање, школски предмети, учење, процена и самопроцена учења, Ред речи у питањима, Размењивање личних информација, писање неформалног писма</p>	12

2.3. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ наставе и учења *ликовне културе* је да се ученик развија у њиховој креативности, да се оствари његово естетичко критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини својих и других народа.

Предметни исходи	Стандарди	Компетенције Опште предметне компетенције	Назив теме /садржај	Кључни појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	Начин провере остварености исхода
<p>-Разуме појам простора и препознаје га у свакодневном животу, као и у различитим видовима уметничког изражавања</p> <p>– користи традиционалне технике и одабрану савремену средства за ликовна истраживања;</p> <p>– изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију;</p> <p>– обликује композицију примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи;</p> <p>– користи, сам или у сарадњи са другим, одабране изворе,</p>	<p>Основни ниво ЛК.1.1.1. разликује и користи (у својој раду) основне медије, материјале и технике (цртање, сликање, вајање) визуелних уметности ЛК.1.1.2. изводи димензионалне и тродимензионалне радове ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.3. познаје места и изворе галерија, музеја, атеље,</p>	<p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Решава проблеме</p> <p>Сарадња</p> <p>Компетенција за учење</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговоран однос према околини</p>	<p>ПРОСТОРИКОМПОЗИЦИЈА (40+80в+4в+4еа=20)Композиција Принципи компоновања (ритам, контраст, равнотежа, јединство, хармонија, доминанта); врсте композиција (пирамидална, вертикална, хоризонтална, дијагонална, овална, спирална, слободна) Арабеска Појам, врсте, принципи и начини конструкције, израда арабеске Пропорције Односи величина, пропорције људске</p>	<p>Композиција Елементи композиције Принципи компоновања Арабеска Пропорције Простор Пропорције Кроки Контрапост Анфас Полупрофил Ентерије Ектерије Амбијент Склад Естетика Дизајн Ресурси</p>	<p>Наставник ученике анимира различитим врстама презентација, штампаним фотографијама и репродукцијама уметничких дела како би им приближио основне појмове простора, ликовних елемената, принципа компоновања различитих врста композиција. Радом на тексту и путем визуелних примера из уџбеника ученици самостално, или у пару истражују одређену тему, а затим путем дискусије изводе садржаје и разматрају могуће идеје за</p>	<p><i>Формативна, свакодневна оцењивања ученика Индивидуална и групна радова ученика Практична и теоријска анализа Естетска анализа кроз дискусију Процесна и евалуациона истраживања крајем месеца и током појединих часова</i></p>

<p>податке и информације као подстицај застваралачки рад; – представи своје ирадоведругих, кратко, аргументовано и афирмативно; -користи одабране информације као подстицај застваралачки радопише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела</p>	<p>уметничкар адионица...) средњи ниво ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводисадржај, тему, карактеристике технике...) 2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт напредни ниво ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципли садржаја на својој раду и на радовима других ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат ЛК.3.3.3. користидруга места</p>		<p>фигуре, пропорције епортрета, кроки Простор Појам врсте простора (унутрашњи и спољашњи, микро и макро); простор у ликовним уметностима; Амбијент Елементи који чине амбијент (дизајнеријера, атмосфера, корисници, утицај амбијента на расположење, активност и учење, обликовање школског простора, поставка изложбе). Перспектива Врсте перспектива: нагонилавање; вертикална; инверзна; иконолошка (семантичка); линеарна (централна, угаона, птичија, жабла); ваздушна, колористичка и полиперспектива.</p>		<p>реализацију ликовних задатака. Наставник још путем туторијала на YouTube-у ученике упознаје са различитим ликовним техникама. Подстиче ученике да самостално и слободно исказују своја мишљења о уметничким делима. Покреће дискусије естетске анализе на крају наставне целине развијајући коду ченика естетски начин размишљања узувавање туђих мерила вредности и ставова. У зависности од ликовног задатка, у току часа организује се индивидуални практични рад, рад упару, или по групама. Наставник активно учествује у процесу рада ученика својим саветима и коректурама. Поред ових најчешће примењиваних</p>	<p><i>Домаћина да так Суматив но оцењување</i></p>
--	---	--	---	--	--	--

	изворе да би проширили освојена знања и изуметности			<p>метода рада, наставник ученике упућује на одговоран однос према средини у којој живе и раде, па ускладу са тим подстиче их да дају свој допринос активним планирањем пројектне наставе усмерене ка естетском уређењу просторија школе и школског дворишта.</p> <p>Ученицима ће бити омогућен и додатни рад код куће, а материјал за домаће ликовне задатке имаће прилику да виде на Googleclassroom.</p>	
--	--	--	--	---	--

<p>- идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука</p> <p>- изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником</p> <p>– разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким стварима различитих култура и епоха;</p> <p>– препозна различите врсте фотографија;</p> <p>– самостално креира своје фотографије успешно користећи</p>	<p>Основни ниво ЛК. 1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује тисак) ЛК. 1.3.3. познаје места изворе где се налази проширено знање везано за визуелне уметности (нпр. музеј, галерија, атеље, уметничка радионица. ЛК. 1.3.1. описује разлике које су очаване у уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода ЛК. 1.3.2. зна данашње различите називе ања како су потребна знања и вештине стечени</p>	<p>Рад сподацима и информацијама</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Компетенција за учење</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговоран однос према околини</p>	<p>КОМУНИКАЦИЈА (20+30в+3в+2са=10)</p> <p>Комуникативна улога уметности (теме, мотиви и поруке у визуелним уметностима; улога уметности у свакодневном животу). Фотографија Историја фотографије (појам, врсте фотографија и техника фотографисања); примена фотографије у свакодневном животу; дигитална фотографија. Кадрирање Портрет (анфас, полупрофил и профил); аутопортрет;</p>	<p>Визуелне поруке Тема Мотив Знак Симбол Метафора Фотографија Експозиција Бленда Фокус Савремена комуникација Кадар Анимација Сцена Дизајн Светла Дизајн Звук Сценографија Кости мографија</p>	<p>Наставник ученике анимира различитим врстама презентација, штампаним фотографијама и репродукцијама уметничких дела како би им приближио различите начине визуелне комуникације. Радома текста и путем визуелних примера из уџбеника ученици самостално, или у пару истражују одређену тему, а затим путем дискусије изводе закључке и разматрају могуће идеје за реализацију ликовних задатака. Наставник још путем туторијала на YouTube-у ученике</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање ученика Индивидуални рад ученика Мапа рада ученика Практични рад Умена проvera Индивидуална естетска анализа Естетска анализа кроз дискусију Процењивање рада у пару и у групи Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих</i></p>
--	--	--	---	---	---	--

<p>начине кадрирања и технику фотографисања;</p> <p>– уважава себе и друге кадасима, обрађује идеје дигиталне фотографије;</p> <p>– прави, самостално или у тиму,</p>	<p>учење му визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) средњи ниво 1.3.1. лоцира одабрану уметничка дела у историјски и друштвени контекст 2.1.1. познаје</p>	<p>Предузимиљивост и оријентација ка предузетништву</p>	<p>однос мотива и простора у којем се она налази; динамика кадра Анимација Врсте анимација (фетаноскоп, праксиноскоп, цртани филм, компјутерска анимација)</p>	<p>Менаџер Презентација</p>	<p>упознаје са различитим ликовним техникама. Подстиче ученике да самостално и слободно исказују своја мишљења о уметничким делима. Покреће дискусије естетске анализе на крају наставне</p>	<p><i>часова Домашња задатак Сумативно оцењивање</i></p>
---	--	---	---	---------------------------------	--	--

<p>презентације оодабраним темамаповезујући кључнетекстуалнеподаткеивизуелнеинформације;</p> <p>–разматра својаинтересовања имогућности у односу назанимања у визуелнимуметностима.</p>	<p>икористи(усво мраду) основне изражајнемогућности класичних исавремених медија,техника и материјалавизуелних уметности</p> <p>напреднииво ЛК.3.2.2. изводирадове са одређеномнамером, користећиосновне визуелнеелементе и принципепеда би постигаоодређени ефекатЛК.3.2.4. уочавамеђусобно повезаностелемената, принципли садржаја на свомраду и на радовимадругих ЛК.3.3.1. анализираодабрана уметничкаделау односу на временастанкаи премакултурној Припадности(описујеосновне</p>		<p>ција);дизајнкарактер аанимиранихликова; Покрет, игра, звукОбједињавање игре,покретаиззвука(ритуалниплесови,карневали, циркускепредставе, драмска ифилмска уметност,перформанс ихепенинг);Организација сценеПрезентација Презентовањетемаиз ликовне уметностипутемPowerPoint-а.</p>	<p>целинеразвивајућикодученикаестетски начинразмишљањаузуважавање туђихмерилавредности иставова. У зависностиод ликовног задатка, утоку часа организује сеиндивидуалнипрактични рад, рад упару,или погрупама. Наставник активноучествује у процесурада ученика својимсаветима икоректурама.Ученицидобивају практичнезадаткеукојимаповезујући текстуалнеи визуелнеинформације презентују резултатесвогтимског рада. Ученицима ће битиомогућен и додатни радкод куће, а материјалезадомаће ликовне</p>	
---	---	--	---	--	--

	<p>карактеристике, на еру уметника...)ЛК.3.3. 2. описује потребна знања ивештине које су нео пходни уз занимањима везани м за визуелне у метности</p>				<p>задатке и маће прилику да виде на Googleclassroom.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

<p>– учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности/или уметности технологију;</p> <p>– предлаже идеје за уметничку рециклажу, хуманитарне акције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културе;</p>	<p>Основни ниво ЛК. 1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК. 1.3.3. познаје места изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерија, атеље, уметничка радионица. ЛК. 1.3.2. зна данашње различита знања која су потребна знања и вештине стечени учењем визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...)</p> <p>средњиниво 2.1.1. познаје и користи (у својој млади) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала</p>	<p>Рад сподацима и информацијама</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Компетенција за учење</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Комуникација</p> <p>Одговоран однос према околини</p> <p>Предузимљивост и оријентација ка предузетништву</p>	<p>УМЕТНОСТ ОКО НАС (10+3ов+1в+1са=6)</p> <p>Уметност и технологија Савремена средства израза (видео продукција, ликовних дела, инсталације, амбијентална уметност, дигитална фотографија, уметност рециклаже).</p> <p>Моје место, мој крај Институције културе, значајни споменици или ликовни ствараоци Западне Србије.</p> <p>Уметничке школе и занимања Преглед средњих школа и факултета за развијање ликовних вештина и знања; врсте занимања ликовних и примењених уметности (сликарство, вајарство, графика, фотографија, сценографија,</p>	<p>Савремена уметност Амбијентална уметност Дигитална технологија Музеј Галерија Атеље Уметничке организације и удружења Уметничка знања Уметничка наслеђе</p>	<p>Доминантан циљ ове области јесте да ученике упозна са савременим средствима ликовног израза и приближи им уметност њиховог краја. У те сврхе, наставник поред наставних метода и дидактичких средстава који су горе наведени користи демонстрације и употребе савремених техничких средстава у уметничком изразу. Организује посете галерији, музеју, Уметничкој школи и УВУУ како би ученици из прве руке добили информације о савременом ликовном стваралаштву, али и стваралаштву претходних периода. Битно је код ученика развити могућност разумевања утицаја друштвених околности на резултате</p>	<p><i>Формативно, свакодневно оцењивање ученика Индивидуални рад ученика Мапа радова ученика Практични рад</i></p> <p><i>Усмена провера Индивидуална естетска анализа Естетска анализа кроз дискусију</i></p> <p><i>Процењивање рада у пару и у групи Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</i></p> <p><i>Домаћи задаци</i></p> <p><i>Сумативно оцењивање</i></p>
---	---	---	---	--	---	--

	<p>визуелних уметности</p> <p>напредни ниво</p> <p>ЛК.3.2.4. уочавамеђусобно повезаност елемената, принципли садржаја на својој раду и на радовима других</p> <p>ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат ЛК.3.2.3. користитачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образложе свој рад и радове других</p>		<p>костимографија, уметничка керамика, индустријски и графички дизајн, дизајн ентеријера и екстеријера, архитектура, пејзажна архитектура...).</p> <p>Уметничко наслеђе (савремено уметничко стваралаштво нашег краја).</p>		<p>уметничких израза. У овој области је предвиђени практичан рад ученика кроз који би се реализовала пројектна настава усмерена ка естетском уређењу просторија школе и школског дворишта. За потребу би ученици користили материјале за рециклажу.</p>	
--	---	--	--	--	---	--

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештање седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања,)
- штовећа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- исведруго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПЛАНЕВАЛУАЦИЈЕ

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
<p>Степен стварено стициљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;</p>	<p>Процењују се: вештине великог изражавања и разумевања, примена и вредновање научних поступака и процедура; различитим врстама ликовних материјала и различитим врстама ликовних задатака; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом</p>	<p>ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтева који су утврђени на основном средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену одличан (5);</p>	<p>Формативно оцењивање: бележење активности ученика на часу у табелу евиденције наставника</p>	<p>Број јављања: Зајављање+ Зајављање више пута++ Задавање комплетног, потпуног одговора на питања+5 Конезна одговор-</p>	<p>Свакодневно бележење током године</p>
			<p>Комисија ученика и наставника</p>	<p>Учесталост јављања на часу по месецима</p>	<p>Пресек стања на полу годишту</p>
		<p>ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтева</p>	<p>- Усмено одговарање</p>	<p>Свеобухватност одговора Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност одговарања</p>	<p>По потреби, или жељи ученика</p>

	<p>итехнологијам аи извођењерадн ихзадатака.</p>	<p>који суутврђенинаосновномисредњем нивоу, као и део захтева санапредног нивоа посебнихстандарда постигнућа уз мањупомоћнаставника, односно захтевакојисуодређенииндивидуа лнимобразовнимпланом и прилагођенимстандардима постигнућа, добијаоцену врло добар (4);</p>	<p>-Практичанрад</p>	<p>Оценасеодређујекрозестетскуан ализу наставника и учениказаједно,нереткоучешће миосталихученикау разреду.</p> <p>Рад који у потпуностизадовољава естетскекритеријуме у складу саликовним задацима (оцена 5)Углавном задовољава и види сеуложени труд (оцена4)Делимично задовољава – исподпрага могућностиученика</p>	<p>Наконреали зацијенаста внејединиц е</p>
--	--	--	----------------------	--	--

		ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи деона средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену добар (3);		(оцена 3) Мала количина уложеног труда (оцена 2) Нимало уложеног труда (оцена 1)	
			Свеска из ликовне културе	Потпуно садржај наставних јединица уз визуелно обликовање садржаја (оцена 5) Потпуно садржај наставних јединица без визуелно обликовања садржаја (оцена 4) Свеске са непотпуним садржајем се не узимају у разматрање	На крају наставне године, пожељи ученика (није обавезна)
		ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену довољан (2);	Бодовање активних посетилаца са сета културних догађаја	Усмени извештај о посети галерији, музеју, позоришту или другој културној манифестацији поткрепљен доказима (краћим рефератом усвесци, каталогом, фотографијама...), уз смислено излагање доноси ученику 15 бодова. 30 бодова је оцена 5	Током школске године (зависи од активности ученика)
		Недовољан (1) добија ученик	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени) Степен знања свих чланова групе Квалитативни и квантитативни процењивање резултата рада групе	По потреби

	оји: – знања која је остварио нису нина нивоу препознавања и непоказује способност			
--	---	--	--	--

		<p>репродукције и примене;</p> <p>– не изводи закључке који сезаснивају на подацима;</p> <p>– критички нерасуђује;</p>			
<p>Ангажовање ученика у настави</p>	<p>одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интесеровање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима</p>	<p>– показује изузетну самосталност уз изузетно високу степен активности и ангажовања (5)</p>	<p>Вођење евиденције од стране аставника о:</p>	<p>- Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано</p>	<p>- Пресек стања по тромесечјима</p>
		<p>– показује велику самосталност и високу степен активности и ангажовања (4)</p>	<p>- Јављању на часовима (учесталости активно по месецима)</p>	<p>- Учесталост јављања активности по месецима</p>	
		<p>– показује делимичну степен активности и ангажовања (3)</p>	<p>- Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти)</p>	<p>- Учествоје, помаже другима, израђује самостално и учествова у раду са другима продуктира</p>	
		<p>– показује мању степен активности и ангажовања (2)</p>	<p>- Учешћу на такмичењима</p>	<p>- Број и</p>	

	<p>– не показује интересовање заучешће у активностима нити ангажовање (1)</p>	<p>ма</p> <p>-Посета културно-историјским институцијама и догађајима</p> <p>- Несебичном пружању помоћи другим ученицима</p> <p>-Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања</p>	<p>квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)</p> <p>-Спреман је да помогне другима</p> <p>-Иницијатива и квалитет продукта</p>	
--	---	---	--	--

2.4. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Недељни број часова: **1**

Годишњи број часова: **36**

Циљ учења предмета Музичка култура је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

ИСХОДИ	ОБЛАСТИ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна врсту жичаних инструмента по изгледу и звуку; • опише начин добијања тона код жичаних инструмената; • повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; • наведе изражајна средства музичке уметности карактеристична за период барока и класицизма; • уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму; • препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; • објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената); • разликује музичке форме барока и класицизма; • идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих 	<p>ЧОВЕК И МУЗИКА</p> <p>МУЗИЧКИ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Барок.</u> • Рођење опере. • Клаудио Монтеверди. • Облици вокално-инструменталне музике (ораторијум, кантата). Инструментална музика: солистичко, камерно и оркестарско музицирање. • Инструментални облици: свита, кончерто гросо. • Антонио Вивалди, Јохан Себастијан Бах и Георг Фридрих Хендл. • • <u>Класицизам</u> • Појам сонате и симфоније. Жанрови класичне музике – опера, црквени жанрови, симфонијска, концертантна, камерна (посебно гудачки квартет), солистичка музика. Јозеф Хајдн, Волфганг Амадеус Моцарт и Лудвиг ван Бетовен. • Развој српске црквене музике. 	<p>Током Школске Године</p>

-	<p style="text-align: center;">МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>нотног текста (солмизацијом) самостално и у групи.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Певање песама у комбинацији са покретом. • Певање и свирање из нотног текста народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. • Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом. • Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломака/тема) у стилу музике барока, класицизма. <p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Креирање ритмичке пратње. • Реконструкција музичких догађаја у стилу барока и класицизма. 	<p>Током Школске године</p>
---	--	--	-----------------------------

Кључни појмови садржаја: барок, ораторијум, кантата, свита, концерто гросо, класицизам, соната, симфонија, камерна музика.

ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава усмерена на остваривање исхода даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике, лично музичко изражавање (певање и свирање) ученика и музичко стваралаштво у оквиру којих ученик користи теоријска знања као средства за учествовање у музици. Основни методски приступ се темељи на звучном утиску, по принципу *од звука ка нотној слици и тумачењу*.

Да би постигао очекиване исходе образовног-васпитног процеса, наставник користи глас и покрет, музичке инструменте, елементе информационих технологија као и развијене моделе мултимедијалне наставе. Корелација између предмета може бити полазиште за бројне пројектне предлоге у којим ученици могу бити учесници као истраживачи, креатори и извођачи. Код ученика треба развијати вештине приступања информацијама и њиховог коришћења (интернет, књиге...), сараднички рад у групама, као и комуникацијске вештине у циљу преношења и размене искустава и знања. Рад у групама и радионицама је користан у комбинацији са осталим начинима рада, поготово када постоји изазов експонирања ученика, као вид премошћавања стидљивости или анксиозности.

Упућивање ученика на правила понашања при слушању музике и извођењу музике чини део васпитног утицаја који наставник има у обликовању опште културе понашања. Овај модел понашања ученик треба да пренесе касније на концерте и различите музичке приредбе. На овај начин трудимо се да изградимо квалитетну музичку публику.

Специфичност предмета се огледа у томе што се музичке активности одвијају паралелно или једна музичка активност логично води ка другој.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ИСХОДА:

ЧОВЕК И МУЗИКА-Знање о музици кроз различите епохе има за циљ разумевање улоге музике у друштву, упознавање музичких изражајних средстава, инструмената, жанрова и облика., улогу и природу музике, однос човека у датом периоду према њој и њеној намени, као и промишљању да ли је музика била уметност какву данас познајемо .

УЧЕНИК -Ангажовање у настави. Давање повратне информације. Ангажовање у настави слушање и препознавање музичких дела. Сарадња са другима. Рад презентације. Самосталност у раду.

НАСТАВНИК - Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика. Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме. Оценом односа према настави. Мотивисање, упућивања, давања објашњења. Припрема и реализација часа.

Слушање музике Слушање музике је активан психички процес који подразумева емоционални доживљај и мисаону активност. Упознавање репрезентативних музичких дела.

УЧЕНИК -Ангажовање у настави. Давање повратне информације. Ангажовање у настави слушање и препознавање музичких дела. Сарадња са другима. Рад презентације. Самосталност у раду.

НАСТАВНИК - Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика. Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме. Оценом односа према настави. Мотивисање, упућивања, давања објашњења. Припрема и реализација часа.

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ

Ангажовање у настави .

Ученик-Сарадња са другима. Самосталност у раду. Уметнички наступи.

НАСТАВНИК- - Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика. Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме. Оценом односа према настави. Мотивисање, упућивања, давања објашњења. Припрема и реализација часа.

МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

УЧЕНИК -Ангажовање у настави. Давање повратне информације Сарадња са другима. Рад презентације. Самосталност у раду.

НАСТАВНИК - Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика. Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме. Оценом односа према настави. Мотивисање, упућивања, давања објашњења. Припрема и реализација **часа**.

МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

УЧЕНИК -Ангажовање у настави. Давање повратне информације Сарадња са другима.

НАСТАВНИК - Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика. Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме. Оценом односа према настави. Мотивисање, упућивања, давања објашњења. Припрема и реализација часа.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ:

и ЧОВЕК И МУЗИКА

МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - историјско–стилских периода - народног стваралаштва Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК. 3.1.3. критички МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

МК. 1.2.1. именује музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. именује извођачки састав МК. 1.2.4. именује српски музички фолклор МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра Ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка различитих облика музичког фолклора

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ

МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.

МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст. Ученик уме да: МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3.4.3. осмисли музику за школску

МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд

МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗИВАЊА И СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

ЧОВЕК И МУЗИКА

Историја, Ликовна култура, Српски језик и књижевност, Географија, Верска настава.

Историја музике

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ

Српски језик и књижевност, историја, страни језик, биологија, географија, ликовно, информатика и рачунарство, верска настава, грађанско васпитање Солфео, Вокална техника, Основна теорија музике

МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

Историја, информатика и рачунарство

Познавање инструмената

-КОМПЕТЕНЦИЈА Дигитална, естетичка, за учење, Комуникација, Одговорно учешће у демократском друштву

Рад с подацима и информацијама Сарадња.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Настава музичке културе подразумева учешће свих ученика, а не само оних који имају музичке предиспозиције. Како је предмет *музичка култура* синтеза вештина и знања, полазна тачка у процесу оцењивања треба да буду индивидуалне музичке способности и ниво претходног знања сваког ученика. Битни фактори за праћење музичког развоја и оцењивање сваког ученика су ниво његових постигнућа у односу на дефинисане исходе као и рад, степен ангажованости, кооперативност, интересовање, став, умешност и креативности. Начин провере и оцена треба да подстичу ученика да напредује и активно учествује у свим видовима музичких активности. У процесу вредновања резултата учења наставник треба да буде фокусиран на ученичку мотивацију и ставове у односу на извођење и стваралаштво, способност концентрације, квалитета перцепције и начин размишљања приликом слушања, као и примену теоретског знања у музицирању. Наставник треба да мотивише ученика на даљи развој.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења,

Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора и залагања ученика. Самоевалуација

. Усменом провером. Краћом писаном провером (до 15 минута). Процентом практичног рада уметничког и стваралачког ангажовања.

. допринос ученика за време групног рада,

израда креативних задатака на одређену тему,

рад на пројекту

Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова.

2.5.ИСТОРИЈА

Циљ учења *Историје* је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да:	Ученици уче и увежбавају:			
1. ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> – доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера; – уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе; 	<p>Основне одлике, хронолошки и просторни оквири периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата.</p> <p>Историјски извори за изучавање периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио и визуелни).</p>	2	1	1
Корелација са другим предм.	географија, српски језик и књижевност, грађанско васпитање, ликовно васпитање, музичка култура				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.2.5. 1.2.6. 1.2.7. 1.2.8. 2.1.1. 2.1.2.2.1.3. 2.1.4. 2.1.5.2.1.6. 3.1.1. 3.1.2.3.1.3. 3.1.4. 3.1.5.3.1.6. 3.2.1. 3.2.2.3.2.3. 3.2.4. 3.2.5.3.2.6. 3.2.7.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера, тестови и различите технике формативног оцењивања.				
Међупредметне компетенције	Компетенција за целоживотно учење, Вештина комуникације, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Вештина сарадње, Вештина за живот у демократском друштву				

<p>2. ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА 2.1 <i>ЕВРОПА И СВЕТ У ДОБА РЕВОЛУЦИЈА</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – препознаје основне карактеристике различитих идеологија; – уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости; – препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност); – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба; – уочава историјске промене, поређењем политичке карте савременог света са историјским картама других епоха; 	<p>Индустријска револуција (парна машина и њена примена; промене у друштву – јачање грађанске и појава радничке класе).</p> <p>Политичке револуције (узроци, последице и обележја, европске монархије уочи револуција, просветитељске идеје, примери америчке и француске револуције; појмови уставности и поделе власти, Декларација о правима човека и грађанина, укидање феудализма).</p> <p>Наполеоново доба (Наполеонова владавина, ратови, тековине, Бечки конгрес).</p> <p>Свакодневни живот и култура (промене у начину живота).</p> <p>Истакнуте личности: Џејмс Ват, Волтер, Катарина II, Марија Терезија, Робеспјер, Наполеон Бонапарта,</p>	11	5	6
<p>Корелација са другим предм.</p>	<p>географија, српски језик и књижевност, грађанско васпитање, ликовно васпитање, музичка култура</p>				
<p>Стандарди постигнућа</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.2.5. 1.2.6. 1.2.7. 1.2.8. 2.1.1. 2.1.2.2.1.3. 2.1.4. 2.1.5.2.1.6. 3.1.1. 3.1.2.3.1.3. 3.1.4. 3.1.5.3.1.6. 3.2.1. 3.2.2.3.2.3. 3.2.4. 3.2.5.3.2.6. 3.2.7.</p>				
<p>Начин провере постигнућа</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена провера, тестови и различите технике формативног оцењивања.</p>				
<p>Међупредметне компетенције</p>	<p>Компетенција за целоживотно учење, Вештина комуникације, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Вештина сарадње, Вештина за живот у демократском друштву</p>				

<p>2. ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈ- СКОГ ДОБА 2.2 СРПСКИ НАРОД У БОРБИ ЗА НАЦИОНАЛНО ОСЛОБОЂЕЊЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; – анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике; – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку; – анализирајући дате примере, уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу; – уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; – раздваја битно од небитног у историјској наративи; – препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; 	<p>Источно питање и балкански народи (политика великих сила, борба балканских народа за ослобођење). Живот Срба под османском и хабзбуршком влашћу. Српска револуција 1804–1835 (основна обележја, ток Првог и Другог српског устанка, последице и значај). Развој модерне српске државе (аутономија Кнежевине Србије, успостава државе, оснивање образовних и културних установа). Црна Гора у доба владичанства (основна обележја државног и друштвеног уређења). Свакодневни живот и култура (промене у начину живота). Истакнуте личности; вожд Карађорђе, кнез Милош, кнегиња Љубица, Доситеј Обрадовић, Вук Караџић, прота Матеја Ненадовић, Петар I и Петар II Петровић Његош, Сава Текелија, митрополит Стефан Стратимировић.</p>	20	9	11
<p>Корелација са другим предм.</p>	<p>географија, српски језик и књижевност, грађанско васпитање, ликовно васпитање, музичка култура</p>				
<p>Стандарди постигнућа</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.2.5. 1.2.6. 1.2.7. 1.2.8. 2.1.1. 2.1.2.2.1.3. 2.1.4. 2.1.5.2.1.6. 3.1.1. 3.1.2.3.1.3. 3.1.4. 3.1.5.3.1.6. 3.2.1. 3.2.2.3.2.3. 3.2.4. 3.2.5.3.2.6. 3.2.7.</p>				
<p>Начин провере постигнућа</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена провера, тестови и различите технике формативног оцењивања.</p>				
<p>Међупредметне компетенције</p>	<p>Компетенција за целоживотно учење, Вештина комуникације, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Вештина сарадње, Вештина за живот у демократском друштву</p>				

<p>3. ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 19. И ПОЧЕТКОМ 20. ВЕКА 3.1 <i>ЕВРОПА И СВЕТ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 19. И ПОЧЕТКОМ 20. ВЕКА</i></p>	<p>– повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; – презентује, самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ; – раздваја битно од небитног у историјској наративи;</p>	<p>Међународни односи и кризе (формирање савеза, сукоби око колонија, Руско-јапански рат, Мароканска криза, Анексиона криза, Либијски рат, балкански ратови). Култура, наука и свакодневни живот (Светска изложба у Паризу, примена научних достигнућа, положај жена). Истакнуте личности: Алберт Ајнштајн, Пјер и Марија Кири, Сигмунд Фројд, Михајло Пупин, Никола Тесла, Хенри Форд, Вилхелм II, Николај II Романов, Вудро Вилсон,</p>	11	5	6
<p>Корелација са другим предм.</p>	<p>географија, српски језик и књижевност, грађанско васпитање, ликовно васпитање, музичка култура</p>				
<p>Стандарди постигнућа</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.2.5. 1.2.6. 1.2.7. 1.2.8. 2.1.1. 2.1.2.2.1.3. 2.1.4. 2.1.5.2.1.6. 3.1.1. 3.1.2.3.1.3. 3.1.4. 3.1.5.3.1.6. 3.2.1. 3.2.2.3.2.3. 3.2.4. 3.2.5.3.2.6. 3.2.7.</p>				
<p>Начин провере постигнућа</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена провера, тестови и различите технике формативног оцењивања.</p>				
<p>Међупредметне компетенције</p>	<p>Компетенција за целоживотно учење, Вештина комуникације, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Вештина сарадње, Вештина за живот у демократском друштву</p>				
<p>3. ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 19. И ПОЧЕТКОМ 20. ВЕКА 3.2 <i>СРПСКИ НАРОД У БОРБИ ЗА НЕЗАВИСНОСТ И УЈЕДИЊЕЊЕ</i></p>	<p>– пореди информације приказане на историјској карти са информацијама датим у другим симболичким модалитетима; – пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; – упоређује, анализира и уочава разлике између својих и ставова других; – употреби податке из графикона и табела у елементарном истраживању; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла;</p>	<p>Краљевина Србија и њено окружење (Мајски преврат, политички живот, унутрашња и спољна политика; појава југословенства, наука, култура, свакодневни живот, положај Срба под аустроугарском и османском влашћу, Црна Гора – доношење устава, проглашење краљевине; учешће Србије и Црне Горе у балканским ратовима). Истакнуте личности: краљ Петар и престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Арчибалд Рајс, Милунка Савић, Флора Сендс, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Петар Бојовић, Јанко Вукотић, Драгутин Димитријевић Апис.</p>	18	8	10

Корелација са другим предм.	географија, српски језик и књижевност, грађанско васпитање, ликовно васпитање, музичка култура				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.2.5. 1.2.6. 1.2.7. 1.2.8. 2.1.1. 2.1.2.2.1.3. 2.1.4. 2.1.5.2.1.6. 3.1.1. 3.1.2.3.1.3. 3.1.4. 3.1.5.3.1.6. 3.2.1. 3.2.2.3.2.3. 3.2.4. 3.2.5.3.2.6. 3.2.7.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера, тестови и различите технике формативног оцењивања.				
Међупредметне компетенције	Компетенција за целоживотно учење, Вештина комуникације, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Вештина сарадње, Вештина за живот у демократском друштву				
4. ПРВИ СВЕТСКИ РАТ	<ul style="list-style-type: none"> – препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; – идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања. – уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву; – препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност); – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; 	<p>Велики рат (узроци и повод, савезништва и фронтови, Србија и Црна Гора у рату; преломнице, ток и последице рата; аспекти рата – технологија рата, пропаганда, губици и жртве, глад и епидемије; човек у рату – живот у позадини и на фронту; живот под окупацијом и у избеглиштву; Велики рат у сећању).</p> <p>Истакнуте личности: Вилхелм II, Николај II Романов, Вудро Вилсон, краљ Петар и престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Арчибалд Рајс, Милунка Савић, Флора Сендс, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Петар Бојовић, Јанко Вукотић, Драгутин Димитријевић Апис.</p>	10	4	6
Корелација са другим предм.	географија, српски језик и књижевност, грађанско васпитање, ликовно васпитање, музичка култура				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.2.5. 1.2.6. 1.2.7. 1.2.8. 2.1.1. 2.1.2.2.1.3. 2.1.4. 2.1.5.2.1.6. 3.1.1. 3.1.2.3.1.3. 3.1.4. 3.1.5.3.1.6. 3.2.1. 3.2.2.3.2.3. 3.2.4. 3.2.5.3.2.6. 3.2.7.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера, тестови и различите технике формативног оцењивања.				
Међупредметне компетенције	Компетенција за целоживотно учење, Вештина комуникације, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Вештина сарадње, Вештина за живот у демократском друштву				

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм је конципиран тако да су уз дефинисане исходе за крај разреда и кључне појмове, за сваку од четири тематске целине (ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ; ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА – до средине XIX века; ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА и ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ XX ВЕКА), дати и садржаји. Приступ настави заснован на процесу и исходима учења подразумева да ученици развијају не само основна знања, већ да их искористе у развоју вештина историјског мишљења и изградњи ставова и вредности. Програм наставе и учења, у том смислу, нуди садржински оквир, а наставник има могућност да изабере и неке додатне садржаје уколико сматра да су примерени средини у којој ученици живе, или да одговарају њиховим интересовањима (програм се, на пример, може допунити и садржајима из прошлости завичаја, чиме се код ученика постиже јаснија представа о историјској и културној баштини у њиховом крају – археолошка налазишта, музејске збирке). Сви садржаји су дефинисани тако да буду у функцији остваривања исхода предвиђених програмом. Наставник има значајан простор за избор и повезивање садржаја, метода наставе и учења и активности ученика. Важна карактеристика наставе и учења усмерених на остваривање исхода је та да су фокусирани на учење у школи. Ученик треба да учи: – смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из Историје и других предмета; – проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема; – дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине; – критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; – кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Програм оријентисан на процес и исходе учења наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује дати програм потребама конкретне одељења имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика; уџбенике и друге наставне материјале које ће користити; техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже; ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода и садржаја, наставник најпре креира свој годишњи план рада из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Од њега се очекује и да, у фази планирања и писања припреме за час, дефинише исходе за сваку наставну јединицу. При планирању треба имати у виду да се исходи разликују, да се неки лакше и брже могу остварити, али је за већину исхода потребно више времена и више различитих активности. Наставник за сваки час планира и припрема средства и начине провере остварености пројектованих исхода. У планирању и припремању наставе и учења, наставник планира не само своје, већ и активности ученика на часу. Поред уџбеника, као једног од извора знања, на наставнику је да ученицима омогући увид и искуство коришћења и других извора сазнавања.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Ученици у седми разред улазе са знањем о основним историјским појмовима, са одређеним животним искуствима и уобличеним ставовима и на томе треба пажљиво градити нова знања, вештине, ставове и вредности. Наставник има слободу да сам одреди распоред и динамику активности за сваку тему, уважавајући циљ учења предмета и дефинисане исходе. Редослед исхода не исказује њихову важност јер су сви од значаја за постизање циља предмета. Између исхода постоји повезаност и остваривање једног исхода доприноси остваривању других исхода. Многи од исхода су процесни и представљају резултат кумулативног дејства образовно-васпитног рада, током дужег временског периода и обраде различитих садржаја. Битно је искористити велике могућности које Историја као наративни предмет пружа у подстицању ученичке радозналости, која је у основи сваког сазнања. Наставни садржаји треба да буду представљени као „прича” богата информацијама и детаљима, не зато да би оптеретили памћење ученика, већ да би им историјски догађаји, појаве и процеси били предочени јасно, детаљно, живо и динамично. Посебно место у настави Историје имају питања, како она која поставља наставник ученицима, тако и она која долазе од ученика, подстакнута оним што су чули у учioniци или што су сазнали ван ње користећи различите изворе информација. Добро осмишљена питања наставника имају подстицајну функцију за развој историјског мишљења и критичке свести. У зависности од циља који наставник жели да оствари, питања могу имати различите функције, као што су: фокусирање пажње на неки садржај или аспект, подстицање поређења, трагање за појашњењем. Учење историје би требало да помогне ученицима у стварању што јасније представе не само о томе „како је уистину било”, већ и зашто се нешто десило и какве су последице из тога проистекле. Да би схватио догађаје из прошлости, ученик треба да их „оживи у свом уму”, у чему велику помоћ може пружити употреба различитих историјских текстова, карата и других извора историјских података (документарни и играни видео и дигитални материјали, музејски експонати, илустрације), обилажење културно- историјских споменика и посете установама културе. Коришћење историјских карата изузетно је важно јер омогућава ученицима да на очигледан и сликовит начин доживе простор на коме се неки од догађаја одвијао, помажући им да кроз време прате промене на одређеном простору. Треба искористити и утицај наставе Историје на развијање језичке и говорне културе (вештине беседништва), јер историјски садржаји богате и оплемењују језички фонд ученика. Неопходно је имати у виду и интегративну функцију Историје, која у образовном систему, где су знања подељена по наставним предметима, помаже ученицима да постигну целовито схватање о повезаности и условљености географских, економских и културних услова живота човека. Пожељно је избегавати фрагментарно и изоловано учење историјских чињеница јер оно има најкраће трајање у памћењу и најслабији трансфер у стицању других знања и вештина. У настави треба, кад год је то могуће, примењивати дидактички концепт мултиперспективности. Одређене теме, по могућности, треба реализовати са одговарајућим садржајима из сродних предмета, а посебну пажњу треба посветити оспособљавању ученика за ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија (употреба интернета, прављење презентација, коришћење дигиталних аудио-визуелних материјала и израда реферата).

III. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Праћење напредовања започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на шта ће се процењивати његов даљи рад. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Сваки наставни час и свака активност ученика су, у том смислу, прилика за регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се и процес и продукти учења. У вредновању наученог, поред усменог испитивања, користе се и тестови знања. У формативном оцењивању се користе различити инструменти, а избор зависи од врсте активности која се вреднује. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

2.6.ГЕОГРАФИЈА

Редни број	Наставна тема	Број часова по теми у месецу										Обрада	Утврђ.	Укупно
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Регионална географија	2	/	/	/	/	/	/	/	/	/	1	1	2
2.	Географске регије Европе	7	8	5	/	/	/	/	/	/	/	13	7	20
3.	Азија	/	/	2	9	2	3	/	/	/	/	11	5	16
4.	Африка	/	/	/	/	/	4	9	/	/	/	8	5	13
5.	Северна Америка	/	/	/	/	/	/	/	5	1	/	4	2	6
6.	Јужна Америка	/	/	/	/	/	/	/	/	7	/	4	3	7
7.	Аустралија и Океанија	/	/	/	/	/	/	/	/	/	4	3	1	4
8.	Поларне области	/	/	/	/	/	/	/	/	/	4	2	2	4
УКУПНО		9	8	7	9	2	7	9	5	8	8	46	26	72

Наставни предмет:	Географија
Разред:	Седми
Недељни фонд часова:	2
Годишњи фонд часова:	72
Циљ:	Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТИ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> -зна предмет и задатке проучавања регионалне географије као и поделу регионалне географије; -зна који су принципи регионализације; -дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; -проналази на карти државе проучаване регије и именује их; – тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; – описује узроке и последице 	1. РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА	<p>Регионална географија, принципи регионализације. Хомогеност и хетерогеност географског простора</p>

<p>урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама;</p> <p>– доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава;</p> <p>-приказује на немој карти континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове;</p> <p>- класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију;</p> <p>-анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу</p> <p>- проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама, одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету</p> <p>-описује узроке и последице урбанизације</p> <p>-уз помоћ географске карте објашњава специфичности појединих просторних целина и описује различите начине издвајања регија;</p> <p>-објасни формирање политичке карте света;</p> <p>-објашњава узроке и последице глобалних феномена као штосу</p>		
--	--	--

<p>сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност;</p>		
<p>- дефинише границе Европе и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;</p> <p>- приказује на некој карти континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове;</p> <p>- објашњава настанак пустиња на територији Европе;</p> <p>- класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију у Европи;</p> <p>- проналази податке о бројном стању становништва Европе;</p> <p>- указује на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција, специфичних структура становништва Европе у одређеним државама;</p> <p>- тумачи и израђује тематске карте становништва Европе и држава у њој;</p> <p>- доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија Европе;</p>	<p style="text-align: center;">2. ГЕОГРАФСКЕ РЕГИЈЕ ЕВРОПЕ</p>	<p>Јужна Европа – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, туризам, политичка подела Државе Јужне Европе: државе бивше СФРЈ, Италија, Шпанија и Грчка – основне географске карактеристике Средња Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела Немачка – основне географске карактеристике Западна Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела Француска и Уједињено Краљевство – основне географске карактеристике Северна Европа – природни ресурси и економски развој, народи, политичка подела Норвешка – основне географске карактеристике Источна Европа – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, политичка подела Руска Федерација – основне географске карактеристике Европска унија – пример интеграционих процеса</p>

<p>-доведе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама Европе;</p> <p>-препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма у одређеним регијама и државама Европе;</p> <p>-анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама Европе које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи;</p> <p>-изводи закључак о могућим решењима за коришћење чврстих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;</p> <p>-истражује утицај Европске уније на демографске, економске и политичке процесе у Европи и свету;</p> <p>-описује улогу међународних организација у свету.</p>		
<p>-дефинише границе Азије и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;</p> <p>-приказује на некој карти континент,</p>	<p>3. АЗИЈА</p>	<p>Географски положај, границе и величина Азије Природне одлике Азије Становништво Азије Насеља Азије Привреда Азије Политичка и регионална подела</p>

<p>океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове;</p> <p>-објашњава настанак пустиња на територији Азије;</p> <p>-класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију у Азији;</p> <p>-проналази податке о бројном стању становништва Азије;</p> <p>-указује на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција, специфичних структура становништва Азије у одређеним државама;</p> <p>-тумачи и израђује тематске карте становништва Азије и држава у њој;</p> <p>-доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија Азије;</p> <p>-доведе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама Азије;</p> <p>-препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма у одређеним регијама и државама Азије;</p> <p>-анализира примере позитивног утицаја</p>		<p>Југозападна Азија – природни ресурси и економски развој, културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, урбанизација, политичка подела</p> <p>Јужна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, урбанизација, политичка подела</p> <p>Југоисточна Азија – природни ресурси и економски развој, политичка подела</p> <p>Источна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела</p> <p>Централна Азија – природни ресурси, политичка подела, насеља и становништво</p>
---	--	--

<p>човека на животну средину у државама Азије које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи</p> <p>-изводи закључак о могућим решењима за коришћење чврстих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;</p>		
<p>-дефинише границе Африке и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;</p> <p>-приказује на некој карти континент, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове;</p> <p>-објашњава настанак пустиња на територији Африке;</p> <p>-класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију у Африци;</p> <p>-проналази податке о бројном стању становништва Африке;</p> <p>-указује на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција, специфичних структура становништва Африке у одређеним државама;</p> <p>-тумачи и израђује тематске карте становништва Африке и држава у њој;</p>	<p>4. АФРИКА</p>	<p>Географски положај, границе и величина Африке</p> <p>Природне одлике Африке</p> <p>Становништво Африке</p> <p>Насеља Африке</p> <p>Привреда Африке</p> <p>Политичка и регионална подела</p> <p>Афрички Медитеран и Сахарска Африка. Подсахарска Африка</p>

<p>-доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија Африке;</p> <p>-доведе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама Африке;</p> <p>-препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма у одређеним регијама и државама Африке;</p> <p>-анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама Африке које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи</p> <p>-изводи закључак о могућим решењима за коришћење чврстих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;</p>		
<p>-дефинише границе Северне Америке и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;</p> <p>- приказује на некој карти континент, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе,</p>	<p>5. СЕВЕРНА АМЕРИКА</p>	<p>Географски положај, границе, величина и регионална подела Северне Америке</p> <p>Природне одлике Северне Америке</p> <p>Становништво Северне Америке</p> <p>Насеља Северне Америке</p> <p>Привреда Северне Америке</p> <p>Политичка подела</p>

<p>градове;</p> <ul style="list-style-type: none"> -објашњава настанак пустиња на територији Северне Америке; -класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију Северне Америке; -проналази податке о бројном стању становништва Северне Америке; -указује на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција, специфичних структура становништва Северне Америке у одређеним државама; -тумачи и израђује тематске карте становништва Северне Америке и држава у њој; -доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија Северне Америке; -доведе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама Северне Америке; -препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма у одређеним регијама и државама Северне Америке; -анализира примере позитивног утицаја 		
---	--	--

<p>човека на животну средину у државама Северне Америке које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи;</p> <p>-изводи закључак о могућим решењима за коришћење чврстих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;</p>		
<p>-дефинише границе Јужне Америке и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;</p> <p>- приказује на некој карти континент, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове;</p> <p>-објашњава настанак пустиња на територији Јужне Америке;</p> <p>-класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију Јужне Америке;</p> <p>-проналази податке о бројном стању становништва Јужне Америке;</p> <p>указује на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција, специфичних структура становништва Јужне Америке у одређеним државама;</p> <p>-тумачи и израђује тематске карте становништва Јужне Америке и држава у</p>	<p>6. ЈУЖНА АМЕРИКА</p>	<p>Географски положај, границе и величина Јужне Америке Природне одлике Јужне Америке Становништво Јужне Америке Насеља Јужне Америке Привреда Јужне Америке Политичка подела</p>

<p>њој;</p> <p>-доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија Јужне Америке;</p> <p>-доведе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама Јужне Америке;</p> <p>-препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма у одређеним регијама и државама Јужне Америке;</p> <p>-анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама Јужне Америке које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи;</p> <p>-изводи закључак о могућим решењима за коришћење чврстих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;</p>		
<p>-дефинише границе Аустралије и Океаније и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;</p> <p>-пирказује на немој карти континент,</p>	<p>7. АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА</p>	<p>Географски положај, границе и величина Аустралије и Океаније.</p> <p>Природне одлике Аустралије.</p>

<p>океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове;</p> <p>-објашњава настанак пустиња на територији Аустралије;</p> <p>-класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију Аустралије и Океаније;</p> <p>-проналази податке о бројном стању становништва Аустралије и Океаније;</p> <p>-указује на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција, специфичних структура становништва Аустралије и Океаније;</p> <p>-тумачи и израђује тематске карте становништва Аустралије и Океаније;</p> <p>-доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија Аустралије и Океаније;</p> <p>-доведе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама Аустралије и Океаније;</p> <p>-препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма у одређеним</p>		<p>Колонијални период и становништво Аустралије. Насеља Аустралије. Привреда Аустралије. Океанија – основна географска обележја. Политичка и регионална подела.</p>
--	--	---

регијама и државама Аустралије и Океаније.		
-препозна специфичности оријентације (нпр. помоћу звезда, компаса, Сунца) -објасни историјат истраживања и садашња истраживања; -изврши међународну поделу ових простора.	8. ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ	Основне географске одлике Арктика - откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и савремена научна истраживања.

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА (по областима)
РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА	<p>-На првим часовима, наставник ће упознати ученике са предметом и задацима проучавања, као и поделом регионалне географије, ослањајући се на њихова већ стечена географска знања из 6. разреда о појму географске регије.</p> <p>- Обраду наставних јединица вршити по Керовом систему, који подразумева следећи редослед излагања: географски положај, границе и величина, рељеф, клима, воде, живи свет, становништво, насеља, привреда, политичка и регионална подела континента.</p>
ГЕОГРАФСКЕ РЕГИЈЕ ЕВРОПЕ	<p>-Наставник ће упознати ученике са природно-географским и друштвено-економским карактеристикама Јужне, Средње, Западне, Северне и Источне Европе, као и њиховим специфичностима и развојним карактеристикама које их издвајају у односу на суседне географске регије.</p> <p>-Нагласити да се временом географске регије Европе развијају и мењају функције.</p> <p>-Ученике не оптерећивати квантитативним вредностима, већ инсистирати на појаве и процесе који утичу на развој европских регија.</p>
АЗИЈА	<p>-Наставник ће упознати ученике са природно-географским и друштвено-економским карактеристикама држава Азије</p> <p>-Ученике не оптерећивати квантитативним вредностима, већ инсистирати на појаве и процесе</p>

	који утичу на развој регија Азије.
АФРИКА	-Наставник ће упознати ученике са природно-географским и друштвено-економским карактеристикама држава Африке -Ученике не оптерећивати квантитативним вредностима, већ инсистирати на појаве и процесе који утичу на развој регија Африке
СЕВЕРНА АМЕРИКА	-Наставник ће упознати ученике са природно-географским и друштвено-економским карактеристикама држава Северне Америке -Ученике не оптерећивати квантитативним вредностима, већ инсистирати на појаве и процесе који утичу на развој регија Северне Америке.
ЈУЖНА АМЕРИКА	-Наставник ће упознати ученике са природно-географским и друштвено-економским карактеристикама држава Јужне Америке. -Ученике не оптерећивати квантитативним вредностима, већ инсистирати на појаве и процесе који утичу на развој регија Јужне Америке
АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА	-Наставник ће упознати ученике са природно-географским и друштвено-економским карактеристикама држава Аустралије и Океаније -Ученике не оптерећивати квантитативним вредностима, већ инсистирати на појаве и процесе који утичу на развој Аустралије и Океаније
ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ	Пажњу треба посветити специфичностима оријентације на половима, дужини обданице и ноћи, висини Сунца над хоризонтом, односима копна и мора, историјату истраживања, садашњим истраживањима као и међународној подели ових простора

ИСХОДИ ВОДЕ КА СЛЕДЕЋИМ СТАНДАРДИМА:

ОБЛАСТ / ТЕМА	СТАНДАРДИ
---------------	-----------

<p>РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА</p>	<p>Основни ниво: ГЕ. 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ.1.3.1. познаје сновне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне гране ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p> <p>Средњи ниво: ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ. 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, рафиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије</p> <p>Напредни ниво: ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p>ГЕОГРАФСKE РЕГИЈЕ ЕВРОПЕ</p>	<p>Основни ниво: ГЕ. 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ.1.3.1. познаје сновне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне гране ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p> <p>Средњи ниво: ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти</p>

	<p>ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти</p> <p>ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, рафиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва</p> <p>ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије</p> <p>Напредни ниво:</p> <p>ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте</p> <p>ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља</p> <p>ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности</p> <p>ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p style="text-align: center;">АЗИЈА</p>	<p>Основни ниво:</p> <p>ГЕ. 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте</p> <p>ГЕ.1.3.1. познаје сновне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред</p> <p>ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне гране</p> <p>ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p> <p>Средњи ниво:</p> <p>ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти</p> <p>ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти</p> <p>ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, рафиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре</p>

	<p>становништва ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије Напредни ниво: ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p style="text-align: center;">АФРИКА</p>	<p>Основни ниво: ГЕ. 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ.1.3.1. познаје сновне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне гране ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике Средњи ниво: ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, рафиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије Напредни ниво: ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља</p>

	<p>ГЕ.3.3.2.објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности</p> <p>ГЕ.3.4.3.објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
СЕВЕРНА АМЕРИКА	<p>Основни ниво:</p> <p>ГЕ. 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте</p> <p>ГЕ.1.3.1. познаје сновне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред</p> <p>ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне гране</p> <p>ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p> <p>Средњи ниво:</p> <p>ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти</p> <p>ГЕ.2.1.2.одређује положај места и тачака на географској карти</p> <p>ГЕ. 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, рафиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком,табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко)и структуре становништва</p> <p>ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континената и наводи њихове географске регије</p> <p>Напредни ниво:</p> <p>ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте</p> <p>ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља</p> <p>ГЕ.3.3.2.објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности</p> <p>ГЕ.3.4.3.објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>

<p style="text-align: center;">ЈУЖНА АМЕРИКА</p>	<p>Основни ниво: ГЕ. 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ.1.3.1. познаје сновне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне гране ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p> <p>Средњи ниво: ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, рафиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије</p> <p>Напредни ниво: ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p style="text-align: center;">АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА</p>	<p>Основни ниво: ГЕ. 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ.1.3.1. познаје сновне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне гране ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p> <p>Средњи ниво: ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти</p>

	<p>ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти</p> <p>ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, рафиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва</p> <p>ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије</p> <p>Напредни ниво:</p> <p>ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте</p> <p>ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља</p> <p>ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности</p> <p>ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p>ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ</p>	<p>Основни ниво:</p> <p>ГЕ. 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте</p> <p>ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред</p> <p>ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне гране</p> <p>ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p> <p>Средњи ниво:</p> <p>ГЕ. 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти</p> <p>ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти</p> <p>ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, рафиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре</p>

	<p>становништва ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије Напредни ниво: ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије.</p>
--	---

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	
ОБЛАСТ: Примена географских знања и концептуалног разумевања у одређеним проблемским ситуацијама	
Основни ниво:	Ученик препознаје, разликује и именује физичко-географске, друштвено-географске и регионално-географске чињенице и наводи њихове вредности за рационално коришћење у свакодневном животу.
Средњи ниво:	Ученик идентификује и анализира индивидуалност, разноврсност и распрострањеност физичко-географских и друштвено-географских чињеница, а регионално-географске чињенице, везе и законитости сврстава у одређене појмовне категорије и системе.
Напредни ниво:	Ученик анализира и објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у географској средини и предлаже нова решења. Издваја и упоређује географске регије.

<p>Опште предметне компетенције које се развијају на часу географије:</p> <p>Компетенција за учење:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Има позитиван и одговоран однос према учењу. - Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. - Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.

- Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

Одговорно учешће у демократском друштву:

- Има позитиван став према поштовању људских права и слобода.
- Зна дечја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани.
- Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.
- Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.
- Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.
- Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрасном, етничком...); акције против болести зависности, злостављања животиња итд.).

Естетичка компетенција:

- Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.
- Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.

Комуникација:

- Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, преко интернета итд.).
- Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.
- Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.
- Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

Одговоран однос према околини:

- Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.
- Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.

Одговоран однос према здрављу:

- Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву:

- Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију;
- Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге;
- Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи ЦВ и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.
- Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.

Рад с подацима и информацијама:

- Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења.
- препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.
- Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области.

Решавање проблема:

- Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опреме коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће се консултовати).
- Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.
- Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења.
- Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао/дошла у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара. Стечена н+++ова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним.
- Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама.

Сарадња:

- Активно и конструктивно учествује у раду у пару,

- Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у пару,
- Доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима,
- Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених.

Дигитална компетенција:

- Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ.
- Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.
- Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ и да га користи на одговарајући начин.
- Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.
- Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

1.. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Програм оријентисан на процес и исходе учења наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању процеса наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује дати програм потребама конкретног одељења имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале које ће користити, техничкеуслове, наставна средства и медије којима школа располаже, ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода и препоручених садржаја, образовних стандарда за крај обавезног образовања, циљева и исхода образовања и васпитања, кључних компетенција за целоживотно учење, предметних и општих међупредметних компетенција, наставник најпре креира свој годишњи (глобални) план рада из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Наставник има слободу да сам одреди број часова за дате теме у годишњем плану.

Предметни исходи су дефинисани на нивоу разреда у складу са ревидираном Блумовом таксономијом и највећи број њих је на нивоу примене. Редослед исхода не исказује њихову важност јер су сви од значаја за постизање циља предмета. Од наставника се очекује да операционализује дате исходе у својим оперативним плановима за конкретну тему, тако да тема буде једна заокружена целина која укључује могућа међупредметна повезивања. У фази планирања и писања припреме за час наставник дефинише циљ и исходе часа.

2. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Дати садржаји су препоручени и распоређени у осам тематских целина: Регионална географија, Географске регије Европе, Азија, Африка, Северна Америка, Јужна Америка, Аустралија и Океанија, Поларне области.

У раду са ученицима препоручује се наставнику да на почетку школске године упути ученике на самостални рад тако што ће ученици приликом обраде нове тематске целине добити задатке да обраде по једну или више репрезентативних држава. Ученици ће уз помоћ наставника, расположивих статистичких извора, картографских и средстава информационо комуникационих технологија обрађивати појединачне државе света (географски положај, границе, величину, основне природно-географске и друштвено-економске одлике). До краја школске године, сви ученици ће имати регионално-географске приказе одабраних држава. На овај начин ученици ће бити у могућности да сагледају синтетички карактер регионалне географије у односу на појединачне дисциплине опште (физичке и друштвене) географије које карактерише примена аналитичких научних метода.

Садржаји програма наставног предмета географија у седмом разреду основне школе обухватају систематско изучавање регионалне географије ваневропских континената, а програмску структуру чини осам наставних тема. Кроз прву наставну тему потребно је ученике упознати са сврхом, циљем, задацима и наставним садржајима географије за седми разред, са планом рада, начином рада, начином коришћења дидактичког материјала, стручне и научнопопуларне литературе. У оквиру регионалне географије ваневропских континената предвиђена је обрада континената у целини, што треба да пружи могућност сагледавања општих одлика континената да би се на основу њих могле јасније уочити особености њихових регија и појединих држава. Регионална географија ваневропских континената значајна је у васпитном и у образовном погледу јер пружа широке могућности да ученици упознају различите регије и државе на Земљи, како у погледу њихових природних одлика, тако и у погледу становништва, природних богатстава, друштвено-економских односа и степена развијености привреде. Наставни садржаји регионалне географије ваневропских континената одабрани су по егземпларном и функционалном дидактичком принципу што је омогућило линеарно-степенасто структурирање по Керовом систему. Наставни програм чине наставне целине и теме за које је предложен оријентациони број часова, а слобода и креативност наставника се огледа у самосталном планирању и распореду типова часова, избору наставних метода, техника, активности, дидактичких средстава и помагала.

Приликом обраде регија и појединих држава света потребно је истицати разноврсност природногеографских одлика (рељеф, клима, воде, биљни и животињски свет) којима се истичу поједине регије и указивати на

разноврсност њиховог природног богатства. Природногеографске одлике односе се на опште одлике континентата, регија и држава. Приликом обраде ових садржаја тежиште треба ставити на опште садржаје, као и на интерактивне везе и односе свих чинилаца географске средине. При обради ових географских садржаја посебну пажњу треба посветити проблемима заштите и унапређивања животне средине. Потребно је такође истицати битне карактеристике становништва (број, размештај становништва, структуре, природни прираштај, културно-образовни ниво, миграције) што је значајно за друштвеноекономски положај држава у свету. Кроз друштвеногеографске садржаје упознати ученике са демографским развојем и насељеношћу појединих делова света. Ово наставно градиво треба повезивати са сличним садржајима других наставних предмета, у циљу сагледавања популационих проблема и изграђивања свести о неопходности заједничког живота различитих народа. Кроз садржаје ове наставне теме ученици се упознају са популационом политиком и њеним значајем. С тим у вези, неопходно је објаснити и указати на факторе који су довели до крупних промена и трансформација током прошлог и почетком овог века, што се снажно одражава на становништво и насеља у свету. Потребно је наглашавати и међуусловљеност природногеографских и друштвеногеографских појава, процеса и односа који истовремено утичу на развој привреде регије или државе о којој је реч. Треба, такође, посебно указати на постојеће разлике у степену демографске развијености континентата, као и на противуречности које постоје између њихових природних богатстава и нивоа развијености њихове привреде. При обради садржаја који се односе на развој привреде у целини и појединих привредних делатности, као и о природногеографској основи развоја, тежиште треба ставити на најважније карактеристике развоја, територијални размештај и неравномерност у нивоу развијености, а избегавати сувопарно набрајање обиља бројчаних података. Кроз обраду савремених интеграцијских процеса треба омогућити да ученици схвате разгранатост и развојност међусобне политичке, економске, културнопросветне и научнотехнолошке сарадње међу државама и организацијама у свету. Важно је упознати ученике са актуелним интеграцијским процесима у Европи и свету и указати на значај и место наше земље у овој сфери. Наставне садржаје треба максимално користити за васпитно деловање на ученике, развијање духа солидарности и толеранције према другим народима у свету и указати на неопходност сарадње земаља у региону, на континенту и на глобалном нивоу. У раду са ученицима препоручује се наставнику да користи различите наставне методе, облике и средства рада да би наставне садржаје учинио приступачнијим ученицима, њиховом узрасту и способностима. Потребно је да се избегава вербализам, а да се код ученика подстиче радозналост, систематичност и креативност. Фонд часова треба рационално користити у

складу са наставним садржајима. Уз помоћ наставника, групно или у пару, ученици могу вршити мала истраживања, а потом презентацију географских одлика неког дела света, на основу чега наставник може да сагледа обим и квалитет самосталног рада сваког појединца. У настави географије неопходно је коришћење географских карата на свим типовима часова и у свим облицима наставног рада. Поред географских карата неопходно је користити табеле, дијаграме, схеме и остале дидактичке материјале који доприносе очигледности и трајности знања и умења код ученика.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЉИВАЊЕ

1. УСМЕНА ПРОВЕРА (нпр. дискусија, практични рад, говорне вежбе, анализа задатака...)

Оцену 1 добија ученик који показује незаинтересованост за наставни садржај из предмета географија и код њега није уочен никакав напредак.

Оцену 2 добија ученик који само **повремено** показује заинтересованост за процес учења а за напредовање у настави и учењу неопходна је стална координација наставника;

-ученик који познаје и разуме кључне појмове;

-који је усвојио одговарајућу терминологију;

-који је у стању да правилно прочита и разуме текст који је прочитао;

-који је у стању да показује основне појмове на географској карти;

-наводи елементе географске карте;

-наводи називе небеских тела;

-наведе начине оријентације у простору;

-који је у стању да објасни појмове ротација и револуција;

-који је у стању да наброји свих седам континената и пет океана и на карти их покаже;

-наведе најбитније појмове везане за становништво, нпр. демографија, густина насељености, природни прираштај, попис становништва, миграције (без додатног објашњавања);

-именује климатске појасеве на Земљи, климатске елементе и факторе;

Оцену 3

-оријентише се у простору користећи компас, географску карту и GPS;

- анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте;
- уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности;
- препознаје везу између физичке, регионалне и друштвене географије;
- у стању је да наведе узроке и последице демографских кретања;
- објасни како се издвајају географске регије;
- илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе у Европи.

Оцену 4 добија ученик који је у стању да прецизно примени знање и користи географску терминологију са разумевањем;

- ученик који је у стању да објасни специфичности одређених географских појава;
- објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији и свету;
- доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва,;
- доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине;
- на примерима покаже значај у чења географије за свакодневни живот човека;
- повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком;

Оцену 5

- доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама;
- анализира елементе популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије и света;
- анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група;
- уочи како неке промене у друштву (миграције, емиграције, наталитет, морталитет) одређују одређене процесе и токове;
- повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом;
- у стању је да изнесе свој став о неком догађају, личности, објективно, непристрасно.

Недовољно: На основу урађеног (послатих материјала, ако је онлине настава у питању) ученици нису остварили исходе који су пројектовани, није урађен основни ниво.

Делимично: На основу урађеног (послатих материјала, ако је онлине настава у питању) ученици су овладали знањем из основног нивоа и делом знањем из средњег нивоа.

2. ПИСАНА ПРОВЕРА

Током школске године ученици имају петоминутне провере знања, које се не најављују и не оцењују у дневник, а путем којих наставник може да провери рад ученика током часа и на време уочи и отклони евентуалне нејасноће. Такође и ученик на тај начин може да уочи које лекције му представљају проблем и да уз координацију наставника дође до решавања проблема. Тест обично има 10 питања који подразумева давање одговора, допуњавање, заокруживање и долажење до тачног одговора путем елиминације.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Наставни предмет:	Географија
Број часова:	36
Циљ допунске наставе:	Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
Регионална географија	Слушају, питају	<ul style="list-style-type: none"> - подстиче на усвајање знања - мотивише за рад - методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика 	<ul style="list-style-type: none"> - зна предмет и задатке проучавања регионалне географије као и поделу регионалне географије; - зна који су принципи регионализације; - дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; - проналази на карти државе проучаване регије и именује их;
Географске регије Европе	Слушају, питају	<ul style="list-style-type: none"> - подстиче на усвајање знања - мотивише за рад - методе рада прилагођава 	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише границе Европе и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва,

		<p>карактеристикама и способностима ученика</p>	<p>мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; - приказује на немој карти континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове; -објашњава настанак пустиња на територији Европе; -класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеритичан за наведену територију у Европи;</p>
Азија	<p>Слушају, питају, упоређују</p>	<p>- подстиче на усвајање знања - мотивише за рад - методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика</p>	<p>дефинише границе Азије и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; -приказује на немој карти континент, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове; -објашњава настанак пустиња на територији Азије; -класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеритичан за наведену територију у Азији; -проналази податке о бројном стању становништва Азије;</p>
Африка	<p>Слушају,питају, упоређују</p>	<p>- подстиче на усвајање знања - мотивише за рад</p>	<p>-дефинише границе Африке и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; -приказује на немој карти континент, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове; -објашњава настанак пустиња на територији Африке; -класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеритичан за наведену територију у Африци; -проналази податке о бројном стању становништва</p>

			Африке;
Северна Америка	Слушају,питају	<ul style="list-style-type: none"> - подстиче на усвајање знања - мотивише за рад - методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика 	<p>дефинише границе Северне Америке и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;</p> <ul style="list-style-type: none"> - приказује на некој карти континент, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове; - објашњава настанак пустиња на територији Северне Америке; - класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију Северне Америке; - проналази податке о бројном стању становништва Северне Америке;
Јужна Америка	Слушају,питају, упоређују	<ul style="list-style-type: none"> - подстиче на усвајање знања - мотивише за рад 	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише границе Јужне Америке и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; - приказује на некој карти континент, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове; - објашњава настанак пустиња на територији Јужне Америке;

			<p>-класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију Јужне Америке;</p> <p>-проналази податке о бројном стању становништва Јужне Америке;</p>
Аустралија и Океанија	Слушају,питају	<p>- подстиче на усвајање знања</p> <p>- мотивише за рад</p> <p>- методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика</p>	<p>дефинише границе Аустралије и Океаније и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове;</p> <p>-пирказује на некој карти континент, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове;</p> <p>-објашњава настанак пустиња на територији Аустралије;</p> <p>-класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију Аустралије и Океаније;</p> <p>-проналази податке о бројном стању становништва Аустралије и Океаније;</p>
Поларне области	Слушају,питају, упоређују	<p>- подстиче на усвајање знања</p> <p>- мотивише за рад</p>	<p>-препозна специфичности оријентације (нпр. помоћу звезда, компаса, Сунца)</p>

ДОДАТНА НАСТАВА

Наставни предмет:	Географија
Број часова:	36
Циљ додатне наставе:	Додатни рад је планиран за заинтересоване и талентоване ученике, за стицање знања већег обима, израду и представљање презентација географских појава и процеса, размену мишљења и извођење закључака о географским одликама различитог типа.

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
Регионална географија	<ul style="list-style-type: none"> - посматрају, - разговарају, - постављају питања 	<ul style="list-style-type: none"> - упућује - подтиче на радозналост и самостални рад - одговара на питања 	<ul style="list-style-type: none"> - тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; - описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава; - приказује на некој карти континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове;

			<p>-класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију;</p> <p>-анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу</p>
Географске регије Европе	<ul style="list-style-type: none"> - посматрају, - разговарају, - описују, - упоређују 	<p style="text-align: center;">- упућује</p> <ul style="list-style-type: none"> - подстиче на размишљање, логичко закључивање и упоређивање - подстиче на радозналост и самостални рад - одговара на питања 	<p>-указује на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција, специфичних структура становништва Европе у одређеним државама;</p> <p>-тумачи и израђује тематске карте становништва Европе и држава у њој;</p> <p>-доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија Европе;</p> <p>-доведе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама Европе;</p> <p>-препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма у одређеним регијама и државама Европе;</p>
Азија	<ul style="list-style-type: none"> - посматрају, -разговарају, -описују, -упоређују 	<p style="text-align: center;">-упућује</p> <ul style="list-style-type: none"> - подстиче на размишљање, логичко закључивање и упоређивање 	<p>-указује на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција, специфичних структура становништва Азије у одређеним државама;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - уочавају - закључују - препознају 	<ul style="list-style-type: none"> - подтиче на радозналост и самостални рад - одговара на питања - усмерава и прати активности ученика 	<ul style="list-style-type: none"> - тумачи и израђује тематске карте становништва Азије и држава у њој; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија Азије; - доведе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама Азије; - препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма у одређеним регијама и државама Азије;
Африка	<ul style="list-style-type: none"> - посматрају, - разговарају, - описују, - упоређују - уочавају - закључују - препознају 	<ul style="list-style-type: none"> - упућује - подстиче на размишљање, логичко закључивање и упоређивање - подтиче на радозналост и самостални рад - одговара на питања - усмерава и прати активности ученика 	<ul style="list-style-type: none"> - указује на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција, специфичних структура становништва Африке у одређеним државама; - тумачи и израђује тематске карте становништва Африке и држава у њој; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија Африке; - доведе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама Африке; - препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма у одређеним регијама и државама Африке;

<p align="center">Северна Америка</p>	<ul style="list-style-type: none"> - посматрају, - разговарају, <li style="padding-left: 20px;">- описују, - упоређују - уочавају - закључују - препознају 	<p align="center">- упућује</p> <ul style="list-style-type: none"> - подстиче на размишљање, логичко закључивање и упоређиваље - подтиче на радозналост и самостални рад - одговара на питања - усмерава и прати активности ученика 	<p>указује на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција, специфичних структура становништва Северне Америке у одређеним државама;</p> <ul style="list-style-type: none"> - тумачи и израђује тематске карте становништва Северне Америке и држава у њој; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија Северне Америке; - доведе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама Северне Америке; - препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма у одређеним регијама и државама Северне Америке;
<p align="center">Јужна Америка</p>	<ul style="list-style-type: none"> - посматрају, - разговарају, <li style="padding-left: 20px;">- описују, - упоређују - уочавају - закључују - препознају 	<p align="center">- упућује</p> <ul style="list-style-type: none"> - подстиче на размишљање, логичко закључивање и упоређиваље - подтиче на радозналост и самостални рад - одговара на питања - усмерава и прати активности ученика 	<ul style="list-style-type: none"> - указује на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција, специфичних структура становништва Јужне Америке у одређеним државама; - тумачи и израђује тематске карте становништва Јужне Америке и држава у њој; - доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија Јужне Америке; - доведе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и

			политичко-географским одликама Јужне Америке; -препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма у одређеним регијама и државама Јужне Америке;
Аустралија и Океанија	<ul style="list-style-type: none"> - посматрају, - разговарају, - описују, - упоређују - уочавају и израђују презентације 	<ul style="list-style-type: none"> - упућује - подстиче на размишљање, логичко закључивање и упоређиваље - подтиче на радозналост и самостални рад - одговара на питања - усмерава и прати активности ученика 	<ul style="list-style-type: none"> -указује на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција, специфичних структура становништва Аустралије и Океаније; -тумачи и израђује тематске карте становништва Аустралије и Океаније; -доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија Аустралије и Океаније; -доведе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама Аустралије и Океаније;
Поларне области	<ul style="list-style-type: none"> - посматрају, -разговарају, -описују, -упоређују - уочавају - закључују - препознају 	<ul style="list-style-type: none"> -упућује - подстиче на размишљање, логичко закључивање и упоређиваље - подтиче на радозналост и самостални рад - одговара на питања - усмерава и прати активности ученика 	<ul style="list-style-type: none"> -објасни историјат истраживања и садашња истраживања; -изврши међународну поделу ових простора.

2.7. ФИЗИКА

Назив предмета	ФИЗИКА
Циљ	Циљ учења Физике јесте да ученици стекну базичну језичку и научну писменост, оспособе се да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, образложе своје мишљење у оквиру дискусије, упознају природне појаве и основне природне законе и њихову примену у свакодневном животу, развију мотивисаност за учење и напредују ка достизању одговарајућих образовних стандарда.
Разред	Седми

Годишњи фонд часова	72	Недељни фонд часова	2
----------------------------	-----------	----------------------------	----------

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ /ТЕМА	САДРЖАЈИ
-Разликује скаларне и векторске физичке величине. -Користи и анализира резултате мерења различитих физичких		Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања. Успостављање везе између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон. Динамичко мерење силе. Међусобно деловање двата тела –

величина и приказује их табеларно и графички.

-Анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем.

-Примени Њутнов закон динамикена кретање тела изокружења.

-Демонстрира појаве: инерцијетела убрзаног кретања, кретање тела под дејством сталне силе, силе трења и сила акције и реакције на примерима изокружења.

-Самостално изведе експериментиз

СИЛА И КРЕТАЊЕ

сила акције и реакције. Трећи Њутнов закон. Примери

Равномерно променљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања.

Тренутна и средња брзина тела.

Зависност брзине и пута од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању.

Графичко представљање зависности брзине тела од времена код равномерно променљивог праволинијског кретања.

Демонстрациони огледи:

- Илустровање инерцијетела помоћу папира и тега.
- Кретање куглицениз Галилејев жљиб.
- Кретање тела под дејством сталне силе.
- Мерење силе динамометром.
- Илустровање закона акције и реакције помоћу динамометара и колица, колица са опругом и других огледа (реактивно кретање балона и пластичне боце).

<p>области кинематике и динамике</p> <p>(Атвудова машина, колица са теговима...), прикупи податке мерењем, одреди траже ну физичку величину и објасни резултате експеримента.</p> <p>- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинematика и динамика кретања тела, трење, равнотежа и опруге, сила потиска, закони одржања...).</p>		
<p>- Разликује скаларне и векторске физичке величине.</p> <p>- Користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички.</p>		<p>Убрзање при кретању тела под дејством силетеже. Галилејево глед.</p> <p>Слободно падање тела, бестежинско стање. Хитац навише и хитац на ниже.</p> <p>Силе трења и силе отпора средине (трење мировања, клизања и котрљања). Утицај ових сила на кретање тела.</p> <p>Демонстрациони огледи:</p> <p>– Слободно падање тела различитих облика и маса (Њутновацев, слободан пад везаних новчића...).</p>

-Анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем.

-Примени Њутнов закон динамикена кретање тела из окружења.

-Покаже од чега зависи сила трења и на основу тога процени како може променити њено деловање.

КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ. СИЛ ТРЕЊА

– Падање тела у разним срединама.
– Бестежинско стање тела (огледиса динамометром, сдватега и пиромизмеђу њих, са пластичном чашом која има отвор на дну и напуњена је водом).

– Трење на столу, косој подлози и сл.

– Мерење сила трења помоћу динамометра.

Лабораторијске вежбе

1. Одређивање убрзања тела које слободно пада.
2. Одређивање коефицијента трења клизања.

<p>-Демонстрирапојаве:инерције тела,убрзаногкретања,кретање телаподдејствомсталнесиле,си летрења и сила акције и реакције на примерима изокружења.</p> <p>- Самостално изведе експеримент из области кинематике и динамике (Атвудова машина, колица са теговима...), прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента.</p> <p>- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинematика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...).</p>		
<p>- Разликује скаларне и векторске физичке величине.</p> <p>- Користи и анализира резултате</p>		<p>Деловање две силе на тело, појам резултујуће силе кроз различите при мере слагања сила. Разлагање сила.</p> <p>Појам врста равнотеже тела. Полука, момент силе. Равнотежа полуге и њена примена.</p>

<p>мерењаразличитихфизичких величинаиприказујеихтабеларноиграфички.</p> <p>-ПримениЊутновезаконе динамикенакретањетела из окружења.</p> <p>-Покажеврстеи условеравнотеже чврстихтела.</p> <p>-</p> <p>Наводипримерепростихмаши накоје се користе у свакодневномживоту.</p> <p>-</p> <p>Прикажекакосилапотискаутич ена понашање тела потопљених утечност и наведе услове пливањателанаводи.</p> <p>- Решава квалитативне,квантитативне и графичке задатке(кинематика и динамика кретањатела,трење,равнотежап олуге,сила потиска,законидржања...).</p>	<p>РАВНОТЕЖАТ ЕЛА</p>	<p>Силапотискаутечностиигасу.Архимедовзаконињеговапримена.Пливањеитоњење тела.</p> <p>Демонстрациониогледи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Врстеравнотежепомоћулењираилиштапа. – Равнотежаполуге. – Услови пливања тела (тегови и стаклена посуда на води, Картезијанскигњурац,сувогрожђеуминералнојводи,свежејајеуводииводеномрастворусоли,мандаринасакоромибезкореуводи,пливањекоцкеледа на води...).Лабораторијскевежбе <p>1.ОдређивањегустиначврстогтелаприменомАрхимедовогзакона.</p>
--	----------------------------------	---

<p>- Разликујескаларнеивекторске физичке величине.</p> <p>-Користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички.</p> <p>-Примени Њутнове законе динамике на кретање тела изокружења.</p> <p>-</p> <p>Повеже појмове механички рад, енергија и снага и израчуна рад силетеже и рад силетрења.</p> <p>-Разликује кинетичку и потенцијалну енергију тела и повеже њихове промене са извршеним радом.</p> <p>-Демонстрира важење закона одржања енергије на примерима изокружења.</p> <p>- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа п олуге, сила потиска, закони одржања...).</p>	<p>МЕХАНИЧКИ РАДИ ЕНЕРГИЈА. СНАГА</p>	<p>Механички рад. Рад силе. Рад силетеже и силетрења.</p> <p>Квалитативно вођење појма механичке енергије тела. Кинетичка енергија тела. Потенцијална енергија.</p> <p>Гравитациона потенцијална енергија тела.</p> <p>Веаизмеђу променемеханичке енергије тела и извршеног рада. Закон о одржању механичке енергије.</p> <p>Снага. Коефицијент корисног дејства. Демонстрациони огледи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Илустровање рада утрошеног на савладавање силетрења приклизању тела по различитим подлогама, уз коришћење динамометра. - Коришћење потенцијалне енергије воде или енергије надуваног балона за вршење механичког рада. - Примеримеханичке енергије тела. Закон о одржању механичке енергије (Галилејев жљеб; математичко клатно; тег са опругом) <p>Лабораторијске вежбе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Одређивање рада силе под чијим дејством се тело креће по различитим подлогама. 2. Провера закона одржања механичке енергије помоћу колица.
--	--	--

<p>- Разликује скаларне и векторске физичке величине.</p> <p>- Користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички.</p> <p>- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...).</p> <p>- Разликује појмове температуре и количине топлоте и прикаже различите механизме преноса топлоте са једног тела на друго.</p> <p>- Анализира промене стања тела (димензија, запремина и агрегатно стање) приликом грејања или хлађења.</p> <p>- Наведе методе добијања топлотне енергије и укаже на примере рационално коришћења.</p>	<p>ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ</p>	<p>Честице састав супстанције: молекули и њихово хаотично кретање.</p> <p>Топлотна ширење тела.</p> <p>Појама мерење температуре. Унутрашња енергија и температура.</p> <p>Количина топлоте. Специфична топлотна капацитет. Топлотна равнотежа. Агрегатна стања супстанције.</p> <p>Демонстрациони огледи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дифузија и Брауново кретање. - Ширење чврстих тела, течности и гасова (надувани балон на стакленој посуди – флаши и две посуде са хладном и топлим водом, Гравесандов прстен, издужење жице, капилара...). <p>Лабораторијске вежбе</p> <p>1. Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже.</p>
---	-------------------------------	---

Кључни појмови садржаја: кретање, сила, убрзање, Њутнов закони, силатеже, трење, равнотежа тела, механички рад, енергија, снага, топлотне појаве, температура.

Физика–допунскана настава

Садржај програма	Активности у васпитно-образовној раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Равномерно променљиво праволинијско кретање	Ученици: посматрају уз помоћ наставника, наводе примере, закључују, учествују у анализи и решавању једноставних задатака	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да разликује врсте кретања; мери брзину и убрзање и да зна њихове мерне јединице
Њутнови закони механике	Ученици: посматрају, питају, уз помоћ наставника записују, закључују, врше анализу и гледају рачунских задатака	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да научи други и трећи Њутнов закон механике и да изврши динамичко мерење силе
Кретање тела под дејством силе теже	Ученици: треба да прате, уз помоћ наставника расуђују, уочавају разлике и решавају једноставне проблеме	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да упозна слободан пад; хитац навише; хитац наниже; силу трења; Силу отпора средине и разуме безтежинско стање тела

Равнотежа	Ученици: треба да посматрају, питају, уз помоћ наставника уочавају, наводе примере, решавају једноставне задатке	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да научи да сложи и разложи векторске величине; да зна када је тело у равнотежи; да објасни силу потиска и Архимедов закон
Механички рад, снага и енергија	Ученици: посматрају, уз помоћ наставника уочавају, наводе примере изакључују и решавају једноставне задатке	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да зна када се врши механички рад и да је једнак промени енергије; зна како се рачуна снага; ко има кинетичку, а ко потенцијалну енергију; и да зна мерне јединице рада, снаге и енергије
Топлотне појаве	Ученици: посматрају, питају, уз помоћ наставника уочавају, повезују, записују изакључују	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да зна јуда се укупна енергија тела састоји од кинетичке и потенцијалне енергије молекула унутар тела; да зна како се одређује количина топлоте и која је њена мерна јединица

Физика—додатна настава

Садржај програма	Активности у васпитно-образовном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви задаци садржаја програма
Сила и кретање	Ученици: посматрају уз помоћ наставника наводе примере, закључују, учествују у анализи и решавају једноставних задатака	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да: разликује врсте кретања; мери и рачуна брзину и убрзање и да зна њихове мерне јединице Ученик треба да: научи други и трећи Њутнов закон механике и да изврши динамичко мерење силе
Кретање тела под дејством силетеже. Сила трења	Ученици: треба да прате, уз помоћ наставника расуђују, уочавају разлике и решавају једноставне проблеме	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да: упозна слободан пад; хитац навише; хитац на доле; силу трења; силу отпора средине и разуме безбедност стањетела
Уравнотежа тела	Ученици: треба да посматрају, питају, уз помоћ наставника уочавају, наводе примере, решавају једноставне задатке	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да: научи да сложи и разложи векторске величине; да зна када је тело у равнотежи; да објасни силу потиска и Архимедов закон
Механички рад, снага и енергија	Ученици: посматрају, уз помоћ наставника уочавају, наводе примере и закључују и решавају једноставне задатке	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да: зна када се врши механички рад и да је једнак промени енергије; зна како се рачуна снага; ко има кинетичку, а ко потенцијалну енергију; и да зна мерне јединице рада, снаге и енергије
Топлотне појаве	Ученици: посматрају, питају, уз помоћ наставника уочавају, повезују, записују и закључују	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да: знају да се укупна енергија тела састоји од кинетичке и потенцијалне енергије молекула унутар тела; да зна како се одређује количина топлоте и која је њена мерна јединица

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО–МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Улога наставника је да при планирању наставе води рачуна о саставу одељења и резултатима иницијалног теста, степену опремљености кабинета за физику, степену опремљености школе (ИТ опрема, библиотека,...), уџбенику и другим наставним материјалима које ће користити.

Полазећи од датих исхода и садржаја наставника најпре креира свој годишњи глобални план рада из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Исходи дефинисани по областима олакшавају наставнику даљу операционализацију истих на ниво конкретне наставне јединице. Од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, у односу на одабрани исход, дефинише исходе специфичне за дату наставну јединицу. При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки лакше и брже могу остварити, али је за остале исходе потребно више времена и више различитих активности.

Од метода логичког закључивања, које се користе у физици као научној дисциплини (индуктивни, дедуктивни, закључивање по аналогiji итд.), ученицима седмог разреда најприступачнији је индуктивни метод (од појединачног ка општем) при проналажењу и формулисању основних закона физике. Зато програм предвиђа да се при проучавању макрофизичких појава претежно користи индуктивни метод.

Увођење једноставних експеримената за демонстравање физичких појава има за циљ развијање радозналости и интересовања за физику и истраживачки приступ у природним наукама. Једноставне експерименте могу да изводе и сами ученици на часу или да их понове код куће, користећи многе предмете и материјале из свакодневног живота. Одређени садржаји и тематске целине се могу реализовати и преко пројектне наставе.

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Програмски садржај се део за део последно су приказани у форми која задовољава основне методске захтеве наставе физике:

- Поступност (од једноставног ка сложеном) при упознавању нових појмова и формулисања закона.
- Очигледност при излагању наставних садржаја (уз сваку тематску целину наведено је више демонстрационих огледа, а у недостатку наставних средстава могуће је користити и видеосимулације).
- Повезаност наставних садржаја са појавама у свакодневном животу. Програмски садржај ина основног исхода се могу реализовати:
 1. излагањем садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе огледе;
 2. решавањем квалитативних и квантитативних проблема као и проблем–ситуација;
 3. лабораторијским вежбама;
 4. домаћим задацима;
 5. коришћењем других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме (пројекти, допунска настава, додатни рад...);
 6. систематским праћењем рада сваког ученика.

Да би се циљеви и задаци наставе физике остварили у целини, неопходно је да ученици активно учествују у свим облицима наставног процеса. Имајући у виду да сваки од наведених облика наставе има своје специфичности у процесу остваривања, то су и методска упутства прилагођена овим специфичностима.

Методска упутства за предавања

Како уз сваку тематску целину иду демонстрациони огледи, ученици ће спонтано пратити ток посматране појаве, а на наставнику је да наведе ученика да својим речима, на основу сопственог расуђивања, опише појаву коју посматра. После тога наставник, користећи прецизни језик физике, дефинише нове појмове (величине) и речима формулише законе. Када се прође кроз све етапе излагања садржаја теме (оглед, учениково писмо појаве, дефинисање појмова и формулисање закона), прелази се, ако је могуће, на презентовање закона у математичкој форми.

Методска упутства за решавање рачунских задатака

При решавању већине квантитативних (рачунских) задатака из физике, у задатку прво треба на прави начин сагледати физичке садржаје, па тек послетого прећи на математичко формулисање и израчунавање. Наиме, решавање задатака одвија се кроз три етапе: физичка анализа задатка, математичкоизрачунавање и дискусија резултата. У првој етапи уочавају се физичке појаве на које се односи задатак, а затим се набрајају и речима исказују закони по којима се појаве одвијају. У другој етапи се, на основу математичке форме закона, израчунава вредност тражене величине. У трећој етапи тражи се физичко тумачење добијеног резултата.

Методска упутства извођења лабораторијских вежби

Лабораторијске вежбе чине саставни део редовне наставе и организују се на следећи начин: ученици сваког одељења деле се у две групе, тако да свака група има свој термин за лабораторијску вежбу. Опрема за лабораторијске вежбе умножена је у више комплета, тако да на једној вежби (радном месту) може да ради три до четири ученика. Час експерименталних вежби састоји се из: уводног дела, мерења и записивања података добијених мерењима, анализе и дискусије добијених резултата, извођења закључака.

У уводном делу часа наставник:

- обнавља делове градива који су обрађени на часовима предавања, а односе се на дату вежбу (дефиниција величине која се одређује и метод којим се користи да би се величина одредила),
- обраћа пажњу на чињеницу да свако мерење прати одговарајућа грешка и указује на њено могуће изворе,
- упознаје ученике са мерним инструментима и обучава их да пажљиво рукују лабораторијским инвентаром,
- указује ученицима на мере предострожности, којих се морају придржавати ради сопствене сигурности. Док ученици врше мерења, наставник активно прати њихов рад, дискретно их надгледа и, кад затреба,

објашњава им и помаже. При уношењу резултата мерења у ђачку свеску, процену грешке треба вршити само за директно мерене величине, а не и за величине које се посредно одређују. Процену грешке посредно одређене величине наставник може да изводи у оквиру додатне наставе.

Методска упутства из друге обликерада

При одабиру домаћих задатака наставник треба да води рачуна о нивоу сложености задатака, али и о њиховој мотивационој функцији. С обзиром на то да кроз израду домаћег задатка ученици проверавају степен разумевања усвојеног садржаја, коректност урађеног задатог домаћег задатка треба да буде проверена на наредном часу.

Пројектна настава, као један од облика рада, обухвата припрему, израду пројекта, презентацију и дискусију. Пројекат изводе ученици по групама уз саставну помоћ наставника. Овакав начин рада подразумева активно учешће сваког ученика у групи у прикупљању података, извођење експерименталних мерења, обраде резултата, припрема презентације и презентовање. Резултат оваког начина рада је активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање.

У оквиру израде пројеката могуће је обухватити неке од следећих тема:

- Улога физике у заштити човекове околине.
- Енергетска ефикасност.
- Климатске промене.
- Својства воде – физичка, хемијска, значај

воде за живи свет. Праћење рада ученика

Наставник је дужан да континуирано прати рад сваког ученика кроз проверу његових усвојених знања, стечених путем организовања различитих облика наставе. Такође је у обавези да уредно води евиденцију о раду и напредовању сваког ученика. Оцењивање ученика само на основу резултата које је он постигао при реализацији само једног облика наставе није добро. Неопходно је да наставник од ученика не тражи само формално знање већ да га подстиче на размишљање и логичко закључивање. Ученик се кроз усмене одговоре навикава да користи прецизну терминологију и развија способност да своје мисли јасно формулише.

Будући да је програм, како по садржају, тако и по обиму, прилагођен психофизичким могућностима ученика седмог разреда, сталним обнављањем најважнијих делова из целокупног градива постиже се да стечено знање буде трајније и да ученик боље учествује у решавању проблема из области физике.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У настави оријентисано јна достизање исхода вреднују се остварени ниво постигнућа и напредовање током процеса учења. Да бивредновање било објективно, потребно је да буде усклађено са принципима оцењивања (Правилник о оцењивању у основној школи из 2013. године).

Наставник је дужан да континуирано прати рад сваког ученика кроз непрекидно проверавање његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа, предавања, решавања квантитативних и квалитативних задатака, лабораторијских вежби, и пројеката...

У сваком разреду треба континуирано проверавати и вредновати компетенције (знања, вештине и ставове) ученика помоћу усменог испитивања, кратких писмених провера, тестова на крају већих целина, контролних вежби.

На почетку школске године потребно је спровести иницијални тест. Овај тест је инструмент провере предзнања ученика. На крају школске године, такође, треба спровести часове систематизације градива и проверити ниво постигнућа ученика и степен остварености образовних исхода.

2.8. МАТЕМАТИКА

Програми обавезних наставних предмета са начинима и поступцима за њихово остваривање

НАЗИВ ПРЕДМЕТА:		МАТЕМАТИКА			РАЗРЕД: 7	
Назив предмета:						
ЦИЉ:		Да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.				
Број области/ теме	Назив области/ теме	Садржаји области/ теме	Годишњ и фонд часова	Исходи – по завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Начини и поступци остваривања програма за наставни предмет	Међупредметне компетенције
1.	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	Квадрат рационалног броја. Решавање једначине $x^2=a$, a^30 ; постојање ирационалних бројева(нпр. Решење једначине $x^2 = 2$). Реални бројеви и бројевна права. Квадратни корен, једнакост $\sqrt{a^2} = a $ Децимални запис реалног броја; приближна вредност реалног броја; апсолутна грешка. Основна својства операција с реалним бројевима. Функција директне	21		Облици рада: фронтални, групни рад, рад у паровима, индивидуални Методе рада: метода разговора, дискусија, решавање проблема-хеуристички приступ, рад на тексту, писани и графички радови, илустративна, демонстративна, истраживачки рад, комбиновани рад Процена и провера постигнућа: иницијално тестирање, свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови	

		пропорционалности $y=kx, k \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$ Продужена пропорција.		- израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција; - одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; - на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима; - одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку; - нацрта график функције $y=kx, k \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$ - примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама; - примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима; - трансформише збир, разлику и производ полинома; - примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; - растави полиноме на чиниоце - примени трансформације	Активност ученика: ученици треба да буду: мислиоци (повезивање претходно стечених знања), решаваоци проблема, активни посматрачи, активни слушаоци, активни учесници у комуникацији, организатори, планери, самопроцењивачи, партнери и пријатељи Активност наставника: организује и реализује наставни процес, партнер у педагошкој комуникацији (поставља питања, одговара на ученичка питања, помаже ученику да организује своја размишљања...), мотивише ученике и развија њихова интересовања, прати напредовање сваког ученика и оцењује њихова постигнућа, учествује у регулисању социјалних односа у разреду, прати ефекте сопственог рада. Реални бројеви – Увести појам квадрата рационалног броја p/q и илустровати га површином квадрата чија је страница управо p/q , на основу чега ученици треба да закључе да је квадрат произвољног рационалног броја ненегативан број. При израчунавању квадрата рационалних бројева равноправан	Информатика и рачунарство Техника и технологија Српски језик и књижевност
2.	ПИТАГОРИ НА ТЕОРЕМА	Питагорина теорема (директна и обратна). Важније примене Питагорине теореме. Конструкције тачака на бројевној правој које одговарају бројевима $\sqrt{2}, \sqrt{3}, \sqrt{5}$, итд. Растојање између две тачке у координатном систему.	19			

				<p>полинома на решавање једначина</p> <ul style="list-style-type: none"> - примени својства странице, углова и дијагонала многоугла; - израчуна површину многоугла користећи обрасце или разложиву једнакост; - конструише ортоцентар и тежиште троугла; - примени ставове подударности при доказивању једноставнијих тврђења и у конструктивним задацима; - примени својства централног и периферијског угла у кругу; - израчуна обим и површину круга и његових делова; - прслика дати геометријски објекат ротацијом; - одређује средњу вредност, медијану и мод; 	<p>статус треба дати квадрирању бројева у запису p/q и у децималном запису.</p> <p>Код решавања једначина облика $x^2 = a$, дата једначина се може свести на једначину $x^2 = a = b^2$ и може имати једно ($a = 0$) или два решења ($a > 0$), али може бити и без решења ($a < 0$). Приликом увођења ознаке за квадратни корен нагласити разлику између, на пример, вредности и решења једначине $x^2 = 4$.</p> <p>Показати да неке једначине облика $x^2 = a$ (на пример $x^2 = 2$) немају решења у скупу рационалних бројева, тј. да се у скупу рационалних мерних бројева не може израчунати мерни број странице квадрата чија је површина 2. На тај начин увести ирационалних бројева, јер из претходног следи да осим рационалних бројева треба имати на располагању и неке друге бројеве (на пример оне чији квадратни корен није рационалан број). Увести реалне бројеве као унију два дисјунктна скупа – скупа рационалних и скупа ирационалних бројева. Сада је природно и да се „рационална” права прошири у реалну праву и покаже како на таквој реалној правој постоје рационалне и ирационалне тачке.</p>	<p>Матерњи језик</p> <p>Географија</p> <p>Физика</p>
3.	ЦЕЛИ АЛГЕБАРСК И ИЗРАЗИ	Први део Степен чији је изложилац природан број; степен декадне јединице чији је изложилац природан	48			

		<p>број; операције са степенима; степен производа, количника и степена.</p> <p>Други део Алгебарски изрази. Полиноми и операције(мономи, сређени облик, трансформације збира, разлике и производа полинома у сређени облика полинома). Квадрат бинома и разлика квадрата. Растављање полинома на чиниоце коришћењем дистрибутивног закона, формуле за квадрат бинома и разлику квадрата. Примене</p>			<p>На примерима ученици треба да уоче да сваки рационалан број има коначну или бесконачну периодичну децималну репрезентацију, а ирационални бројеви бесконачну непериодичну репрезентацију и обратно (ове чињенице не треба доказивати у општем случају). При израчунавању вредности корена и рачунања са коренима, када су њихове вредности ирационални бројеви, користити калкулатор или расположиве софтвере. За све реалне бројеве без обзира да ли имају коначну или бесконачну децималну репрезентацију увести појам приближне вредности и појам апсолутне грешке. Правила заокружљивања реалних бројева увести на следећи начин: на конкретним примерима, посматрањем могућих граница (интервала) у зависности од прецизности, ученици бирају приближне вредности тако да се при заокружљивању бира вредност са мањом апсолутном грешком, након чега се формулишу правила.</p> <p>Основна својства операција сабирања и множења реалних бројева посматрати и анализирати у поређењу с одговарајућим</p>
4.	МНОГОУГА О	<p>Појам многоугла. Врсте многоуглова. Збир углова многоугла. Број дијагонала многоугла. Правилни многоуглови(појам, својства, конструкције). Обим и површина многоугла. Тежишна дуж троугла. Ортоцентар и тежиште троугла. Сложеније примене ставова подударности.</p>	21		

5.	КРУГ	Централни и периферијски угао круга. Обим круга, број π . Дужина кружног лука. Површина круга, кружног исечка и кружног прстена. Ротација.	18		<p>својствима у скупу рационалних бројева. Основна својства операције кореновања у R^+ треба такође реализовати на примерима при чему се посебно третирају збир, разлика, производ и количник корена и њихови односи са кореном збира, разлике, производа и количника. При том посебну пажњу обратити на једнакост и њено тумачење. У оквиру ове теме се обрађује и функција директне пропорционалности $y = kx$ коју треба увести на конкретним примерима блиским искуству ученика (раст дужине пута са временом путовања при константној брзини, смањење водостаја реке ако је дневни пад протока константан ...). У почетним примерима ученици цртају тачкасти график којим се приказује функција за дискретне вредности променљиве, након чега се долази до конструкције графичког приказа у координатном систему. Тематску јединицу продужена пропорција треба, такође, реализовати на конкретним примерима (подела дате суме у датој размери, одређивање углова троугла ако је дат њихов однос, присуство метала у легурама ...). Посебну пажњу поклонити вези продужене</p>
6.	ОБРАДА ПОДАТАКА	Средња вредност, медијана и мод.	5		
7.	Обнављање градива, иницијални тест и анализа резултата		4		
8.	ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ СА ИСПРАВКОМ		8		

					<p>пропорције са класичном двојном пропорцијом.</p> <p>Питагорина теорема – Питагорина теорема је од великог значаја за даље математичко образовање и потребно је пажљиво методички и дидактички обрадити. Као мотивација за тему могу се користити историјски подаци најпре о потреби човека за употребом и конструкцијом правоуглих троуглова током изградње различитих објеката у укупном напретку цивилизације, а чије је законитости Питагора уочио и математички уобличио и формулисао. На примеру египатског троугла експериментом са конопцем, цртежом или симулацијом на неком од динамичких софтвера упознати ученике са теоремом, а затим је и исказати и дати комплетан доказ. Потребно је да ученици схвате концепт Питагорине теореме, а не да напамет науче исказ. У том циљу током вежбања инсистирати на различитим ознакама катета и хипотенузе, као и различитим положајима самог правоуглог троугла, како би се ученици оспособили да Питагорину теорему користе касније у образовању у различитим задацима из планиметрије,</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>стереометрије и тригонометрије. Упознати ученике са карактеристичним Питагориним тројкама кроз примере и напоменути да таквих тројки има бесконачно много. Формулисати обрат Питагорине теореме и применити га у задацима. У другом делу теме пажњу је потребно усмерити на примену Питагорине теореме на конструкције дужи чији је мерни број дужине ирационалан број и примену на квадрат, правоугаоник, једнакокраки и једнакостранични троугао, ромб и правоугли и једнакокраки трапез. Ученици треба да примењују Питагорину теорему и на једнакокрако правоугли троугао, правоугли троугао са углом од 30° и одређивање растојања двеју тачака у координатном систему. Уколико наставник има техничких могућности у учионици, након усвајања Питагорине теореме на традиционалан начин, део ове теме може обрадити коришћењем неког од бесплатних динамичких софтвера који ученицима може још очигледније дочарати Питагорину теорему и примену теореме у различитим геометријским задацима и проблемима из свакодневног</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>живота.</p> <p>Цели алгебарски изрази – У првом делу ове теме уводи се појам степена променљиве природним бројем и изводе се основна својства те операције (множење и дељење степена једнаких основа, степеновање степена, као и правила за степен производа и количника). Ученици треба у потпуности да овладају одговарајућим трансформацијама да би, између осталог, били припремљени за упознавање са операцијама са полиномима које следе. Такође, уводи се појам степена са изложницом који је нула или негативан цео број, али само у случају основе која је декадна јединица. Примери обухватају краће записивање врло малих рационалних бројева (примене у физици), као и канонско представљање рационалних бројева у децималном запису.</p> <p>Други део теме обухвата операције с целим алгебарским изразима (полиномима). Најпре се уводи појам полинома и увежбава израчунавање вредности таквог израза за конкретне вредности променљивих који у њему учествују. Затим се дефинишу основне операције са полиномима (сабирање, одузимање и</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>множење) и увежбава довођење полинома на сређени облик.</p> <p>Притом се, по потреби, користи дистрибутивни закон (у облику $(a + b)(x + y) = ax + ay + bx + by$) и формула за квадрат бинома (у облику $(a + b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$).</p> <p>У наставку ове теме ученици треба да, на погодним примерима, уоче потребу растављања полинома на чиниоце (посебно у циљу решавања једначина). Затим треба увежбати то растављање коришћењем претходно наведених формула (али сада записаних у облику $ax + ay + bx + by = (a + b)(x + y)$), односно $a^2 + 2ab + b^2 = (a + b)^2$), као и формуле за разлику квадрата. Примере растављања тзв. непотпуног квадратног тринома обрађивати само на додатној настави. Сем поменуте примене на решавање једначина (на пример, облика $ax^2 + bx = 0$ и $x^2 - c^2 = 0$), овде се могу приказати примери решавања геометријских проблема за које је потребно познавање операција са полиномима.</p> <p>Многоугао – Многоугао увести као део равни ограничен многоугаоном линијом. Нагласити разлику између конвексних и неконвексних многоуглова, али даља разматрања ограничити само на конвексне многоуглове.</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>Ученике треба наводити да уоче зависност броја дијагонала, као и зависност збира унутрашњих углова од броја темена многоугла. Приликом увођења правилних многоуглова, ученици треба да уоче да постоје многоуглови који нису правилни иако су све њихове странице једнаке, као и да постоје многоуглови који нису правилни иако су сви њихови углови једнаки. Посебно истаћи осну симетричност правилног многоугла и број оса симетрије, као и чињенице да се око правилног многоугла може описати круг и да се у њега може уписати круг. Из одговарајућих формула за једнакостранични троугао, ученици, уз помоћ наставника ако је потребно, изводе формуле којима се у правилном шестоуглу успостављају везе између странице, дуже дијагонале, краће дијагонале, полупречника уписаног и описаног круга. Кроз разноврсне примере и задатке (који се односе на троуглове, четвороуглове и правилне многоуглове) истицати примену ставова подударности троуглова и поступно развијати код ученика вештину доказивања. Доказати најважније особине троуглова и паралелограма.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>Увести појмове ортоцентар, тежишна дуж и тежиште троугла, и навести њихове особине.</p> <p>Примену ставова подударности и њихових последица проширити и на конструктивне задатке. Истаћи разлику између цртања и конструкције. Посебно треба издвојити 1) конструкције троуглова које поред датих страница/углова одређује и једна висина, односно тежишна дуж; 2) конструкције паралелограма и трапеца које поред датих страница/углова одређује и висина; 3) конструкције делтоида; 4) конструкције правилних многоуглова са 3, 4, 6, 8 или 12 темена које одређује страница, односно полупречник описаног/уписаног круга. На примерима илустровати ситуације када конструктивни задатак има више решења или нема решења, али не инсистирати на оваквим задацима. Израчунавање обима и површине многоугла илустровати разноврсним примерима и задацима.</p> <p>Приликом израчунавања површине користити разлагање многоуглова на троуглове и четвороуглове. Посебну пажњу посветити израчунавању површине правилног шестоугла. Важно је укључити и одређени</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>број практичних примена рачунања површина.</p> <p>Круг – Полазећи од раније стечених знања и дефиниција кружне линије и кружне површи, треба размотрити могуће положаје и односе круга и праве, а такође и два круга у равни. Ученике треба подсетити на дефиниције тангенте и тетиве круга и искористити Питагорину терему за успостављање везе између полупречника круга, тетиве и централног одстојања тетиве. Централне теме су увођење појмова централног и периферијског угла, уочавање и доказивање тврђења о њиховом међусобном односу, као и одређивање обима и површине круга. Ученици би требало да експериментално утврде сталност односа обима и пречника кружнице. Када се уведе број π, ученике треба информативно упознати са његовом ирационалном природом. После обраде обима и површине круга, треба извести формуле за дужину кружног лука, површину кружног исечка и кружног прстена. У практичним израчунавањима користити приближну вредност 3,14 али повремено радити и са проценама 3,142; 22/7; 3,1.</p> <p>У оквиру дела теме који се односи</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>на ротацију, треба се ограничити на ротације једноставнијих фигура око задате тачке и за задати угао. Објаснити ученицима позитиван и негативан смер ротације и урадити неколико примера ротације у координатном систему. Важно је да ученици уоче да се дужине дужи и величине углова не мењају при ротацији.</p> <p>Обрада података – Ову тему реализовати као пројектни задатак. Циљ пројектног задатка је да ученици овладају појмовима средња вредност, медијана и мод и истовремено се увере у применљивост обраде података у свакодневној пракси. Препорука је да се пројектни задатак реализује на конкретним примерима и предлог је да у седмом разреду то буде прикупљање, обрада и анализа података добијених анкетом. Теме се могу одабрати из животног окружења и њихов садржај би требало да буде близак узрасту ученика (на пример: коришћење ИКТ од стране ученика, расподела слободног времена ученика, еколошка свест младих ...). Број питања у анкети не мора бити велики, највише 5-6, а истраживање треба реализовати тако да узорак не буде премали,</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					али ни превелик и да се може реализовати у најближем окружењу (школа, породица, комшилук ...). Предлог је да се пет расположивих часова реализује по следећем плану:	
Праћење и вредновање наставе и учења и показатељица процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Иницијално тестирање, свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови					
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Информатика и рачунарство, Техникаи технологија, Српски језици књижевност, Матерњи језик, Географија					

Програмидопунске и додатне наставе

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ		
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Математика	РАЗРЕД: 7
НАСТАВНЕ ОБЛАСТИ/ТЕМЕ	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	Компетенције
РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	Облици рада: фронтални, групни рад, рад у паровима, индивидуални Методе рада: метода разговора, дискусија, решавање проблема-хеуристички приступ, рад на тексту, писани и графички радови, илустративна, демонстративна Активност ученика: ученици треба да буду: мислиоци (повезивање претходно стечених знања), решаваоци проблема, активни посматрачи, активни слушаоци,	Комуникација Рад с подацима и информацијама Компетенција за целоживотно учење
ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА		

ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	активни учесници у комуникацији, организатори, планери, самопроцењивачи, партнери и пријатељи	Решавање проблема
МНОГОУГАО КРУГ	Активност наставника: организује и реализује наставни процес, партнер у педагошкој комуникацији (поставља питања, одговара на ученичка питања, помаже ученику да организује своја размишљања...), мотивише ученике и развија њихова интересовања, прати напредовање сваког ученика и оцењује њихова постигнућа, учествује у регулисању социјалних односа у разреду, прати ефекте сопственог рада	Сарадња
ОБРАДА ПОДАТАКА		
Показатељи за процењивање степен успешности развијања компетенција код ученика		Свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови
Корелација унутар предмета и међу предметима	Информатика и рачунарство, Техникаи технологија, Српски језики књижевност, Матерњи језик, Географија	

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ		
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Математика	РАЗРЕД: 7
НАСТАВНЕ ОБЛАСТИ/ТЕМЕ	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	
Реални бројеви	Облици рада: фронтални, групни рад, рад у паровима, индивидуални Методе рада: метода разговора, дискусија, решавање проблема-хеуристички приступ, рад на тексту, писани и графички радови, илустративна, демонстративна	Комуникација
Пропорционалност		Рад с подацима и информацијама
Питагора. Питагорина теорема и њене примене		Компетенција за

Низови бројева	<p>Активност ученика: ученици треба да буду: мислиоци (повезивање претходно стечених знања), решаваоци проблема, активни посматрачи, активни слушаоци, активни учесници у комуникацији, организатори, планери, самопроцењивачи, партнери и пријатељи</p> <p>Активност наставника: организује и реализује наставни процес, партнер у педагошкој комуникацији (поставља питања, одговара на ученичка питања, помаже ученику да организује своја размишљања...), мотивише ученике и развија њихова интересовања, прати напредовање сваког ученика и оцењује њихова постигнућа, учествује у регулисању социјалних односа у разреду, прати ефекте сопственог рада</p>	<p>целоживотно учење</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p>
Правилни полигони, мозаици		
Полиноми		
Круг		
Елементи комбинаторике		
Решавање задатака са математичких такмичења	Свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови	
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика		
Корелација унутар предмета и међу предметима	Информатика и рачунарство, Техника и технологија, Српски језици књижевност, Матерњи језик, Географија	

2.9.БИОЛОГИЈА

Недељни фонд часова: 2

Годишњи фонд часова: 72

Циљ наставе и учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, разуме значај биолошке разноврсности и потребу за одрживим развојем и развије одговоран однос према себи и природи.

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
<ul style="list-style-type: none">- прикупи и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења;- упореди бесполно и полно размножавање;- идентификује разлике између митозе и мејозе на основну промене броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији;- одреди однос између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији;- шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу;	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Улога и значај једра у метаболизму ћелије. Деоба ћелије (хромозоми, настајање телесних и полних ћелија). ДНК и појам гена (алел, генотип, фенотип) Прво Менделово правило, крвне групе, трансфузија и трансплантација. Наслеђивање пола. Наследне болести. Животни циклуси биљака и животиња. Смена генерација. Једнополни и двополни организми. Значај и улога полног размножавања.	септембар- октобар

<ul style="list-style-type: none"> - одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи; - упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота“ према начину на који обављају животне процесе; - користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива; - разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомих кључева; 	<p style="text-align: center;"> ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА </p>	<p>Основни принципи организације живих бића. Појам симетрије – типични примери код једноћелијских и вишећелијских организама; биолошки значај.</p> <p>Симетрија, цефализација и сегментација код животиња.</p> <p>Присуство/одсуство биљних органа, (симетрија и сегментација код биљака).</p> <p>Ћелије са специфичном функцијом: мишићне, крвне, нервне, ћелије затварачице...</p> <p>Грађа и улога ткива, органа, органских система и значај за функционисање организма.</p> <p>Компаративни преглед грађе главних група биљака, гљива и животиња – сличности и разлике у обављању основних животних процеса на методски одабраним представницима.</p>	<p style="text-align: center;">октобар-март</p>
---	--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> - разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомих кључева; - повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста – фосила; 	<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<p>Основни принципи систематике (Карл Лине, биномна номенклатура). Приказ разноврсности живота кроз основне систематске категорије до нивоа кола и класе.</p> <p>Докази еволуције, фосили и тумачење филогенетских низова (предачке и потомачке форме, прелазни фосили).</p>	<p>март</p>
<ul style="list-style-type: none"> - идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима; - илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције; - упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима; - повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају; - анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције; - идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране; - предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима; 	<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>Састав и структура популација.</p> <p>Популациона динамика (природни прираштај и миграције).</p> <p>Абиотички фактори и биотички односи као чиниоци природне селекције (адаптације).</p> <p>Мреже исхране. Животне области.</p> <p>Конвергенција и дивергенција животних форми.</p> <p>Заштита природе. Заштита биодиверзитета.</p>	<p>април-мај</p>

<p>- анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране; - идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимична); планира време за рад, одмор и рекреацију; доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; - аргументује предности вакцинације; примени поступке збрињавања лакших облика крварења; - расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости.</p>	<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>Примери наследних болести. Особине и грађа вируса. Болести изазване вирусима. Имунитет, вакцине. Пулс и крвни притисак. Прва помоћ: повреде крвних судова (практичан рад). Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница; тровање храном. Промене у адолесценцији. Здрави стилови живота (сан, кондиција, итд). Последице болести зависности – наркоманија.</p>	<p>мај-јун</p>
---	-----------------------------	--	----------------

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ САДРЖАЈА:правила наслеђивања особина, принципи грађе и функције, систематика, докази еволуције, структура популације, адаптације, мреже исхране, вируси, уравнотежена исхрана, прва помоћ, адолесценција, животне области, заштита биодиверзитета

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ИСХОДА

Програм Биологије за седми разред је део спиралног програма Биологије за основну школу и оријентисан је на достизање исхода.

Спирални програм подразумева да у сваком разреду из сваке области ученик усваја мању количину информација, до којих долази самостално уз подршку наставника. У сваком наредном разреду количина информација – знања се по мало повећава, при чему се ново знање повезује са знањем и искуством стеченим у претходним разредима и знањем стеченим неформалним образовањем, уз постепено подизање захтева. На тај начин се знања постепено проширују и продубљују, односно граде.

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи биологију и друге предмете. Исходи се односе на пет области предмета: *наслеђивање и еволуција, јединство грађе и функције као основа живота, порекло и разноврсност*

живота, живот у екосистему и човек и здравље. (Исходи за шесту област посматрање, мерење и експеримент у биологији су распоређени у претходних пет, сходно планираним активностима.)

Достизање исхода води развоју предметних, свих кључних и општих међупредметних компетенција и остваривању образовних стандарда. Исходи не прописују структуру, садржаје и организацију наставе, као ни критеријуме и начин вредновања ученичких постигнућа. За израду исхода коришћена је Блумова таксономија. Исходи су формулисани на нивоу примене као минимуму.

Важна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода је да је настава усмерена на учење у школи. Ученик треба да учи:

- *смислено*: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из биологије и других предмета;
- *проблемски*: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
- *дивергентно*: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;
- *критички*: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;
- *кооперативно*: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.
- Програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује дати програм према потребама конкретног одељења имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале које ће користити, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода и садржаја наставник најпре креира свој годишњи-глобални план рада из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Потребно је да наставник за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, у односу на одабрани исход, дефинише исходе специфичне за дату наставну јединицу. При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки лакше и брже могу остварити, али је за већину исхода потребно више времена и више различитих активности. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство и да он не одређује садржаје предмета. Зато је потребно садржајима датим у уџбенику приступити селективно и у односу на предвиђене исходе које треба достићи.
- Поред уџбеника, као једног од извора знања, на наставнику је да ученицима омогући увид и искуство коришћења и других извора сазнавања као нпр. сајтове релевантних институција, писану научно популарну литературу, мапе, шеме, енциклопедије... Препорука је да наставник планира и припрема наставу самостално и у сарадњи са колегама због успостављања корелација међу предметима (нпр. представљање група организама Веновим дијаграмима, одређивање климатских услова у зависности од географског положаја, писање есеја, тј. приказ података /малих истраживања на матерњем и страном језику који уче, цртање итд.).
- У остваривању наставе потребно је подстицати радозналост, аргументовање, креативност, рефлексивност, истрајност, одговорност, аутономно мишљење, сарадњу, једнакост међу половима, уважавање и прихватање различитости. Препоручује се

максимално коришћење ИКТ решења јер се могу превазићи материјална, просторна и друга ограничења (платформе за групни рад нпр. Pworks, платформа Moodle, сарадња у „облаку“ као Гугл, Офис 365...; за јавне презентације могу се користити веб решења нпр. креирање сајтова, блогова – Weebly, Wordpress...; рачунарске симулације као нпр. <https://phet.colorado.edu/sr/> и апликације за андроид уређаје; домаћи и међународни сајтови и портали, нпр. www.cpn.rs, www.scientix.eu, www.go-lab-project.eu, www.scienceinschool.org, www.science-on-stage.eu и други).

- Током рада ученици би требало да користе лабораторијски прибор (пинцете, капаљке, лабораторијске чаше, сахатно стакло и сл.) и опрему за теренски рад у мери у којој је школа опремљена. У случају да прибор не постоји, може се надоместити предметима за свакодневну употребу (пинцете, капалице са флашице за лек...). Табеларно и графичко приказивање резултата, са обавезним извођењем закључака, би требало практиковати увек када се прикупљају подаци. Препорука је да се ИКТ користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, када се ученици оспособе за њено коришћење на часовима предмета Информатика и рачунарство и Техника и технологија.
- У настави оријентисаној на постизање исхода користе се активни начини учења, као што је комбинација програмиране наставе (програмиран материјал многи наставници остављају на друштвеним мрежама или сајтовима школа, па се њихови ученици служе њима и уче темпом који им одговара) и проблемске наставе (на часу ученици, користећи стечена знања, решавају проблем који наставник формулише) или учење путем открића (наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; тако сами упознају стратегије учења и методе решавања проблема, што омогућава развој унутрашње мотивације, дивергентног мишљења, које отвара нове идеје и могућа решења проблема). На интернету, коришћењем речи *WebQuest*, *project-based learning*, *thematic units*, могу се наћи примери који се, уз прилагођавање условима рада, могу користити.
- Да би сви ученици достигли предвиђене исходе, потребно је да наставник упозна специфичности начина учења својих ученика и да према њима планира и прилагођава наставне активности.

ОБЛАСТ	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА НАСТАВЕ И УЧЕЊА	ПРЕДВИЂЕН БРОЈ ЧАСОВА
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<p>У оставаривању исхода <i>увиђа везу између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији</i>, треба повезати знања ученика о појмовима гена и ДНК и њиховом положају у ћелији прокариота и еукариота. У овом разреду треба увести појам хромозома, (од чега се састоје, како изгледају у деоби и ван ње, улога хромозома у контроли метаболизма ћелије, при чему је појам метаболизма познат из претходног разреда). На примеру људског кариограма, објаснити парове хромозома и да хромозоми једног пара се називају хомологни хромозоми (навести њихово порекло – од оца и мајке). Последњи пар хромозома на кариограму чине полни хромозоми и да су код жена исти а код мушкараца различити. Остали хромозоми, осим полних, се називају телесни.</p> <p>У остваривању исхода <i>идентификује разлике митозе и мејозе на основу промене броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији</i> је најприкладније користити моделе деоба које ученици могу самостално да направе (https://www.youtube.com/watch?v=SdZfa5HyEUs). На основу модела ученик може да опише ток сваке деобе, да их упореди и да направи табелу разлика митозе и мејозе (расподела наследног материјала, генетичка различитост и број ћелија које настају по завршетку деобе). Приликом описа ћелијских деоба не треба наводити имена појединачних фаза у деобама, већ је потребно фокусирати се на сам процес и његов резултат. Модел може да прикаже чак и комбиновање хромозома на почетку мејозе (што је важно за разумевање стварања разноврсних комбинација гена код потомака као извора варијабилности), што је суштински значај мејозе (и полног размножавања).</p> <p>У остваривању исхода <i>разматра предности и недостатке бесполог у односу на полно размножавање</i>, важно је надовезати садржај о размножавању на садржај који се односи на ћелијске деобе. Бесполоно размножавање треба повезати са митозом и настанком идентичних ћелија, због чега су и потомци генетички идентични свом једином родитељу. Потребно је дати примере бесполог размножавања код биљака и животиња. Полно размножавање треба повезати са мејозом, деобом у којој настају гамети, чијим спајањем ће се гени родитеља искомбиновати, у јединствену комбинацију коју свака јединка (настала полным размножавањем) носи. Ученици би требало да на примерима уоче предности и недостатке бесполог размножавања. На пример, у случају гајења биљних култура је боље да нема варијација, јер се гаје на одређеним местима за која биљке морају бити добро адаптиране, али у случају промене услова средине све јединке би биле елиминисане.</p> <p>Варијабилност која се постиже полным размножавањем, треба повезати са еволуционим механизмом – природном селекцијом и са еволуционим предностима које има популација организама која је генетички разноврсна, у смислу већег потенцијала за адаптирање на промене у животној средини. То</p>	11

се може односити, на пример, на отпорност према новим болестима.

У остваривању исхода *прикупља и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења* треба се надовезати на процес настајања гамета у мејози, чиме се количина наследног материјала преполови, а оплођењем се поново успоставља диплоидност код организама. Ток развића вишећелијских организама треба објаснити на моделу човека, а ученици самосталним истраживањем треба да дођу до података о животним циклусима животиња из непосредног окружења или да анализирају податке сакупљене на интернету (веза са области *Јединство грађе и функције као основа живота*).

У остваривању исхода *шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу* потребно је објаснити појам генског алела и дати примере на особинама које се алтернативно испољавају у којима су алели или доминантни или рецесивни (слободна ушна ресица, способност кружног савијања језика). Објаснити појам генотипа кроз постојање два алела за један ген (генски локус) на хомологним хромозомима (један наслеђен од маме, други од тате), а фенотипа на видљивим особинама организама.

Треба дати шему наслеђивања неке особине (светле очи/тамне очи) у једној генерацији и на њој објаснити Менделово правило (Правило растављања и слободног комбиновања на једном генском локусу). За анализу резултата користити знања о пропорцијама из математике. Сличном шемом се може приказати и наслеђивање пола, кроз комбинацију полних хромозома који се налазе у јајној ћелији и сперматозоиду приликом оплођења.

Као примере промена стања организма или наследних болести могу се навести болести које зависе: само од наслеђених гена (срасли прсти, једна врста патуљастог раста), од наслеђених гена и начина живота (дијабетес), оне које су везане за полне хромозоме (хемофилија), болести које су одређене већим бројем гена и такође зависне од начина живота (шизофренија), или су последица промене у броју хромозома (Даунов синдром).

ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ
И ФУНКЦИЈЕ КАО
ОСНОВА
ЖИВОТА
ЖИВОТ У
ЕКОСИСТЕМУ

За достизање исхода: *одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених информација о његовој грађи, пореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота“ према начину на који обављају животне процесе, користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива*, акценат треба да буде на ученичком истраживању основних принципа организације живих бића и значају ткива, органа и органских система и за функционисање организма. Симетричност тела треба обрадити као особину која се јавља у свим групама живих организама (једноћелијских и вишећелијских), са типичним примерима радијалне (зрачне), билатералне (двобочне) симетрије, и асиметрије. Код обраде симетрије/асиметрије једноћелијских организама користити примере познатих врста које су обрађиване у претходним разредима. Посебну пажњу треба обратити на појаву симетрије/асиметрије код биљака (симетрија цвета, листа...), као и на облике симетрије код животиња, како би се разумео значај симетрије тела за живот у воденој и копненој средини. Цефализацију код животиња (овај стручни појам не треба користити) би требало описати као груписање главних органа за пријем и спровођење информација у предњем делу тела, јер овај део тела први ступа у контакт са спољашњом средином (краћи пут/бржа реакција). Сегментираност тела треба обрадити на типичним, методски одабраним примерима биљака и животиња, са нагласком на биолошки значај појве сегментације за живот у воденој и копненој средини. Важно је да ученик кроз вежбање на различитим примерима што више самостално успоставља везу између типа симетрије и начина живота (брзина, покретљивост...) одређене јединке у датим условима спољашње средине. Тип симетрије, присуство/одсуство цефализације, као и присуство/тип сегментације треба такође користити и као важан критеријум за разврставање организама применом дихотомих кључева у оквиру области Порекло и разноврсност живог света. Појам телесне дупље, као и (ембрионалних) телесних слојева не треба помињати, јер ученици немају довољно знања о развићу на овом узрасту. Код обраде ткива треба се бавити морфологијом (изгледом) појединих типова ћелија и њихове улоге, док ће њихова детаљнија унутрашња грађа бити обрађивана у наредном разреду. Такође, у оквиру одговарајућих наставних јединица, треба обрадити и ћелије са специфичним функцијама, нпр. мишићне, крвне, нервне, ћелије затварачице и др. За изучавање грађе ћелија и ткива треба користити школски микроскоп. У складу са могућностима, потребно је фаворизовати индивидуални ангажман ученика у изради микроскопских препарата и микроскопирању. Главне групе једноћелијских еукариотских организама треба обрадити кроз упоредни преглед грађе и сличности/разлике основних животних функција код једноћелијске алге, амебе, бичара, трепљара. Не ићи у детаљније систематске поделе у оквиру групе Протиста. Паралелно са компаративним прегледом грађе на методски одабраним представницима који су познати ученицима из ранијег образовања или непосредног окружења, треба обрадити и сличности и

34

разлике u грађи и обављању основних животних процеса главних група биљака, гљива и животиња. Сличности и разлике у грађи ткива и органа значајних за обављање основних вегетативних процеса (исхране, дисања и излучивања) биљака обрадити паралелно, тј. компаративним прегледом грађе методски одабраних представника (вишећелијска алга, маховина, папрат, голосеменица, скривеносеменица). При обради теме транспорта воде и супстанци кроз биљку, обрадити и појам ћелија затварачица, као пример ћелија са специфичном функцијом у биљци. Сличности и разлике у грађи репродуктивних органа и размножавању биљака такође обрадити на методски одабраним представницима (вишећелијска алга, маховина, папрат, голосеменица, скривеносеменица) и повезати са значајем и улогом полног размножавања код биљака (исходи из области Наслеђивање и еволуција). Овде се може обрадити и тема животни циклуси биљака (такође из области Наслеђивање и еволуција), без улажења у детаље смене генерација сваке појединачне групе биљака. Потребно је ставити акценат на биолошки значај разноврсности цвета и цвасти у функцији размножавања (без детаљнијег улажења у типове цвасти): једнополни и двопolni цветови и цвасти, симетрија, боја, мирис, нектар, анатомија цвета у функцији опрашивања итд. Раст биљака (нагласити да је заснован на митотичким деобама, које су обрађиване у оквиру области Наслеђивање и еволуција) треба обрадити на примерима код вишећелијске алге, зелјасте и дрвенасте биљке). Изучавање покретљивости (покрета) биљака, као једне од заједничких особина живих бића по могућности обрадити кроз огледе, наслањајући се на већ познате примере помињане у претходним разредима у оквиру обраде међусобних утицаја живих бића и животне средине, или на новим примерима из сопственог окружења.

Компаративни преглед грађе и функције животиња треба реализовати кроз обраду на методски одабраним представницима, који су од раније били познати ученицима: 1) Заштита тела (кроз упоредни преглед грађе и функције телесног покривача (интегумент, кожа) на методски одабраним представницима главних група животиња. Овде се могу обрадити и неке ћелије са специфичном функцијом, нпр. жарне ћелије. 2) Потпора и покретљивост – упоредни преглед телесних структура које обезбеђују потпору и покретљивост главних група животиња на методски одабраним представницима. Обрадити спољашњи и унутрашњи скелет животиња. Поменути да код животиња (нарочито оних без присуства чврстог скелета) и течност у телу може играти улогу скелета (хидроскелет). Обрадити мишићне ћелије као ћелије са специфичном функцијом, које својим радом делују на скелет, односно заједно са скелетом омогућавају покретљивост појединих делова тела/целог организма. 3) Пријем дражи и реаговање на дражи обрадити на посебним часовима, кроз упоредни преглед главних чула и упоредни преглед нервног система на методски одабраним представницима главних група животиња. При обради нервног система треба обрадити ћелије са

специфичном грађом и функцијом – нервне ћелије, које омогућавају реаговање на дражи из спољашње и унутрашње средине. Такође, ученицима скренути пажњу да се код већине група животиња врши груписање нервних ћелија у појединим деловима тела (ганглије, мозак – повезати са предностима оваквог груписања и са цефализацијом), док се ређе појединачне нервне ћелије повезују у мреже (нпр. код медузе, што има везе са симетријом). 4) Обезбеђивање енергије за организам – врши се захваљујући исхрани и дисању. Иако се, због обимности, исхрана и дисање обрађују на посебним часовима, треба нагласити њихову нераскидиву улогу у обезбеђивању енергије за све животне функције. Кроз упоредни преглед треба обрадити разноврсност грађе органа за варење главних група животиња, у односу на њихов начин исхране (нпр. дужина црева код типичног карнивора/хербивора/омнивора, грађа кљуна, вољка и бубац, слепо црево...). Органе за дисање обрадити на типичним примерима водених и копнених животиња, као и кроз израду различитих модела/шема/стрипа... 5) Транспорт супстанци кроз тело приказати кроз упоредни преглед грађе и функције система органа за циркулацију главних група животиња, на методски одабраним представницима. Напоменути да и спољашња средина (вода) може бити у функцији транспортног медијума, као и да постоје посебне телесне течности (крв, лимфа, хемолимфа). Потребно је поменути постојање отвореног и затвореног транспортног система, као и да у оквиру затвореног транспортног система циркулише течно ткиво – крв са крвним ћелијама, које имају одређене специфичне функције. Нагласити да се управо на крвним ћелијама налазе фактори важни за одређивање крвних група, које ученици треба да савладају кроз вежбања о наслеђивању АВО система крвних група. Осврнути се на значај поклапања крвних група при трансфузији и трансплантацији (веза са Наслеђивање и еволуција). У оквиру обраде затвореног транспортног (крвног) система кичмењака (човека) кроз практичне вежбе обрадити пулс и крвни притисак, као и демонстрацију/вежбу пружања прве помоћи у случају повреде крвних судова (из области Човек и здравље). 6) Излучивање треба обрадити кроз упоредни преглед грађе и функције органа за излучивање, у контексту живота у води/на копну (проблем/решење), главних група животиња, на методски одабраним представницима водених и копнених организама. 7) Размножавање треба обрадити кроз упоредни преглед начина размножавања главних група животиња на методски одабраним представницима, са примерима животиња одвојених полова и хермафродита. Треба обрадити значај и улогу полног размножавања и поређење животних циклуса (потпуно и непотпуно развиће, спољашње и унутрашње оплођење, појам ларве) само на примерима инсеката и водоземаца (веза са оквиру области Наслеђивање и еволуција). Не треба обрађивати ендокрини систем, пошто ће његова грађа и функције бити обрађена у наредном разреду. Компаративни преглед грађе главних група гљива: плесни, квасци, печурке треба обрадити кроз преглед сличности и разлика у обављању основних животних процеса на методски одабраним

	<p>представницима. Са гљивама треба обрадити и лишајеве, као пример обострано корисне заједнице организама (нпр. једноћелијске алге и гљиве). Ученици би могли да буду укључени у реализацију мини истраживачког пројекта Гљиве и лишајеви мога краја. Препоручује се истраживање у непосредном окружењу и одређивање типичних врста гљива и лишајева уз употребу једноставних кључева и прављење забелешки на терену (веза са остваривањем исхода из областиПорекло и разноврсност живог света). Ове активности треба изводити искључиво уз присуство наставника, као и родитеља – волонтера. Потребно је упозорити ученике да кидане и брање јединки није дозвољено због заштите диверзитета и сигурности ученика. Компаративни преглед главних група гљива може се повезати и са облашћу Човек и здравље, у оквиру обраде Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница; тровање храном. Уколико се приликом обраде теме о гљивама планира демонстрација/посматрање плесни (у петри шољи, на хлебу и сл.), обратити пажњу да ли у одељењу има ученика који могу бити алергични на ове агенсе.</p> <p>Уз одговарајуће примере упоредне грађе главних група биљака, гљива и животиња треба увести појмове конвергенције и дивергенције, као везу са исходима из области Живот у екосистему.</p>	
<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА</p>	<p>У достизању исхода <i>разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомих кључева и повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста – фосила</i> неопходно је ослањати се на област Јединство грађе и функције, будући да ученици треба да се баве системом класификације живих бића, који је заснован на еволуционом пореклу, односно сличностима и разликама између припадника различитих таксономских група. Увод у систематику би требало засновати на приказу основних принципа систематике, навођењем основних систематских категорија, као и спомињањем биномне номенклатуре (иако деца у овом узрасту не треба да уче латинска имена). На основу биномне номенклатуре може се демонстрирати принцип – врсте унутар једног рода, а затим се по истом принципу може појаснити припадност родова једној фамилији, фамилија реду, итд. Крупну слику разноврсности живота, на нивоу кола и класе, треба представити дрветом живота. Имајући у виду да су ученици са дрветом живота упознати у ранијим разредима, увођење употребе дихотомих кључева може се засновати на ранијим знањима (кроз вежбу). На пример, критеријум „има/нема једро“ је прва дихотомија коју могу да уоче на дрвету живота (прокариоти-еукариоти), затим, „једноћелијност/вишећелијност“ (код еукариота), „аутотрофија/хетеротрофија“ (код еукариота – алге, биљке, гљиве, животиње), „има/нема диференцирана ткива“ (код еукариота), „тип симетрије“ (код еукариота), итд.</p> <p>Знања из упоредне грађе/телесне организације главних група биљака, гљива и животиња (из области Јединство грађе и функције), треба да представљају основ за разврставање организама према задатим критеријумима, применом дихотомих кључева, након обраде сваке од ових група. Дакле, систематику</p>	<p>6</p>

треба обрадити мање детаљно, а инсистирати на правилима примене, односно практичној примени дихотомог кључа, чиме би ученици, након демонстрације одговарајућих примера од стране наставника, били оспособљени да сами разврставају жива бића и на основу задатих критеријума одреде њихову позицију на дрвету живота. На пример, ученици могу кроз вежбу на часу да групишу организме приказане на фотографијама, према задатим критеријумима (до нивоа кола/класе). Груписање треба да иде само до нивоа главних група уз истицање карактеристика на основу којих ће ученик моћи да неки организам из сопственог окружења (нпр. паука, птицу, инсекта, голосеменицу, скривеносеменицу...) сврста у одређену групу. Будући да би обрада систематике унутар сваке групе требало да укључује активно учешће ученика под вођством наставника, ови часови представљају и обраду и вежбе. У оквиру ових часова треба представити и примере конвергенције (на супрот дивергенцији), као очигледно одступање од принципа „сличност = сродност“ (нпр. крила инсеката и крила кичмењака, пераја китова и риба, млечике и кактуси, итд). Ове теме надовезују се на стечено знање о адаптацијама.

Основне принципе систематике, кроз порекло и диверзификацију група организама од заједничког претка, треба илустровати приказом прелазних фосила. На овај начин, ученици ће стећи увид у променљивост живог света, као и у чињеницу да садашња флора и фауна, које могу проучавати и класификовати, представљају резултат еволуције живог света током милијарди година на планети Земљи. Другим речима, живи свет пре више милиона година није изгледао као данас, нити живи свет пре 500 милиона година, итд. Ова знања су важна и за сагледавање будућности биодиверзитета на Земљи – последица антропогеног деловања, климатских промена, тектонских промена, и других процеса.

ЖИВОТ У
ЕКОСИСТЕМУ

За достизање исхода ове области акценат је на односима организама у биоценози и популацијама (природни прираштај и миграције) и еколошким факторима као факторима природне селекције. У достизању исхода *пореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима*, препорука је да се користе теренска истраживања у паровима/групи. Ученици треба да прикупе податке о различитим врстама које живе на различитим стаништима. Није непоходно да знају назив врсте, довољно је да их разликују (пар/група прикупља податке о једној врсти). Податке могу да представе графички нпр. зависност бројности од неког еколошког фактора (рецимо осветљености). Иако на станишту делује комплекс фактора, треба изабрати онај који је у том тренутку ограничавајући. Сумирањем резултата свих парова/група ученици стичу целовиту слику о утицају одређеног еколошког фактора на бројност различитих врста.

Исход – *илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције се ослања на област Наслеђивање и еволуција*. Знања о еколошким факторима треба да повежу са природном селекцијом. Посебну пажњу треба обратити на везу грађе опрашивача (не само инсеката) и грађе цветова. На пример дужина кљуна колибрија је у вези са „дубином“ на којој се налази нектар, облик цвета орхидеје изгледом и мирисом подсећа на женку бумбара, формирање цвасти повећава могућност опрашивања, облик кљуна зеба зависи од доступне хране... Деловање абиотичких фактора се може илустровати на примеру кактуса: адаптације на високе температуре и малу, неравномерно распоређену количину падавина.

Исход – *идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране* представља проширивање и продубљивање знања о трофичким односима и ланцима ихране. Обрада треба да буде праћена радионичарским, односно групним радом, нпр. од ланаца исхране ученици треба да направе мреже или обрнуто, на основу задатог текста који описује биоценозу треба да направе мреже исхране и слично. Не препоручује се обрада кружења супстанце и преноса енергије.

За достизање исхода *повезује утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају* потребно је обрадити комплекс еколошких фактора који одређују распрострањење 8 основних животних области на копну (тундре, тајге, лишћарске листопадне шуме, медитеранске шуме и макије, саване, кишне тропске шуме степе, пустиње) и обрадити комплекс еколошких фактора који одређују услове живота у воденим биомима (морима и океанима). Препорука је да час утврђивања буде истовремено и вежба. Ученицима се могу понудити слике организама које треба да групишу по задатим критеријумима и повежу како еколошки фактори делују на животну форму, на пример мајмуни који насељавају кишне тропске шуме имају дуг реп који им служи за прихватање, животиње које живе у хладним пределима морају имати скраћене периферне делове како не би одавали превише топлоте...

	<p>Исход – на примерима конвергенције и дивергенције анализира разлику између сличности и сродности организама је у вези са исходима области <i>Порекло и разноврсност</i> и <i>Наслеђивање и еволуција</i>. Ученици се могу и у оквиру тих тема упознати са појмовима конвергенције и дивергенције, а на карактеристичним примерима увиде да сличност не подразумева увек и сродност и обрнуто.</p> <p>Грађа органа за варење/начин исхране може се повезати са актерима ланаца исхране/ мреже исхране. Слично је и са подударношћу грађе опрашивача и цветова, у оквиру исте области. Препорука је да ученици самостално траже примере конвергенције и дивергенције а да им се понуде материјали са упоредним прегледом биљних органа, упоредним прегледом скелета кичмењака, крила инсеката и крила кичмењака и слично. Дobar пример је разноврсност грађе глодара у зависности од станишта (слепо куче, дабар, капибара...).</p> <p>За достизање исхода <i>предлаже акције заштите биодиверзитета и учествује у њима</i>, на основу позитивних примера деловања човека на животну средину, ученици треба да осмисле предлоге (који се односе на стање у свих 8 копнених животних области, као и у воденим биомима), уз напомену да није свака акција истовремено и добра акција. Пре планирања акција препорука је да се ученици упознају са примерима уништавања кишних тропских шума где је често видљив само губитак кисеоника а не и губитак врста и чињеница да се ове шуме много теже обнављају од неких других екосистема, да истраже како прехрамбени производ Нутела уништава лемуре (веза употребе палминог уља у производњи прехрамбених производа и претварање станишта лемура у плантаже палми.)</p> <p>Ученицима се могу дати задаци да израчунају колико пластике поједу животиње или колико угљен-диоксида емитује један аутомобил са возачем а колико аутобус пун путника. Једна од активности може бити пројекат Планета инсеката у оквиру кога ученици могу да истраже биодиверзитет инсеката, угроженост опрашивача и значај инсеката за екосистеме.</p>	
<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>За достизање исхода <i>аргументује предности вакцинације</i> требало би обрадити особине и грађу вируса, као и начине преношења и превенције најчешћих вирусних болести. Пожељно је да то буду болести против којих постоји вакцина, било да су у обавезном или у препорученом програму имунизације. Истовремено, то је прилика да се ученици подсети путева преношења и начина превенције најчешћих бактеријских болести (6. разред). При обради имунитета и вакцинације требало би се задржати на основном објашњењу настанка имунитета без дубљег залажења у механизме настанка антитела (једна врста белих крвних зрнаца учествује у стварању имунитета, повезати са раније обрађиваним ћелијама крви у <i>Јединство грађе и функције</i>). Наставник би требало да на једноставан начин ученицима објасни разлике између урођеног/стеченог и пасивног/активног имунитета, као и да пасивни вештачки имунитет обради на информативном нивоу. Током</p>	<p>10</p>

	<p>објашњавања значаја вакцина пожељно је користити званичне статистичке податке и упутити ученике где те податке могу и сами да пронађу (Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, Удружење педијатара Србије...).</p> <p>Током обраде правила чувања и припремања намирница наставник би требало да упутити ученике да повежу сазнања са оним што им је познато о бактеријама (6. разред) и гљивама (раније, током 7. разреда). Током увежбавања анализирања задатог јеловника са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране ученици ће допунити знања о правилној исхрани стечена у 5. разреду, делом у настави биологије, а делом кроз предмет Физичко и здравствено васпитање. Када ученици стекну знања о поремећајима исхране, моћи ће, у складу са тим, да процене сопствене животне навике. Стицање умења прављења плана дневних и недељних активности које ће посветити раду, одмору и рекреацији, а које се може обрађивати и кроз вршњачку едукацију, допринеће бољем процењивању сопствених животних навика. (Биолошки смисао адолесценције треба обрадити уз подсећање на промене кроз које пролази човек током одрастања, разлике међу људима у погледу изгледа, понашања. Отворена дискусија са ученицима у којем они излажу своје мишљење, ставове и животно искуство, могао би бити један од начина обраде градива.)</p> <p>Потребно је да ученик зна да коришћење психоактивних супстанци доводи до физичке и психичке зависности, у којој мери је то штетно за појединца, породицу и друштво, као и да зна коме се треба обратити за помоћ и лечење од зависности. Могући начини за достизање исхода <i>доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци</i> су емитовање едукативних филмова, позивање бившег наркомана да исприча своје животно искуство или да ученици направе кратке драматизације/скечеве на ову тему.</p>	
--	--	--

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Исходи воде ка следећим стандардима:

ОБЛАСТ	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ	
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	У овој области ученик/ученица:	
	основни ниво	БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима

		се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси БИ.1.3.1. разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте БИ.1.3.2. зна основне појмове о процесима размножавања БИ.1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал БИ.1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома БИ.1.3.5. зна основне принципе наслеђивања БИ.1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће
	средњи ниво	БИ.2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања БИ.2.3.2. разуме механизам настанка зигота
	напредни ниво	БИ.3.3.1. разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба БИ.3.3.2. разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму БИ.3.3.3. зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији БИ.3.3.4. зна да је број хромозома у ћелији карактеристика врсте
	У овој области ученик/ученица:	
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	основни ниво	БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака животиња и човека и основне функције које се одвијају на нивоу организма БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном БИ.1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)

	<p>средњи ниво</p>	<p>БИ.2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.) БИ. 2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека БИ.2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам БИ.2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје БИ.2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање</p>
	<p>напредни ниво</p>	<p>БИ.3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека БИ.3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност БИ.3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције БИ.3.2.4. разуме да је у остваривању карактерист. понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање БИ.3.2.5. разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса</p>
<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА</p>	<p>У овој области ученик/ученица:</p>	
	<p>основни ниво</p>	<p>БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи БИ.1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа</p>

	<p>средњи ниво</p>	<p>БИ.2.1.2. познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима БИ.2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/кола БИ.2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма БИ.2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине</p>
	<p>напредни ниво</p>	<p>БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима БИ.3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције БИ.3.3.6. разуме да човек може да утиче на брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста</p>
<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>У овој области ученик/ученица:</p>	
	<p>основни ниво</p>	<p>БИ.1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште - биотоп, животна заједница - биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима БИ.1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације БИ.1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота) БИ.1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) БИ.1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата) БИ.1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења</p>

	<p>средњи ниво</p>	<p>БИ.2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи БИ.2.4.2. зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова БИ.2.4.3. уме да на разноврсним примерима одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација БИ.2.4.5. препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на земљи БИ.2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају БИ.2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини</p>
	<p>напредни ниво</p>	<p>БИ.3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције БИ.3.4.1. уме да објасни како различити делови екосистема утичу један на други као и међусобне односе популација у биоценози БИ.3.4.2. разуме да се уз материјалне токове увек преноси и енергија и обратно и интерпретира односе исхране у екосистему (аутотрофне, хетеротрофне, сапротрофне животне комплексе, ланце исхране и трофичке пирамиде) БИ.3.4.4. разуме просторну и временску организацију животних заједница и популација</p>
<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>У овој области ученик/ученица:</p>	
	<p>основни ниво</p>	<p>БИ.1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал БИ.1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома БИ.1.3.5. зна основне принципе наслеђивања БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава БИ.1.5.2. разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране БИ.1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) БИ.1.5.6. разуме предности и недостатке употребе додатака у храни и исхрани (конзерванси и неконтролисана употреба витамина, антиоксиданата, минерала итд.) и опасности до којих може да доведе неуравнотежена исхрана (редукционе дијете, претерано узимање хране и сл.) и познаје основне принципе правилног комбиновања животних намирница</p>

		<p>БИ.1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора) да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима)</p> <p>БИ.1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, дроге алкохола,) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима)</p>
	средњи ниво	<p>БИ.2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља</p> <p>БИ.2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница</p> <p>БИ.2.5.3. зна како се чува хранљива вредност намирница</p> <p>БИ.2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)</p>
	напредни ниво	<p>БИ.3.1.1. примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима и у атипичним примерима (вируси, делови организама, плодови и сл.)</p> <p>БИ.3.1.2. уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или као неживо</p> <p>БИ.3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести</p> <p>БИ.3.5.2. познаје основне принципе лечења заразних и других болести</p> <p>БИ.3.5.3. разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране</p> <p>БИ.3.5.5. познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија и шећерна болест)</p> <p>БИ.3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности</p>
	У овој области ученик/ученица:	
ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ У БИОЛОГИЈИ	основни ниво	<p>БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре , технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)</p> <p>БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар и извести о резултат</p> <p>БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада</p> <p>БИ.1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника</p>

	средњи ниво	БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података , систематизује податке и извести о резултату БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата БИ.2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника да постави, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату
	напредни ниво	БИ.3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података БИ.3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата БИ.3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај БИ.3.6.5. зна (уз одговаајуће навођење наставника) самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ И СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Све дефинисане међупредметне компетенције се развијају током процеса наставе и учења, али се у одређеним областима посебно развијају поједине међупредметне компетенције.

ОБЛАСТ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - компетенција за учење - компетенција за сарадњу - компетенција за комуникацију - решавање проблема - рад са подацима и информацијама - естетичка компетенција - дигитална компетенција 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна основне чињенице о грађи и функцији живих бића. - Уме да наведе основне појмове и чињенице о организацији наследног материјала.

<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<ul style="list-style-type: none"> - компетенција за учење - компетенција за сарадњу - компетенција за комуникацију - решавање проблема - рад са подацима и информацијама - дигитална компетенција 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна основне чињенице о грађи и функцији живих бића. - Способан је да направи упоредни преглед грађе и функције појединих група организама. - Разуме повезаност грађе и функције живих бића - Уме да уочи везу између грађе и физиологије човека и оспособљен је да примени стечена знања у свакодневном животу у очувању здравља.
<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА</p>	<ul style="list-style-type: none"> - компетенција за учење - компетенција за сарадњу - компетенција за комуникацију - решавање проблема - рад са подацима и информацијама - дигитална компетенција 	<ul style="list-style-type: none"> - Уме тачно да дефинише заједничке особине живих бића и може да препозна по чему је живот на Земљи јединствен. - Зна основне чињенице о грађи и функцији живих бића. - Способан је да направи упоредни преглед грађе и функције појединих група организама. - Вреднује основне чињенице о пореклу живота на Земљи и човека на основу познавања еволуционе биологије. - Разуме основне чињенице о јединству и разноврсности живота на Земљи.
<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - компетенција за учење - компетенција за сарадњу - компетенција за комуникацију - решавање проблема - рад са подацима и информацијама - одговоран однос према околини - одговорно учешће у демократском друштву - дигитална компетенција 	<ul style="list-style-type: none"> - Познаје основне чињенице биодиверзитету, његовој угрожености и начинима заштите. - Познаје разноврсност живог света непосредне околине и одговорно се односи према њему. - Користи знања о разноврсности живог света своје околине ради побољшања квалитета сопственог живота. - Устању је да уочи узроке и анализира последице загађења и да учествује у различитим акцијама заштите, обнове и унапређења животне
<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - компетенција за учење - одговоран однос према здрављу - компетенција за сарадњу - компетенција за комуникацију - решавање проблема - рад са подацима и информацијама - дигитална компетенција 	<ul style="list-style-type: none"> - Познаје основне чињенице о најчешћим болестима и повредама и уме да избегне ситуације које доводе до болести и повреда, као и да правилно реагује и потражи адекватну помоћ. - Уме да уочи везу између грађе и физиологије човека и оспособљен је да примени стечена знања у свакодневном животу у очувању здравља

		- Анализира какоји начин долази до поремећаја у нормалном функционисању организма, а што доводи до нарушавања здравља и способан је да заступа здраве животне навике.
--	--	---

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: математика, физичко и здравствено васпитање, информатика и рачунарство, географија, техника и технологија, ликовна култура, српски језик и књижевност.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У настави оријентисаној на достизање исхода прате се и вреднују процес наставе и учења, постигнућа ученика (продукти учења) и сопствени рад. Наставник треба континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици партиципирају, како прикупљају податке, како аргумендују, евалуирају, документују итд.

Да би вредновање било објективно и у функцији учења, потребно је ускладити нивое циљева учења и начине оцењивања.

Ниво циља учења	Одговарајући начин оцењивања
Памћење (навести, препознати, идентификовати...)	Објективни тестови са допуњавањем кратких одговора, задаци са означавањем, задаци вишеструког избора, спаривање појмова.
Разумевање (навести пример, упоредити, објаснити, препричати...)	Дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји.
Примена (употребити, спровести, демонстрирати...)	Лабораторијске вежбе, проблемски задаци, симулације
Анализирање (систематизовати, приписати, разликовати...)	Дебате, истраживачки радови, есеји, студије случаја, решавање проблема
Евалуирање (проценити, критиковати, проверити...)	Дневници рада ученика, студије случаја, критички прикази, проблемски задаци
Креирање (поставити хипотезу, конструисати, планирати...)	Експерименти, истраживачки пројекти

Такође, потребно је ускладити оцењивање са његовом сврхом.

Сврха оцењивања	Могућа средства оцењивања
Оцењивање наученог (сумативно)	Тестови, писмене вежбе, извештаји, усмено испитивање, есеји.
Оцењивање за учење (формативно)	Посматрање, контролне вежбе, дневници рада ученика, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практичне вежбе

За сумативно оцењивање знања и вештина научног истраживања ученици би требало да решавају задатке који садрже неке аспекте истраживачког рада, да садрже новине тако да ученици могу да примене стечена знања и вештине, а не само да се присете информација и процедура које су запамтили, да садрже захтеве за предвиђањем, планирањем, реализацијом неког истраживања и интерпретацијом задатих података. У вредновању наученог, поред усменог испитивања, најчешће се користе тестови знања. На интернету, коришћењем кључних речи *outcome assessment (testing, forms, descriptiv/numerical)*, могу се наћи различити инструменти за оцењивање и праћење.

У формативном вредновању наставник би требало да промовише групни дијалог, користи питања да би генерисао податке из ђачких идеја, али и да помогне развој ђачких идеја, даје ученицима повратне информације, а повратне информације добијене од ученика користи да прилагоди подучавање, охрабрује ученике да оцењују квалитет свог рада. Избор инструмента за формативно вредновање зависи од врсте активности која се вреднује. Када је у питању нпр. практичан рад (тимски рад, пројектна настава, теренска настава и слично), може се применити чек листа у којој су приказани нивои постигнућа ученика са показатељима испуњености, а наставник треба да означи показатељ који одговара понашању ученика.

У процесу оцењивања добро је користити портфолио (збирка докумената и евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. Предности коришћења портфолија су вишеструке: омогућава континуирано и систематско праћење напредовања, подстиче развој ученика, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији и поузданији увид у различите области постигнућа (јаке и слабе стране) ученика.

Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, а који су у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили.

Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика и процес наставе и учења, себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасно требало би унапредити.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ допунске наставе: Прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја биологије ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности.

Допунска настава се организује за ученике:

- који спорије усвајају знања како би достигли једноставније операционализоване исходе;
- који су били одсутни са часова како би лакше савладали предвиђене исходе и
- који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања операционализованих исхода.

Како би се часови допунске наставе реализовали у складу са циљем неопходно је спровести следеће активности:

- идентификација ученика који имају тешкоћа у свладавању одређених садржаја из биологије,
- организација допунског рада према индивидуалним потребама или рада у групи ако се ради о ученицима са истим потешкоћама;
- извођење допунске наставе,
- праћење и укључивање ученика у даљи рад редовне наставе.

време реализације	ТЕМА/ОБЛАСТ	број часова предвиђених за реализацију	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ			ЕВАЛУАЦИЈА
			Активности наставника	Активности ученика	облици рада	
септембар-децембар	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	1	-Диференцијација задатака према индивидуалним способностима ученика у виду радних/наставних листића, или делова одређених целина из наставних садржаја	-Рад на задацима са индивидуализованих радних/наставних листића	-индивидуални -групни	-вођење педагошке документације где се бележе сви резултати и успеси ученика и у складу с тим вреднује њихов рад -усмена и писмена провера постигнућа ученика - показатељ успеха је степен остварености операционализованих исхода
јануар/ фебруар	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	5				
март	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	1				
април-мај	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	1				
јун	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	1				

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљ додатне наставе:Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке.

Додатна настава се организује за ученике:

- који показују посебне способности и склоности и интересовања за поједине области биологије и пружајући им могућност да континуирано развијају свој таленат,
- који желе да унапреде своје знање из биологије, савладају исходе које воде ка стандардима напредног нивоа и учествују на такмичењу.

Како би се часови додатне наставе реализовали у складу са циљем неопходно је спровести следеће активности:

- уочавање даровитих ученика који брже напредују,
- организација додатног рада према склоностима, способностима и интересима (избор садржаја за одређеног ученика или групу ученика),
- извођење додатне наставе,
- праћење и подстицање даровитих ученика на даљи рад.

време реализације	ТЕМА/ОБЛАСТ	број часова предвиђених за реализацију	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ			ЕВАЛУАЦИЈА
			Активности наставника	Активности ученика	облици рада	
септембар-децембар	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	1	- Диференцијација задатака (садржаја)	-Рад на индивидуализованим садржајима	-индивидуални -рад у пару -рад у групи	-вођење педагошке документације где се бележе сви резултати и успеси ученика и у складу с тим вреднује њихов рад - усмена и писмена провера постигнућа ученика(израда пројеката, извођење експеримената и сл.) - показатељ успеха су
јануар/фебруар	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	5	према индивидуалним способностима, склоностима и интересовањима ученика			
март	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	1				

април-мај	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	1				учешћа даровитих ученика на свим видовима такмичења
јун	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	1				

2.10. ХЕМИЈА

Општи циљ учења хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

Циљеви

- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појава, теорија , модела и закона
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина
 - развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема
 - развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (учбеник, научно-популарни чланци,Интернет)
 - развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу
 - развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије
 - развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији

Задаци

- омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и развој друштва уопште
- оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком, да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко мишљење и критички став у мишљењу
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама
- оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу
- омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену

Годишњи фонд часова **72 часа**

Број теме	Назив теме	Број часова обраде	Број часова утврђивања	Број часова вежби	Број часова систематизације	Укупно часова за тему
1.	Хемија као експериментална наука и хемија у свету око нас	2	1			3
2.	Хемијска лабораторија	3	1	3		7
3.	Атоми и хемијски елементи	5	2	1	2	10
4.	Молекули елемената и једињења, јони и јонска једињења	5	3	1		9
5.	Хомогене и хетерогене смеше	5	3	2	1	11
6.	Хемијске реакције и хемијске једначине	3	2	1	1	7
7.	Израчунавања у хемији	5	5	1	1	12
8.	Водоник и кисеоник, и њихова једињења. Соли	5	6	1	1	13

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p style="text-align: center;">По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја; - правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; - експериментално појединачно и у групи испита, опише и објасни физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемијске промене супстанци; - повезује физичка и хемијска својства супстанци са применом у свакодневном животу и различитим професијама; 	<p>ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС</p>	<p>Предмет изучавања хемије. Везе између хемије и других наука. Примена хемије у различитим делатностима и свакодневном животу.</p> <p>Супстанца. Врсте супстанци: хемијски елементи, хемијска једињења и смеше. Демонстрациони огледи: демонстрирање узорака елемената, једињења и смеша.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; - објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу; - објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима; - разликује хомогене и хетерогене смеше, наводи примере из свакодневног живота и раздваја састојке смеша; - представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула; - повезује распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента; - разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула; - разликује типове хемијских веза, препознаје тип хемијске везе у супстанцама и повезује са својствима 	<p>ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА</p> <p style="text-align: center;">163</p>	<p>Хемијска лабораторија и експеримент. Лабораторијско посуђе и прибор.</p> <p>Физичка и хемијска својства супстанци. Физичке и хемијске промене супстанци. Демонстрациони огледи:</p> <p>демонстрирање правилног руковања лабораторијским посуђем и прибором, и правилног извођења основних лабораторијских техника рада; испитивање физичких и хемијских својстава и промене на супстанци.</p> <p>Лабораторијска вежба I: основне лабораторијске технике рада: мешање, уситњавање и загревање супстанци.</p>

<p>тих супстанци;</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни процес растварања супстанце и квантитативно значење растворљивости супстанце; - изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора; - напише једначине хемијских реакција и објасни њихово квалитативно и квантитативно значење; - квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска и молекулска маса, количина супстанце и моларна маса; - опише и објасни физичка и хемијска својства водоника и кисеоника; - разликује оксиде, киселине, хидроксиде и соли на основу хемијске формуле и назива, и опише основна својства ових класа једињења; - индикаторима испита и на рН скали процени киселост раствора; - тумачи ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних производа. 		<p>Лабораторијска вежба II: физичка својства супстанци, мерење масе, запремине и температуре супстанце.</p> <p>Лабораторијска вежба III: физичке и хемијске промене супстанци.</p>
	<p>АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ</p>	<p>Атоми хемијских елемената. Хемијски симболи. Грађа атома: атомско језгро и електронски омотач. Атомски и масени број, изотопи.</p> <p>Распоред електрона по нивоима у атомима елемената.</p> <p>Периодни систем елемената (ПСЕ), закон периодичности и веза између броја и распореда електрона по нивоима у атомима елемената и положаја елемената у ПСЕ.</p> <p>Племенити гасови. Својства и примена.</p> <p>Демонстрациони огледи: формулисање претпоставке о честичној грађи супстанци.</p> <p>Вежба IV: одређивање валентног нивоа и броја валентних електрона.</p>

<p style="text-align: center;">МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА</p>	<p>Ковалентна веза: молекули елемената и молекули једињења. Атомска и молекулска кристална решетка.</p> <p>Јонска веза и јонска кристална решетка. Валенца. Хемијске формуле и називи.</p> <p>Демонстрациони огледи:</p> <p>својства супстанци са ковалентном и јонском везом. Лабораторијска вежба V: упоређивање својстава супстанци са јонском и супстанци са ковалентном везом.</p>
<p style="text-align: center;">ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ</p>	<p>Смеше: хомогене и хетерогене.</p> <p>Раствори – хомогене смеше. Растварање и растворљивост. Вода и ваздух – хомогене смеше у природи.</p> <p>Масени процентни састав смеша.</p> <p>Раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета.</p> <p>Демонстрациони огледи: састав и својства смеша; раствори и њихова својства; растворљивост; незасићени, засићени и презасићени раствори; раздвајање састојака смеша.</p> <p>Лабораторијска вежба VI: испитивање</p>

	<p>растворљивости супстанци.</p> <p>Лабораторијска вежба VII: раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета.</p>
<p>ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ</p>	<p>Хемијске реакције. Закон о одржању масе. Хемијске једначине.</p> <p>Демонстрациони огледи:</p> <p>мерење и упоређивање укупне масе супстанци пре и после хемијске реакције у отвореном и затвореном реакционом систему. Вежба VIII: састављање једначина хемијских реакција.</p>
<p>ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ</p>	<p>Релативна атомска и релативна молекулска маса. Количина супстанце и мол. Моларна маса.</p> <p>Закон сталних односа маса.</p> <p>Масени процентни састав једињења. Израчунавања на основу једначина хемијских реакција.</p> <p>Лабораторијска вежба IX: мерење масе супстанце и израчунавање моларне масе и количине супстанце.</p>
<p>ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ</p>	<p>Водоник.</p> <p>Кисеоник. Оксидација, сагоревање и корозија. Оксиди: хемијске формуле, називи и основна својства.</p> <p>Киселине: хемијске формуле, називи и</p>

		<p>основна својства. Хидроксиди (базе): хемијске формуле, називи и основна својства. Мера киселости раствора: рН-скала.</p> <p>Неутрализација – хемијска реакција киселина и хидроксида (база).</p> <p>Соли: формуле и називи.</p> <p>Демонстрациони огледи:</p> <p>испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора; реакција неутрализације.</p> <p>Лабораторијска вежба X:</p> <p>испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора.</p>
--	--	--

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

1. ХЕМИЈСКА ПИСМЕНОСТ :

Ученик је формирао хемијску писменост као основ за разумевање својстава и промена супстанци у природи и примене супстанци у свакодневном животу и различитим професијама. Хемијску писменост примењује у доношењу одлука у вези са коришћењем различитих материјала и комерцијалних производа у свакодневном животу, и као основ за активан и одговоран однос према очувању здравља и животне средине

Основни ниво :Ученик је формирао основне хемијске појмове о својствима и променама супстанци и повезује их с комерцијалним производима с којима је у контакту у свакодневном животу. Безбедно и одговорно рукује производима, правилно складишти отпад, брине о очувању здравља и животне средине.

Средњи ниво :Ученик је формирао систем хемијских појмова о структури, својствима и променама супстанци, класификује супстанце, примењује знање да се при физичким и хемијским променама не мења укупна маса супстанци које учествују у променама, припрема раствор одређеног процентног састава, доноси одлуке у вези с начином коришћења комерцијалних производа

на основу познавања својстава састојака тих производа.

Напредни ниво: Ученик објашњава структуру, својства и промене супстанци и примењује знање у решавању проблема. Формиран систем хемијских појмова омогућава ученику сагледавање значаја хемије у различитим областима живота и различитим професијама, и праћење доприноса хемије развоју технологије и друштва.

2. ВЕШТИНЕ ЗА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ РАД И ХЕМИЈСКИ ЈЕЗИК:

Ученик прикупља податке о својствима и променама супстанци посматрањем и мерењем, планира и описује поступак, правилно и безбедно рукује супстанцама, прибором и посуђем, представља резултате табеларно и графички, уочава правилности и користи хемијски језик (хемијске термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине) у описивању опажених својстава и промена супстанци, објашњењима и закључцима.

Основни ниво: Ученик прати поступак у датом упутству за рад и уме да: испита својства и промене супстанци, измери масу, запремину и температуру супстанце, правилно и безбедно рукује супстанцама, прибором и посуђем, опише поступак и резултате користећи хемијску терминологију.

Средњи ниво: Ученик уме да: у експерименталном раду прикупи податке о својствима и променама супстанци, користи одговарајућу апаратуру, формулише објашњења и закључке користећи хемијски језик (термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине).

Напредни ниво: Ученик планира и изводи експерименте, анализира податке, објашњава уочене правилности и изводи закључке. С другима размењује информације из области хемије усмено, у писаном виду, у виду табеларних и графичких приказа, помоћу хемијских симбола, формула и хемијских једначина

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик повезује структуру супстанци са својствима и променама супстанци, као и својстава супстанци с њиховом практичном применом. У породичном окружењу и друштву вршњака ученик примењује стечена знања и вештине, доноси одлуке и предузима активности у вези с правилним коришћењем материјала и комерцијалних производа, правилним разврставањем и одлагањем отпада, правилном исхраном, брине о здрављу и животној средини. Знање хемије ученику служи да прати и користи информације о супстанцама, исказане хемијским терминима, хемијским симболима, формулама и хемијским једначинама, као и да сагледава допринос хемије развоју медицине, фармације, индустрије, пољопривреде. Ученик развија научну писменост и вештине за експериментални рад и оспособљен је да самостално или у сарадњи с другима примењује знање хемије за решавање проблема.

Основни ниво

Ученик зна да су супстанце предмет изучавања хемије и познаје улогу хемије у различитим областима људске делатности. Ученик познаје заступљеност најзначајнијих супстанци у природи и различитим производима. Избор и примену производа (материјала, прехранбених производа, средстава за хигијену и сл.) заснива на познавању својстава супстанци и промена којима подлежу. Ручује

комерцијалним производима у складу с ознакама опасности, упозорења и обавештења на амбалажи, придржава се правила о начину чувања производа и одлагању отпада, и предузима активности које доприносе заштити животне средине. Правилну исхрану и остале активности у вези с очувањем здравља заснива на познавању својстава и извора биолошки важних једињења и њихове улоге у живим системима. У свакодневном животу препознаје примере хомогених смеша (раствора) и хетерогених смеша, повезује својства смеша с њиховим саставом, припрема смеше према потребама или издваја жељени састојак из смеше. Ученик препознаје значење хемијских симбола, формула, хемијских једначина и ознака за процентни састав раствора.

Средњи ниво

Ученик повезује структуру супстанци са својствима и променама супстанци, и примењује знање да се при физичким и хемијским променама не мења укупна маса супстанци које учествују у променама. На основу хемијске формуле ученик одређује назив супстанце, а на основу назива пише формулу супстанце. Према хемијској формули и називу ученик може да сврста најважније супстанце у одговарајуће класе и опише заједничка својства супстанци које припадају истој класи. Хемијске промене представља помоћу хемијских једначина. Ученик уме правилно и безбедно да изведе једноставне огледе, да припреми раствор одређеног процентног састава за потребе у свакодневном животу, да испита основна својства неорганских и органских једињења, опише и објасни запажања користећи се хемијским терминима, симболима, формулама и хемијским једначинама.

Напредни ниво

Ученик објашњава својства супстанци примењујући стечена знања о њиховој структури. Ученик има развијене вештине за лабораторијски рад, испитивање својстава и промена супстанци и решавање проблема; планира, правилно и безбедно изводи огледе, израчунава масу и количину супстанци које учествују у променама. У објашњавању својстава и промена супстанци користи одговарајуће хемијске термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине. На основу посматрања својстава супстанци и резултата огледа изводи закључке и генерализације. Ученик на основу разумевања својстава и промена супстанци иницира активности на нивоу породице и/или вршњака у вези са заштитом животне средине.

Активности у наставном процесу

Активности наставника	Активности ученика
Припремање, организовање, објашњавање, разговор, слушање, посматрање, праћење, помагање, показивање, подстицање, проверавање, анализирање, закључивање, вредновање, сапоштавање, иницирање, вођење, процењивање и одлучивање	Дефинише, идентификује, именује, репродукује, бира, утврђује, представља, издваја, организује, пише, понавља, тумачи, илуструје, демонстрира, показује, објашњава, препознаје, анализира, формулише, планира, повезује, класификује, процењује, вредније, поставља питања

ВРЕДНОВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ

1. Опште ангажовање ученика
2. Активност на часу
3. Разговори, усмено испитивање, презентације
4. Писмено испитивање
5. Израда домаћих задатака
6. Познавање технике рада у хемији

2.11. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Редни број	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	Број часова по теми	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	КОМПЕТЕНЦИЈЕ
1.	Животно и радно окружење	6	<ul style="list-style-type: none"> повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; повеже ергономију са здрављем и комфором људи при употреби техничких средстава; анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине; истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству; повеже занимања у области производних техника и технологија са сопственим интересовањем; 	<ul style="list-style-type: none"> Оспособљен да повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада. Оспособљен да, методом истраживачког рада, открије и препозна предности и недостатке убрзаног развоја технике и технологије. Кроз употребу алата, машина и уређаја схватио утицај њиховог дизајна на постизање комфора, безбедности при раду и очување здравља. Изградио свест о неопходности очувања животне средине при коришћењу технике и технологије. Оспособљен да препозна могућности уштеде енергије у домаћинству и смањење трошкова коришћења исте. Упознат са подручјима човековог рада и производње, занимањима и пословима у области машинске технике.
2.	Саобраћај	6	<ul style="list-style-type: none"> разликује врсте транспортних машина; повеже подсистеме код возила друмског саобраћаја са њиховом улогом; провери техничку исправност бицикла; демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда; 	<ul style="list-style-type: none"> Упознат са машинама спољашњег и унутрашњег транспорта и њиховим главним карактеристикама. Упознат са погонским, преносним, управљачким и кочним подсистемима код возила друмског саобраћаја. Схватио значај исправности наведених подсистема код возила друмског саобраћаја са безбедносног становишта. Оспособљен да самостално провери и подеси техничку исправност бицикла.

3.	Техничка и дигитална писменост	18	<ul style="list-style-type: none"> • самостално црта скицу и технички цртеж предмета користећи ортогонално и просторно приказивање; • користи CAD технологију за креирање техничке документације; • образложи предности употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета; • управља моделима користећи рачунар; • објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја; 	<ul style="list-style-type: none"> • Оспособљен да самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање. • Оспособљен да користи рачунарске апликације у оквиру CAD технологије за креирање техничке документације. • Упознат са појмом и улогом интерфејса у управљању и контроли. • Упознат са могућностима употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета. • Оспособљен да управља моделима користећи рачунар. • Упознат са улогом основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја. • Схватио значај и улогу рачунарске технике код функционисања и коришћења савремених апарата и уређаја. • Оспособљен да самостално користи савремене ИКТ уређаје.
----	--------------------------------	----	--	--

4.	Ресурси и производња	22	<ul style="list-style-type: none"> • аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи; • идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене; • користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења; • врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду; • објасни улогу одређених елемената машина и механизма на једноставном примеру; • образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса; • објасни основе конструкције робота; • класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом; 	<ul style="list-style-type: none"> • Упознат са значајем рационалног коришћења расположивих ресурса и принципима очувања животне средине. • Оспособљен да идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене. • Оспособљен да користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења. • Оспособљен да правилно и безбедно користи алате и машине за обраду метала уз одговарајућу примену мера заштите на раду. • Оспособљен да објасни улогу одређених елемената машина и механизма на једноставном примеру. • Упознат са савременим производним машинама у машинској индустрији и значајем њихове примене у појединачној и серијској производњи. • Стекао основна знања о конструкцији и функционисању робота. • Упознат са предностима роботизације производних процеса у односу на стандардне. • Оспособљен да класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом на практичним примерима из сопственог окружења. • Оспособљен да самостално проналази информације потребне за израду модела машинске конструкције користећи ИКТ-е.
----	----------------------	----	--	---

5.	Конструкторско моделовање	20	<ul style="list-style-type: none"> • самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта; • изради производ у складу са принципима безбедности на раду; • тимски представи идеју, потупак израде и производ; • креира рекламу за израђен производ; • врши е-кореспонденцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје; • процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.). 	<ul style="list-style-type: none"> • Оспособљен да самостално/ тимски дефинише задатак у оквиру мини пројекта и представи алгоритам израде производа од идеје до реализације. • Оспособљен да самостално или у групи, у оквиру мини пројекта израде макете/модела, креира планску документацију користећи рачунарске апликације. • Оспособљен да самостално или у оквиру групе практично израђује изабрани модел производних машина, саобраћајних средстава, транспортних машина и уређаја или претварача енергије. • Оспособљен да самостално открива и решава једноставне техничке и технолошке проблеме применом природних законитости у пракси. • Стекао радне навике, осећај економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата. • Схватио предности тимског рада и међусобне сарадње при реализацији пројекта. • Стекао основне предузетничке компетенције. • Оспособљен да одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова. • Оспособљен да правилно вреднује туђи и самовреднује сопствени рад. • Оспособљен да самостално представи свој производ у оквиру маркетинга.
----	---------------------------	----	--	---

НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ СА УПУТСТВОМ ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Наставни предмет *техника и технологија* намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

Програм наставе и учења за седми разред оријентисан је на остваривање исхода.

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи предмет *техника и технологија*. Представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у пет наставних тема: *животно и радно окружење, саобраћај, техничка и дигитална писменост, ресурси и производња и конструкторско моделовање*.

Полазећи од датих исхода и садржаја наставник најпре креира свој годишњи-глобални план рада из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Дефинисани исходи олакшавају наставнику даљу операционализацију исхода на ниво конкретне наставне јединице.

Наставник је у планирању, припреми и остваривању наставе и учења аутономан. За сваки час треба планирати и припремити средства и начине провере остварености пројектованих исхода.

Ученици у седмом разред долазе са извесним знањем из области технике и технологије која су стекли у предходним разредима, као и са одређеним животним искуствима у коришћењу различитих уређаја и учествовања у саобраћају. На томе треба градити даље стицање знања, овладавање вештинама водећи рачуна да су изузетно важни исходи овог предмета формирање правилних ставова према техници и технологији где је човек лично одговоран за њихову употребу и злоупотребу, као и за заштиту животне средине. Реализацијом вежби ученици откривају и решавају једноставне техничке и технолошке проблеме, упознају примену природних законитости у пракси, формирају свест о томе како се применом технике и технологије мења свет у коме живе.

Програм наставне и учења из *технике и технологије* захтева разноврстан методички приступ с обзиром на различитост функција и карактера појединих делова програмских садржаја, као и психофизичких могућности ученика. За успешно остваривање програма, односно циља учења, потребно је организовати наставу у складу са следећим захтевима:

- уводити ученике у свет технике и савремене технологије на занимљив и атрактиван начин, чиме се подстиче њихово интересовање за техничко стваралаштво;
- омогућити ученицима да исказују властите креативне способности, да траже и налазе сопствена техничка решења и да се доказују у раду;
- систематизовано излагати ученике проблемским ситуацијама, расподела комплексних задатака на низ једноставнијих захтева, идентификовање елемента које ученик мора узети у разматрање приликом решавања проблемских ситуација, као и подстицање ученика на коришћење различитих когнитивних процеса као што су индуктивно и дедуктивно закључивање, поређење, класификација, предвиђање резултата, трансфер знања од познатог на непознато;
- обезбедити услове да ученици на најефикаснији начин стичу трајна и применљива научно-технолошка знања и да се навикавају на правилну примену техничких средстава и технолошких поступака;
- не инсистирати на запамћивању података, поготову мање значајних чињеница и теоријских садржаја који немају

директну примену у свакодневном животу;

– ради што успешније корелације одговарајућих садржаја, усклађивања терминологије, научног осмишљавања садржаја и рационалног стицања знања, умења и навика, неопходна је стална сарадња са наставницима *информатике и рачунарства, физике, математике, хемије, биологије и ликовне културе*, у циљу развоја међупредметних компетенција;

– приликом конкретизације појединих садржаја, нарочито упознавања нових и савремених технологија, у обзир узимати специфичности средине и усклађивати их са њеним потребама.

– С обзиром да је настава *технике и технологије* теоријско-практичног карактера, часове треба реализовати поделом одељења на 2 (две) групе, уколико одељење има више од 20 ученика. Програм наставне и учења треба остваривати на спојеним-блок часовима.

2.12.ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Недељни број часова: **1**

Годишњи број часова:**36**

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА:Циљ наставе и учења *информатике и рачунарства* је оспособљавање ученика за:стицање основне информатичке писмености као и да се ученици оспособе за коришћење рачунара и стекнувштине у примени рачунара у процесу учења и свакодневном животу;управљање информацијама; безбедна комуникација у дигиталном окружењу; креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема; решавање проблема и задатака у новим и непознатим ситуацијама, да препознају проблем, реше и по потреби рашчлане проблем на делове и решење представе у виду текста, алгоритамског дијаграма или програма као и да планирају стратегију решавања проблема (претпоставе решења, планирају редослед активности, изабери извор информација, средстава/опрему коју ће користити, са ким ће сарађивати, кога ће се консултовати); одговорну примену препорука заштите здравља, безбедности, личне и приватности других у свакодневном раду у дигиталном окружењу.

ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТИ /ТЕМЕ	САДРЖАЈИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
– разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; – користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у	1.Информационо комуникационе технологије (11)	– Обележавање логичке структуре и генерисање прегледа садржаја текстуалног документа. – Карактеристике рачунарске	септембар октобар новембар

<p>програму за обраду текста;</p> <ul style="list-style-type: none"> – објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; – креира растерску слику у изабраном програму; – креира векторску слику у изабраном програму; – користи алат за уређивање и трансформацију слике; – креира гиф анимацију,; – креира видео запис коришћењем алата за снимање екрана; 		<p>графике(пиксел, резолуција, RGBи CMYKмоделу приказа боја, растерска и векторска графика).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Рад у програму за растерску графику. – Рад у програму за векторску графику. – Израда гиф анимација. – Коришћење алата за снимање екрана. 	
<ul style="list-style-type: none"> – разкликује појмове URL, DNS, IP адресе; – објасни појмове хипервеза и хипертекст; – Креира, форматира и шаље електронску пошту; – обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватности; – препозна непримерен садржај, нежељене контакте и креативно се заштити; – сараднички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа; – подешава хипервезе према делу садржаја, другом документа или веб локацији; 	<p>2. Дигитална писменост</p> <p>(5)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – URL, DNS, IP адреса. – Хипервеза и хипертекст. – Електронска пошта, креирање налога, слање и пријем поште. – Електронска пошта (контакти, безбедност, нежељена пошта). – Рад на дељеним документима (текстуални документима/ презентацијама/упитницима...) у облаку. 	<p>децембар јануар</p>
<ul style="list-style-type: none"> – уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава 2Д графике; – употребљава петље и генератор нумеричких бројева за исцртавање сложених облика; 	<p>3. Рачунарство</p> <p>(18)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – рад са изабраним текстуалним програмским језиком у области 2Д графике. – Основне карактеристике изабране графичке библиотеке. – Методе за исцртавање основних 	<p>фебруар март април мај јун</p>

<ul style="list-style-type: none"> – планира, опише и имплементира решење једноставног проблема; – проналази и отклања грешке у програму; 		<p>геометријских облика.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Подешавање боја и положаја облика. – Примена петљи и случајно генерисаних вредности на исцртавање геометријских облика. 	
<ul style="list-style-type: none"> – сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; – креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који комбинују текст, слике, линкове, табеле и анимације; – креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; – поставља керултат свога рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен. 	<p>4.Пројектна настава</p> <p>(2)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. – Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. – Вредновање резултата пројектног задатка. 	<p>октобар децембар јул</p>

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ИСХОДА

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи информатику и рачунарство. Представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у три теме/области предмета: *ИКТ, дигитална писменост и рачунарство*; препорука је и да се ради развијања међупредметних компетенција и остваривања корелације са другим предметима реализују два пројектна задатка. Они омогућавају да се циљ наставе информатике и рачунарства достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама.

Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода информатике и рачунарства је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи:

- *смислено*: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота;
- *проблемски*: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;

- *критички*: поређењем важности појединих чињеница и података;
- *кооперативно*: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима;

ОБЛАСТ/ТЕМА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА (по областима)
<p style="text-align: center;">1. ИКТ (11)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Фронтални, индивидуални, групни (у пару) – Поновити и дискутовати са ученицима рад у програму Word, радом на документу који представља својеврсну рекапитулацију онога што су ученици учили у претходна два разреда. – Најпре обновити рад са основним алатима за уређивање и обликовање текста. Наглашавати потребу одабира одговарајућег писма одабиром тастатурног распореда за наше говорно подручје (ћирилица, латиница...) и инсистирати на примени језичког и дигиталног правописа. – Објаснити појам логичке структуре документа и показати како се у документу могу експлицитно означити наслов, поднаслов и пасуси коришћењем уграђених стилова Heading1, Heading 2, Heading3. – Ученици треба да пронађу и отворе већ припремљен документ (документ се састоји од насловне и највише пет страница текста са сликама и табелама), да прочитају текст и логички га уреде, доделе му одговарајуће стилове, идеално до три ниво дубине (нпр. <i>Heading1, heading 2, heading 3</i>). – Представити технику израде прегледа садржаја текстуалног документа, а ученици да примене на документу који су логички структурирали. – У оквиру креирања и обраде дигиталне слике, ученицима треба објаснити карактеристике векторског и растерског представљања слике на рачунару. Представити RGB и CMYK палете боја, указати на везу избора палете у односу на намену: RGB- за приказивање на дигиталном уређају или на интернету, односно CMYK палете боја за припрему за штампање. – Објаснити појам резолуције (квалитета) графичке датотеке у контексту конкретне потребе – штампање или коришћење на дигиталниом уређају, односно постављање на интернет. Код помињања резолуције слике, још једном подсетити ученике на појам пиксела, те односквалитета слике и резолуције. Коментарисати количину меморијског простора који заузима иста дигитална слика припремљена за штампу и припремљена за приказивање на вебу или слање електронском поштом. Повезати са претрагом слика у оквиру веб претраживача (претрага по „величини“ слике). Објаснити појам битмапе и најчешће технике компресије података (компресија редуковањем величине, компресија без губитка података и компресија са губитком

- квалитета слике), без уласка у техничке детаље самих алгоритама компресије.
- У програму за креирању растерске графике, увесту појам и сврху слојева. Приказати слику која садржи више слојева, од којих је један текст. Објаснити да је у неким програмима за растерску графику текст векторски слој у растерској слици. Демонстрирати увећање слова док је слој векторски. Трансформисати слој са текстом у растерски и увећати га. Тражити од ученика да уоче разлике. Показати технике: додавање и брисање слоја, видљивост и сакривање слоја, подешавање провидности, закључавање слоја за измену и спајање слоја.
 - Представити алате за селекцију и основне корекције дигиталних слика и фотографија као што су промене нивоа осветљености, контраста и обојености. Увести могућност примене *Филтера*. Издојити филтере попут Blur (замућеност) и Sharpen (оштрина) и позвари ученике да осмисле ситуације у којима је пожељно користити један, односно други филтер (нпр. поштовање права приватности особакоје сликамо...)- Показати основне геометријске трансформације над сликом (одсецање, ротирање, смицање и превртање слике у целини...). Ученици могу на својим фотографијама да увежбавају технике основних корекција и обраде фотографије. Приказати могућности аутоматске обраде већег броја дигиталних слика (нпр. аутоматско смањење величине свих слика преузетих са дигиталног фото-апарата).
 - Упознати ученике са карактеристикама радног окружења одабраног програма (инсталираног локално на рачунару или у „облаку“) за креирање и обраду векторске графике. Посебну пажњу посветити: алатима за селекцију, пројектовању цртежа (подели на нивое, уочавању симетрије, објеката које се добијају померањем, ротацијом, трансформацијом или модификацијом и комбиновањем других објеката..), као и припреме за цртање (избор величине и оријентације папира, постављање јединица мере, размере, помоћних линија и мреже...).
 - Код цртања основних графичких елемената (дуж, изломљена линија, правоугаоник, квадрат, круг, елипса) објаснити принцип коришћења основних алата (означавање, копирање, груписање и разлагање, премештање, ротрање, симетрично пресликавање, поравњање...).
 - Поновити поступак векторизације, применити га на изабрану растерску слику. У договору са наставником ликовне културе, креирати текстуалне задатке који ће навести ученике да трагају за уметником, пронађу описано дело и векторизују га.
 - Разговарати са ученицима о појму „покретна слика“. Нагласити да покрет заиста не постоји. Објаснити да је филмска уметност настала захваљујући недостатку „спорост људског ока“. Увести појам „фрем“ и дефинисати потребан број фрејмова који се смењују у једној секунди иза стварање илузије непрекидног кретања. Разговарати са ученицима о видео камери – да ли камера снима покрет или је у питању изузетно брз фото-апарат. Упоредити традиционални

	<p>начин креирања анимираних слика са рачунарском анимацијом. У одабраном програму, демонстрирај поступак израде 2Д абимације. Представити карактеристике формата слике gif. Објаснити поступак чувања и приказа анимација (није их могуће прегледати у традиционалном програму за преглед слика). Демонстрирати њихово уграђивање у мултимедијалну презентацију.</p> <ul style="list-style-type: none"> – У одабрано алату за израду 2Д анимација, на већ припремљеној групи слика сачувај у gif формату, омогућити ученицима да направе анимирану слику. – Разговарати са ученицима о изворима информација које користе док уче. Поред уџбеника, охрабрити их да испричају лична искуства везана за интернет као извор информација, видео-туторијале, разговоре са одраслим особама... Утврдити каква су искуства ученика када је учење коришћењем видео-туторијала у питању (формално и неформално). Коришћењем одабраног програма за снимање екрана демонстрирати снимање кратког видео-туторијала, приказати резултат ове активности и задати смернице за израду кратких видео-туторијала, који ученици треба самостално да сниме и сачувају (на пример: приказати поступак уметања садржаја у текстуални документ или креирање растерске и векторске слике). Уколико услови у учионици (шум, бука, слаба чујност) утичу на квалитет снимљеног звука, могуће је уз помоћ програма з аобраду звука отклонити недостатке (нпр. преузети програм Audacity и приказати технике уклањања недостатака) или организовати снимање звука у бољим условима. Нагласити ученицима да звук може бити додат у видео-туторијал накнадно или чак замењен одговарајућим титлом.
<p>2. ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (5)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Фронтални, индивидуални, групни (у пару) – Подсетити ученике на значење појмова који су у претходним разредима представљени скраћеницама URL и IP адреса, затим појмова клијент и сервер у мрежном окружењу, као и на значење појмова: <i>домен</i>, <i>назив интернет домена</i>, <i>веб-адреса</i> и њихову узајамну везу. Украткопредставити значење појмова:DNS сервис (на пример DNS-DomainNameSystem-уређај који омогућава да се за тражене услуге на одређеном интернет домену добију одговарајуће IP адресе неопходне за комуникацију и размену података у мрежи) и објаснити њихову улогу у комуникацији између клијента и сервера у мрежном окружењу (на пример у оком су односу DNS сервис, URL и IP адресау оквиру веб сервиса (<i>WorldWideWeb</i>). Објаснити појам хипервезе (<i>hyperlink</i>) и хипертекста (<i>hypertext</i>). Приказати хиперлинк и хипертекс у интернет прегледачу, а затим, у програму за обраду текста и израду мултимедијалних презентација демонстрирати додавање и подешавање хипервезе према делу текста у документу, другом документу или према садржају на интернету.

- Представити интернет сервис електронска пошта (*e-mail*). Објаснити значење појма адреса електронске поште, описати и по потреби демонстрирати поступак креирања налога за електронску пошту. Представити поступак креирања и форматирања електронске поште, поступак уметања прилога и хипервеза. Нагласити важност форме саме поруке, проверу правописа и садржаја поруке пре слања. Објаснити одељке који се односе на: наслов поруке, адреса примаоца (коме, копија, скривена копија). Објаснити значење функција: *проследи, одговори и одговори свима* на већ примљену поруку, нагласити дејство сваке од њих. Представити организацију складиштења порука за изабрани сервис у виду фасцикли (ако се ради о Gmail-у, напоменути да нема фасцикле, него ознаке-лабеле) у којима се чувају примљене поруке, послате поруке, недовршене, непожељна пошта, отпад, као и могућности изабраног сервиса за електронску пошту за архивирање, означавање порука по важности и сл. Посебну пажњу посветити правилима која важе у писаној електронској комуникацији која подстичу стицање добрих навика код ученика, као што су : правилна примена традиционалних и дигиталних правописаи форми које важе у писаној комуникацији, подсетити на правила нетикетије у писаној електронској комуникацији (на пример да не треба писати све великим словима, да не треба прослеђивати примљене поруке без дозволе аутора, да треба водити рачуна о величини и броју прилога које шаљемо и сл.), на важност заштите личних података и контакта, питање безбедности, начинима заштите од нежељене поште и уобичајених поступака које треба применити у те сврхе.
- Подсетити ученике на примере дељења садржаја који су описани и примењивани у претходним разредима и представити могућности које нуди рачунарство у облаку (*CloudComputing*) путем дељеног диска за чување података, употребу апликација и алата доступних уз изабрани е-маил налог. Представити концепта изабраног дељеног диска (на пример: *OneDrive, GoogleDrive...*) за организацију података, демонстрирати рад у апликацијама и направити аналогију на офлајн апликацијама исте намене (процесор текста, програм за рад са слајд презентацијама...), Представити поступке дељења и подешавање опција дељења садржаја (на пример, путем линка на конкретне мејл адресе). Описати и демонстрирати рад на дељеном тексту, презентацији или упитнику кроз активности на конкретном садржају. Указати на бројне предности и могуће недостатке сарадничког рада. Описати и приказати поступак рада на документу, преузимање и чување у одговарајућим форматима намењеним за даљи рад, штампање или друге потребе. Објаснити поступак креирања, додавања (отпремања са уређаја на дељени диск) и преузимање садржаја (са дељеног диска на уређај). Приликом представљања концепта приступа дељеним садржајима по нивоима(уређивање, преглед и коментарисање) указати на важност поштовања

	<p>правила безбедности, заштите података и ауторских права, коа чланови групе треба да усвоје током рада на заједничком документу.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ученицима задати да испробају креирање, дељење и сараднички рад на смисленим документима – текстовима, графици, презентацијама, упитницима. Иницирати дискусију о сличностима и разликама, предностима и недостацима у раду са апликацијама у офлајн у односу на онлајн варијанту (дискусија о овим питањима може се водити у и односу на организацију података и њихову безбедност на дељеном, преносивом и чврстом диску).
<p>3. РАЧУНАРСТВО (18)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Фронтални, индивидуални, групни (у пару) – Креирање програма који користе графику обрађивати у истом програмском јрзику и окружењу које је коришћено за учење програмирања током 6. Разреда. Пре преласка на обраду нових тема обновити технике програмирања у текстуалном програмском језику у 6.разреду (бар 4 школска часа). – Укратко упознати ученике са библиотеком за 2Д графику која ће бити коришћена у настави, ако је потребно, са начином њене инсталације. Подцртати везу између програмирања графичких апликација и програма за векторску графику (сваки цртеж се састоји од скупа геометријских облика описаних својим нумеричким параметрима). – Описати основну структуру графичког програма и потрудити се да се током наставе та структура што мање варира. Уколико графичка библиотека нетривијални програмски код за иницијализацију и деиницијализацију, ученицима понудити готову мустру од којих могу да крену програмирање својих апликација, са што когнитивних оптерећења у вези са техничким детаљима одабране графичке библиотеке и са централним фокусом на технике заједничке већини графичких библиотека. – Увести појам координатног система прозора, описати сличности и разлике у односу на традиционални координатни систем који се користи у математици. Увести начине задавања боја (именовање боје, боје задате помоћу три броја у RGBсистему). – Објаснити и демонстрирати исцртавање следећих основних примитива: <ul style="list-style-type: none"> – дуж, – испуњен и уоквирен правоугаоник, – круг и кружница. – Описати и демонстрирати поступак цртања сложених облика састављених од примитива (нпр. кућица, глава робота, чича Глиша, сладолед...). објаснити појмове апсолутне и релативне вредности координата. Описати и приказати поступак цртања помоћу задавања апсолутних вредности координата, али и помоћу задавања релативних координата у односу на неку

истакнуту тачку и величине одређене у размери према некој датој мери (на пример нацртати чича Глишу, али ми се центар налази у тачки чије су координате (x, z) и полупречник јој је r , при чему се величина и положај тела одређују у пропорцији са датим величинама). У корелацији на наставом математике цртати облике са интересантним математичким својствима (нпр. једнакостранични и једнакокраки троугао, средња линија троугла, тежиште троугла, описана кружница око троугла, кругови који се додирују споља и изнутра, концентричне кружнице, цветови од шест кругова, итд).

- Уколико их одабрана графичка библиотека подржава, приказати и следеће, мало компликованије примитиве:
 - испуљена и уоквирена елипса,
 - кружни лук,
 - испуњени и уоквирени многоугао(полигон).
- Описати и демонстрирати поступак примене ових облика у цртању мало сложенијих цртежа, као и техника исписивања текста на екрану, на датој позорници и са одабраним словним ликом (фонтом).
- Показати технике учитавањаи приказа слика, ако их одабрана графичка библиотека подржава и илустровати их кроз низ примера (слике могу да буду унапред припремљенеод стране наставника, а ученицима се може задати да са интернета преузму одговарајућеслике, обрадеих у програмуза обраду слика и онда их увезу у своју апликацију).
- Могуће је ученицима шпоказати и увоз и пуштање звука коришћењем одабране библиотеке.
- Оставити ученицима дозу креативне слободе приликом избора цртежа који се програмски генерише.
- У циљу вежбања итерације и алгоритамског начина размишљања приказати ученицима низ задатака у којима се цртају правилни облици уз помоћ петљи (низ подједнако размакнутих концентричних кружница, низ подједнако размакнутих паралелних линија, низкружница истог пречника које се додирују, градујебт боја, итд). Подцртати корелацију са појмом линеарне функције који се обрађује у математици.
- Приказати генерисање насумичних бројева и употребу насумично генерисаних бројева на цртање насумично распоређених облика и насумични избор боја.
- Ако наставник процени да је могуће са одређеним ученицима урадити амбициозне пројекте (попут програмирања анимација и једноставних рачунарских игара), то може урадити било током додатне, пројектне наставе или редовне наставе тако да ти талентовани ученици раде групно или самостално по прилагођеном програму.

	<ul style="list-style-type: none"> – Приказати ученицима могућност употребе референтних приручника, туторијала, видео – туторијала и интернет форума у циљу налажења потребних информација о примени библиотечких функција, алгоритама и релевантних делова програмског кода.
<p style="text-align: center;">4. ПРОЈЕКТНА НАСТАВА (2)</p>	<p>Пројектни задатак ИКТ И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – При реализацији првог пројектног задатка, наставник планира фазе пројектног задатка у складу са временом, сложеношћу теме, расположивим ресурсима (знања, вештине и ставови које су ученици усвојили након тематских целина <i>ИКТ</i> и <i>Дигитална писменост</i>, техничке опремљености школе и других релевантних фактора). Учесници заједно са наставником пролазе кроз све фазе рада на пројектном задатку, при чему наставник наглашава сваки корак, објашњава, иницира дискусију и предлаже решења. – Посебну пажњу посветити развоју међупредметних компетенција, подстицању иницијативе и креативности, успостављању сарадничких и вредносних ставова код ученика. – При представљању фаза пројекта (на начин већ описан у претходним разредима) понудити ученицима пројектне задатке који се баве реалним темама из школског или свакодневног живота. Циљ пројектног задатка је развијање и неговање: поступности, повезивања и изградње сопствених стратегија учења, вршњачког учења, вредновања и самовредновања поститиућа. – Пројектни задаци подразумевају корелацију и сарадњу са наставницима осталих предмета, која се може сличним примерима: – Објаснићу ти (Истраживање потреба вршњака када јевршњачко учење у питању (онлајн упитник) и анализа резултата; У складу са резултатима истраживања, израда видео-упутстава којима се демонстрира решавање задатака (математика, физика, хемија), објашњавају научни принципи, представљају уметнички правци (књижевност, музика, сликарство, дизајн) демонстрира правилно извођење вежби (колут, шпага, трокорак...), појашњава програмирање у текстуалном програмском језику, описују поступци рада у изабраним апликацијама...; Постављање креираних видео-упутстава на youtube канал школе, обезбеђивање видљивости на школском сајту и промоција урађеног као аутентичног дидактичког средства намењеног свим ученицима школе); – Школа је наша (Истраживање потреба вршњака када је школски живот у питању - шта нам недостаје; ученички клуб за вршњачко учење, секција, интерно такмичење... (онлајн упитник) и анализа резултата; У складу са резултатима истраживања, сараднички радна на дефинисању

циља недостајуће школске активности, дефинисање годишњег програма рада, као и месечних активности, креирање лотоа, избор потенцијалног простора у оквиру школе за реализацију предвиђеног програма, мапирање наставника—сарадника; Представљање идејног решења Ученичком парламенту и управи школе);

- **Музеј који недостаје** (Школа је део шире друштвене заједнице и као таква може да допринесе њеној научно – културној сцени. Сараднички рад на дефинисању циља пројекта; Испитивање потреба ученика и мештана (онлајн анкета објављена на сајту школе и сајту локалне самоуправе; Анализа резултата анкете; Дефинисање годишњег програма рада, као и месечних активности (ученици описују активности детаљно — ако је тема хемија наводе научнике, научне концепте..), креирање лотоа, избор потенцијалног простора у оквиру школе за реализацију предвиђеног програма, мапирање наставника-сарадника; Израда графичког рекламног материјала; Представљање идејног решења Ученичком парламенту и управи школе; Комуникација са локалном заједницом у циљу заједничке промоције школе као научно-културног чворишта);
- **Зато што смо одговорни** (Истраживање о ставовима вршњака када је квалитет живота у локалној средини у питању (онлајн опуст о еколошким, културним, образовним потребама), анализа резултата и одабир проблема који вршњаци најчешће наводе; Сараднички рад на изради предлога решења одабраног проблема, дефинисање плана акције; Представљање плана акције на нивоу школа мултимедијална презентација, постер и лого) и одабир особа (ученика и наставника) које ће бити задужене за његово стављање плана акције на нивоу локалне заједнице (комуникација путем електронске поште са јединицом локалне самоуправе, домом културе..); Спровођење акције.

Добар пример сумирања научених поступака је израда пратеће документације у виду фајлова различитог типа, као што су : текстуални фајлови, слике, видео материјали и сл. који су настали сарадничким радом у облаку.

Пројектни задатак из области РАЧУНАРСТВО (3)

- Пројектна настава у области Рачунарства је комплексан приступ настави и учењу који најчешће користи методе као што су проблемска настава и учење засновано на истрази (питањима).
- Проблемска настава поставља пред ученике стварни проблем из живота који треба истражити и за који треба предложити могућа решења. Све врст реалних животних проблема могу бити повод за проблемску наставу. Пронађена решења се могу тестирати о њима се може

расправљати.

- Истрагу можемо да дефинишемо као „потрагу за истином, информацијама или знањем”. Учење засновано на истрази почиње постављањем питања, наставља се истраживањем и завршава проналажењем решења, доношењем разумних закључака, одговарајућих одлука, или применом нових знања или вештина.
- Обе наставне методе се фокусирају на развијање вештина за решавања проблема, критичко мишљење и обраду информација. Оне дају најбоље резултате када су почетна питања/проблеми довољно отворени (одговор није могуће наћи једноставним укуцавањем у претраживач) и када ученици раде у малим тимовима или групама. Ове две методе су уско повезане и често се преклапају. Изузетно је важно имати на уму да у оба приступа нема нужно тачних и нетачних одговора. Свако решење може имати мане и врлне, а ученици морају да их анализирају и процењују
- Наставни пројекат подразумева протрампање у текстуалном програмском језику или адаптацију унапред датог програма у циљу решавања пројектног задатка. За реализацију наставног пројекта могуће је користити рачунар или други програмабилни физички уређај.
- Темае наставног пројекта треба осмислити тако да подржавају функционализацију знања ученика стечених учењем различитих предмета.
- Могуће теме наставног пројекта:
 - *Да ли живимо здраво?* (Истраживање концепта „здрав начин живота”, утврђивање у којој мери лични начин живота ученика одовара овом концепту на основу података добијених програмирањем физичког уређаја да врши функцију бројача корака, креирањем програма за израчунавање индекса телесне масе...);
 - *Дигитсина башта* (Истраживање услова за узгој зачинског биља у затвореном простору, креирање дигитализоване баште — програмирање физичког уређаја да мери влажност земљишта и сигнализира да ли је заливање потребно или програмирање физичког уређаја да, на основу очитане влажности земљишта, покреће мотор који омогућава аутоматско заливање; програмирање физичког уређаја да мерн ниво осветљености места на коме се башта налази и сигнализира да башту треба поставити на друго место...);
 - *Бицикл са сигнализацијан* (Истраживање концепта „безбедност у саобраћају” у контексту визуелне сигнализације, програмирање физичког уређаја да симулира рад мигаваца и других визуелних обележја бицикла);
 - *Интерактивни албум* (израда програма у виду албума са: делима познатог уметника, архитектуре једне епохе, седам чуда Античког света... које се након клика увеличавају, неко

	<p>време остају увећане а затим смањују на своје почетне димензије);</p> <ul style="list-style-type: none"> – Овоје кретање (креирање анимираних модела који приказују промене физичких величина, као на пример: брзина, убрзање, поленицијална и кинетичка енергија, а при задатом кретању објекта — вертикални хитац, кретање тела низ стрму раван). – Сви елементи пројектног задатка морају бити реални. <p>Напомена: На првом часу, заједно са ученицима, формирати листу критеријума на основу којих ће се процењивати квалитет решења проблемских задатака. На овај начин, ученицима ће бити потпуно јасно шта квалитетно решење подразумева. Листа мора бити свеобухватна — не сме да се односи само на квалитет креираних програма, већ и на квалитет представљања и образлагања предложених решења.</p>
--	---

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ: за наставни предмет Информатику и рачунарство још нису дефинисани образовни стандарди

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ И СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

Све дефинисане међупредметне компетенције се развијају током процеса наставе и учења, али се у одређеним областима посебно развијају поједине међупредметне компетенције.

ОБЛАСТ/ТЕМА	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
1. ИКТ	<ul style="list-style-type: none"> - Рад с подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенциј - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација 	<ul style="list-style-type: none"> – правилно користи ИКТ уређаје – прилагођава радно окружење програма који користи – креира, едитује и организује текстуални документ (употреба Наслова 1, Наслова 2 ...) и садржај документа – наводи карактеристике рачунарске графике (пиксел, резолуција, RGB и CMYK модели приказа боја, растерска и векторска графика) – рад у програму за растерску графику – рад у програму за векторску графику (замућеност, оштрина, опсецање слике, ротирање, померање, трансформацијом или модификацијом објеката) – цртање основних графичких елемената (дуж, изломљеналинија, правоугаоник, квадрат, круг, елипса) и коришћење основних

		<p>алата (означавање, брисање, копирање, груписање и разлагање, премештање, ротирање, симетрично пресликавање, поравнање...)</p> <ul style="list-style-type: none"> – израда гиф анимација – коришћење алата за снимање екрана
2. ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<ul style="list-style-type: none"> - Рад с подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према здрављу - Компетенција за учење - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини 	<ul style="list-style-type: none"> – зна појам клијент и сервер у мрежном окружењу, као и значења појмова: домен, назив интернет домена, веб – адреса – зна значење појмова: DNS сервис, DNS сервер, IP адреса, URL адреса – уме да објасни појмове: хиперлинк (hyperlink) и хипертекст (hypertext), прикаже и демонстрира подешавања истих у програму за обраду текста и презентације – објасни значење појам електронске поште, креира налог за електронску пошту, креира поруку и уметне прилог – зна правила која важе у писаној електронској комуникацији, важност заштите личних података и контаката и заштита од нежељене поште – зна да користи могућности које нуди рачунарство у облаку (<i>CloudComputing</i>) путем дељеног диска за чување података – зна да креира, дели и сараднички ради на смисленим документу –текст, графици, презентацији и упитнику
3. РАЧУНАРСТВО	<ul style="list-style-type: none"> - Рад с подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Комуникација 	<ul style="list-style-type: none"> - наведе редослед корака у решавању једноставних примера (алгоритамски и писањем програмског кода)-линијске структуре - анализира и дискутује програм, проналази и отклања грешке у програму - креира једноставан рачунарски програм који укључује понављање наредби и/или гранање - употребљава помоћну библиотеку за исцртавање основних и сложених облика - употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцртавање сложених облика

		<ul style="list-style-type: none"> - зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, одређивање целобројног количника и остатка при дељењу) и интерпретира их алгоритамски и програмски - креира своје и користи готове помоћне функције (потпрограме) за израчунавање
4. ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	<ul style="list-style-type: none"> - Рад с подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција - Одговоран однос према здрављу - Компетенција за уч - Одговорно учешће у демократском друштву - Естетичка компетенција - Комуникација - Одговоран однос према околини 	<ul style="list-style-type: none"> -зна основне фазе при реализацији пројекта -сарађује с осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака - наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка - вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен

Битно је напоменути да постоји корелација са свим наставним предметима коју је најлакше остварити при изради пројеката

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА:

Провера остварености стандарда ученичких постигнућа (остварености исхода)				
Шта пратимо		Поступак и инструменти оцењивања	Критеријуми	Време
Степен остварености	Процењују се:	- бележење активности	- свеобухватност одговора	- свакодневно

циљева и прописаних, односно прилагођених исхода постигнућа у току савладавања програма предмета	вештине разумевања, примена и вредновање научених поступака и процедура;	ученика на часу - усмено одговарање -редовност израде домаћег задатка	- сналажење у одговарајућим и намеским програмима и апликацијама - сарадња у групи	током школске године
	рад са подацима и рад на различитим врстама тестова;	- писане провере, - групни рад (посматрање наставника, излагање група)	(сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...)	
	вештине, руковање алатима и технологијама и извођење радних задатака.	- рад у пару(посматрање наставника, излагање парова), свеска евиденције -сналажење у апликацијама програмима	- степен знања свих чланова групе квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (апликација, табела...)	

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ допунске наставе: Прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја информатике и рачунарства ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у савладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности.

Допунска настава се организује за ученике:

- који спорије усвајају знања како би достигли једноставније операционализоване исходе;
- који су били одсутни са часова како би лакше савладали предвиђене исходе и
- који желе да утврде своје знање.

Како би се часови допунске наставе реализовали у складу са циљем неопходно је спровести следеће активности:

- идентификација ученика који имају тешкоћа у савладавању одређених садржаја из информатике и рачунарства,
- организација допунског рада према индивидуалним потребама или рада у групи ако се ради о ученицима са истим потешкоћама;
- извођење допунске наставе,

- праћење и укључивање ученика у даљи рад редовне наставе.

време реализације	ТЕМА /ОБЛАСТ	број часова предвиђених за реализацију	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ			ЕВАЛУАЦИЈА
			Активности наставника	Активности ученика	облици рада	
септембар октобар новембар	ИКТ	3	-Диференцијација задатака према индивидуалним способностима ученика у виду радних/наставних листића, или делова одређених целина из наставних садржаја	-Рад на задацима са индивидуализованих радних/наставних листића	-индивидуални -групни	-вођење педагошке документације где се бележе сви резултати и успеси ученика и у складу с тим вреднује њихов рад -усмена и писмена провера постигнућа ученика - показатељ успеха је степен остварености исхода
децембар јануар	Дигитална писменост	2				
фебруар март април мај јун	Рачунарство	5				

ЕВАЛУАЦИЈА

Праћење ученика се остварује кроз: - посматрање; - праћење ангажовања ученика; - белешке; - задовољство ученика на часу; - практичне вежбе на рачунару - иницијалне тестове - представљање резултата пројектног задатка, дискусија и процена/самопроцена урађеног (обезбеђују се услови за што успешније излагање, усмеравање дискусије и евалуација урађеног са прецизном повратном информацијом).

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Рад из било ког предмета треба умети добро електронски презентовати, употпунити табелама и сликама, повезати више докумената у један; затим, обрађивање нове теме и нових појмова захтева претраживање литературе, за шта Интернет буде прва асоцијација; затим, могуће је повезати музичко и информатику кроз обраду звука или ликовно и информатику кроз електронску изложбу слика или повезати неки страни језик, историју и информатику кроз презентацију, као виртуелну историјску шетњу одређеним градом, урађеном на задатом страном језику. Математика, физика и хемија са информатиком могу да остваре најјачу везу када ученици савладају неки програмски језик, тако што, решавајући неки рачунарски проблем истовремено решавају и неки физички или хемијски, док је математика све време присутна.

На темељима Информатике и рачунарства ученици, дакле, могу врло квалитетно и успешно да савлађују градива дугих предмета, истовремено решавајући проблеме из различитих области, постајући тако прави креативни истраживачи.

ИКТ енглески језик, српски језик, историја, географија, биологија, математика, ликовно.

ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ енглески језик, српски језик, историја, географија, биологија, математика, ликовно, физичко и здравствено васпитање.

РАЧУНАРСТВО енглески језик, математика, сви предмети кроз програмирање квиза.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ

1. КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ Ученик уочава структуру градива тј. активно одваја битно од небитног. Ефикасно користи различите методе учења. Разликује чињенице од ставова, веровања и мишљења. Уме да процени степен у ком је овладао градивом

3. РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА Зна да је за разумевање догађаја и доношење исправних одлука потребно имати и поуздане податке Уме да процењује поузданост података и препозна могуће узроке грешке Користи табеларни и графички приказ података и уме да их чита и тумачи Користи информационе технологије за чување, презентацију и основну обраду података

4. ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА Подразумева сигурну и критичку употребу електронских медија у раду, у слободном времену и комуницирању Проналази могућа решења. Упоредује различита могућа решења. Примењује

5. РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА Ученик: испитује проблемску ситуацију изабрано решење и прати његову примену. Вреднује примену датог решења и идентификује добре и слабе стране.

6. ВЕШТИНА САРАДЊЕ Конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду групе. Доприноси постизању договора о раду заједничког рада. Активно слуша и поставља релевантна питања. Ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групе

7. ВЕШТИНА ЗА ЖИВОТ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ Активно учествује у животу школе. Поштује разлике. Познаје др. културе и традиције. Развија толеранцију.
8. БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ Подразумева: Правилну употребу рачунара, начин седења...
9. ЕКОЛОШКА КОМПЕТЕНЦИЈА .Подразумева разумевање и спремност за ангажовање у заштити природе и природних ресурса. Начини одлагања електронског отпада.
10. ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА.Подразумева прихватање важности креативности и естетских вредности у читавом низу медија и у свим уметностима
11. ПРЕДУЗЕТНИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА . Ученик показује иницијативу у упознавању са карактеристикама тржишта рада. Има развијене вештине тражења посла. Уме да идентификује и адекватно представи своје вештине и способности. Има способност представљања адекватних и реалних циљева

2.13. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ: Циљ учења предмета Физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Наставни садржаји	Циљ учења	Међупредметне компетенције	Начин остваривања програма			ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Основни садржаји Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости	Подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела Развој и усавршавање основних моторичких способности	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња,	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали, школском дворишту и на отвореном игралишту за мали фудбал и	Посматрају и прате ТВ часове слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише Евидентира сублимира	Примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у самосталном вежбању; Сврсисходно користи научене вежбе у

<p>Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности</p>		<p>Дигитална компетенција за целоживотно учење</p>	<p>рукомет, у кућним условима, приказ продукта активности и достављање путем Гугл учионице, имејлом или друштвеним мрежама.</p>	<p>практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.</p>	<p>резултате умножава и доставља остварене резултате са тестова за развој моторичких способности</p>	<p>спорту, рекреацији и различитим ситуацијама; Упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања уз помоћ наставника са вредностима за свој узраст;</p>
<p>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ</p> <p>Атлетика Техника спринтерског трчања. Истрајно трчање – припрема за крос. Техника штафетног трчања Скок удаљ. Бацања кугле. Скок увис. Бацање „вортекс-а“. Проширени садржаји: Скок увис (леђна техника) Тробој Спортска гимнастика</p>	<p>СТИЦАЊЕ И УСАВРШАВАЊЕ МОТОРИЧКИХ УМЕЊА И НАВИКА ИЗ АТЛЕТИКЕ И СПОРТСКЕ ГИМНАСТИКЕ, УЧЕСТВОВАЊЕ НА РАЗНИМ МАНИФЕСТАЦИЈАМА И ДОГАЂАЈИМА И ТАКМИЧЕЊИМА.</p>	<p>Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције, одговоран однос према околини, естетичка компетенција.</p>	<p>Редовна настава, обавезне физичке активности Кроз активности у Дечијој и Спортској недељи Кросевима (јесењи и пролећни) Такмичењем (унутар одељења и међуодељењским). Поделом ученика према полу, према нивоу усвојености вежби из претходног разред и њиховим способностима. Коришчењем станица, полигона,</p>	<p>Посматрају и прате ТВ часове слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.</p>	<p>Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише, поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује</p>	<p>Примени достигнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу; Примени атлетске дисциплине у складу са правилима; Развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике; Одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; Примени вежбања из</p>

<p>Вежбе и комбинације вежби карактеристичних за поједине справе: Тло Прескок Вратило Двовисински разбој Паралелни разб Коњ са хватаљкама Греда Проширени садржаји: На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби</p>			<p>чувањем, помагањем, коришћењем паметне табле, примена ИКТ-а.</p>			<p>гимнастике за развој моторичких способности; Изведе елементе</p>
<p>ОСНОВЕ ТИМСКИХ СПОРТСКИХ ИГАРА Одбојка: Основни елементи технике, тактике и правила игре; Футсал: Игра уз примену правила Рукомет: Игра уз примену правила Кошарка: Сложенији елементи технике, тактике и правила игре</p>	<p>Стицање и усавршавање моторичких умења и навика из одбојке, фудсала, рукомета, кошарке,</p>	<p>Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.</p>	<p>Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали, школском дворишту и на отвореном игралишту за мали фудбал и рукомет, одбојку, вежбање у сали уз музичку пратњу. Коришћењем станица, чувањем, помагањем. Примена ИКТ-а.</p>	<p>Посматрају и прате ТВ часове слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.</p>	<p>Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује.</p>	<p>Изведе елементе одбојкашке технике; – примени основна правила одбојке; – користи елементе технике у игри; Примени основне тактичке елементе спротских игара; Учествује на унутародељенским такмичењима;</p>

<p>Активност по избору. ПОЛИГОНИ Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима Елементарне игре</p>						
<p>ПЛЕС И РИТМИКА Основни садржаји Вежбе са вијачом Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Народно коло „Моравац” Народно коло из краја у којем се школа налази Енглески валцер Проширени садржаји Састав са обручем Састав са лоптом Састав са вијачом Основни кораци rock n roll</p>	<p>Изучавање друштвених игара и једног кола из географског подручја где ученици живе</p>	<p>Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције</p>	<p>Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали, учioniци, школском дворишту; Примена ИКТ-а, онлајн настава.</p>	<p>Посматрају и прате ТВ часове слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.</p>	<p>Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише, поставља у виртуелној учioniци сублимира, систематизује вреднује</p>	<p>Изведе кретања у различитом ритму; Игра народно коло Изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; Изведе вежбе и саставе уз музичку пратњу;</p>
<p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Физичко вежбање и спорт Основни садржаји Основна подела вежби. Функција скелетно-</p>	<p>Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада (кроз игру,</p>	<p>Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема,</p>	<p>Формирање правилног односа према физичком вежбању, здрављу и раду; развијање и неговање фер-плеја; препо- знавање</p>	<p>Посматрају и прате ТВ часове, онлајн наставу, слушају питају демонстрирају вежбају учествују у</p>	<p>Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише</p>	<p>Вреднује утицај примењених вежби на организам; Процени ниво сопствене дневне физичке активности; Користи различите вежбе за побољшање</p>

<p>мишићног система. Основна правила Одбојке. Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара која се користе у вежбању. Облици насиља у физичком васпитању и спорту. Навијање, победа, пораз решавање спорних ситуација. Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта. Вежбање у функцији сналажења у ванредним ситуацијама. Значај вежбања за одбрамбено-</p>	<p>такмичења) Формирање вољних квалитета личности</p>	<p>сарадња.</p>	<p>негативних облика понашања у спорту и навијању; вредновање естетских вредности у физичком вежбању, рекреацији и спорту; развијање креативности у вежбању; очување животне средине, као и развијање и неговање здравствене културе ученика. Примена ИКТ-а, онлајн настава.</p>	<p>организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.</p>	<p>поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује. Користи разне платформе за онлајн наставу.</p>	<p>својих физичких способности; Процени последице недовољне физичке активности; Примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње; Одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; Примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; Примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; Решава конфликте на друштвено прихватљив начин; Пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних</p>
--	---	-----------------	--	--	---	--

<p>безбедносне потребе. Повезаност физичког вежбања и естетике. Породица и вежбање Планирање вежбања.</p>						<p>активности; Прихвати победу и пораз; Примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама; Уважи различите спортове без обзира на лично интересовање;</p>
<p>Здравствено васпитање Основни садржаји Утицај аеробног вежбања (ходања, трчања и др.) на кардио-респираторни систем. Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања. Значај употребе воћа и поврћа и градивних материја (протеини и беланчевине) у исхрани. Подела енергетских напитака и последице њиховог прекомерног конзумирања.</p>	<p>Подстицање раста и развоја и утицаје на правилно држање тела, развој аеробних способности Оспособљавање ученика да препознају здраве животне намирнице, њихову поделу и улогу у исхрани. СТИЦАЊЕ И ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА ЗНАЊА ИЗ ПРВЕ ПОМОЋИ.</p>	<p>Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.</p>	<p>Примена ходања, трчања у школском дворишту, стадиону, парку у различитим вр. условима Мерењем пулса и притиска; Коришћењем препорука о здравом начину исхране; Подела основних намирница према енерг. вредности, улога воде, воћа; Предавање утицај дувана алкохола и енергетских пића Обуком о примени прве</p>	<p>Посматрају и прате ТВ часове, виртуелну учионицу, квизове, анкете, ПП презентације, слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.</p>	<p>Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује.</p>	<p>Повеже значај вежбања за одређене професије; Вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; Подстиче породицу на редовно вежбање; Повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље; Коригује дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама;</p>

<p>Прва помоћ након површинских повреда (посекотина и одеротина). Вежбање у различитим временским условима. Чување околине при вежбању. Последице конзумирања дувана и алкохола. Додаци исхрани – суплементи. Вежбање и менструални циклус. Значај заштите репродуктивних органа приликом вежбања.</p>			<p>помоћи кроз теретске и практичне часове уз помоћ активиста Црвеног крста.</p>		<p>Користи здраве намирнице у исхрани; Разликује корисне и штетне додатке исхрани; Примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; Правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; Чува животну средину током вежбања; Препозна последице конзумирања дувана, алкохола и штетних енергетских напитака; Води рачуна о репродуктивним границама приликом вежбања.</p>
--	--	--	--	--	--

Кључни појмови: Васпитање, физичко вежбање, игра, здравље, хигијена, култура.

<p align="center">Физичко и здравствено васпитање Опште предметне компетенције</p>	
<p>основне</p>	<p>Ученик је оспособљен за вођење бриге о властитом здрављу и здрављу околине. Препознаје и разуме законитости утицаја физичког вежбања на телесни статус. Препознаје важност физичког вежбања, хигијене тела, исхране, простора и правила безбедности током вежбања. Критички просуђује о облицима насиља у физичком васпитању, спорту и рекреативним</p>

	активностима. Здравље околине. Са глобалном присутношћу и активношћу сваки појединац треба да призна своју одговорност према околини. Стално ћемо процењивати и побољшавати утицај на околину свих наших активности и кроз конкретне акције ћемо представљати добар пример како показати поштовање и бригу за околину.			
средње	Ученик се бави спортско-рекреативним активностима у циљу унапеђивања својих физичких способности и унапређивања здравих животних навика. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима. Ученик самостално вежба у слободном времену.			
напредне	Ученик је развио свест о властитим способностима, а тиме и о јачању самопоуздања и самопоштовања. Примењује разноврсне програме и облике индивидуалног и колективног вежбања, поштујући полне и индивидуалне разлике учесника у телесном вежбању.			
Тема	Специфичне предметне компетенције		Исходи	Образовни стандарди
Атлетика	основне	Ученик зна функцију и у стању је да изводи једноставне комплексе вежби обликовања; примењује програме за развој моторичких способности; зна основну технику индивидуалних и колективних спортских игара; познаје основна правила и елементе тактике спортских грана; током вежбања понаша се дисциплиновано и безбедно у односу на себе и друге; способан је да упоређи вредности почетних и финалних резултата сопствених моторичких способности у односу на референтне вредности након завршетка разреда. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима.	Ученик има правилно држање тела. Ученик зна правилно да трчи на кратким и средњим стазама Ученик зна како се врши измена штафетне палице . Ученик разуме значај трчања, основе тренинга и уме да укаже прву помоћ. Ученици знају да правилно бацају куглу леђном варијантом технике.	основни
	средње	Зна да физичка активност и спорт позитивно делују на психо-физички развој и здравље; ученик ће бити у стању да самостално састави и примени једноставније комплексе вежби обликовања и сложеније техничко – тактичке елементе спортске гране; правилно поступа у случају незгоде на часу и ван часа.		средњи
	напредне	Ученик је способан да самостално састави и изведе сложеније вежбе или комбинације вежби; самостално и у сарадњи са другима решава сложене тактичке атлетске задатке; препознаје основне законитости оптерећења у физичким и спортским		напредни

		активностима, промовише њихову улогу у унапређивњу здравља и превентивно деловање на настанак хроничних незаразних обољења и социо-патолошких појава.		
Гимнастика	основне	Ученик зна функцију и у стању је да изводи једноставне комплексе вежби обликовања; примењује програме за развој моторичких способности; зна основну технику индивидуалне и колективне спортске гимнастика; познаје основна правила и елементе тактике спортских грана; током вежбања понаша се дисциплиновано и безбедно у односу на себе и друге; способан је да упореди вредности почетних и финалних резултата сопствених моторичких способности у односу на референтне вредности након завршетка разреда. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима.	Ученик уме да уради основне и сложеније вежбе на тлу Ученик уме да изведе прескоке преко козлића. Ученик је оспособљен да стечена умења, знања и навике користи у игри и такмичењима. Ученик развија вољне квалитете. Ученик уме да чува, помаже и поштује сигурносна правила.	основни
	средње	Зна да физичка активност и спортска гимнастика позитивно делују на психо-физички развој и здравље; ученик ће бити у стању да самостално састави и примени једноставније комплексе вежби обликовања и сложеније техничко – тактичке елементе спортске гимнастике; правилно поступа у случају незгоде на часу и ван часа.		средњи
	напредне	Ученик је способан да самостално састави и изведе сложеније вежбе или комбинације вежби; самостално и у сарадњи са другима решава сложене тактичке гимнастичке задатке; препознаје основне законитости оптерећења у физичким и спортским активностима, промовише њихову улогу у унапређивњу здравља и превентивно деловање на настанак хроничних незаразних обољења и социо-патолошких појава.		напредни
Одбојка Футсал Рукомет Кошарка	основне	Ученик зна функцију и у стању је да изводи једноставне комплексе вежби обликовања; примењује програме за развој моторичких способности; зна основну технику колективних спортских игара; познаје основна правила и елементе тактике	Ученик примењује основне и сложеније елементе технике и тактике одбојкашке игре у игри преко мреже.	основни

		спортских грана; током вежбања понаша се дисциплиновано и безбедно у односу на себе и друге; способан је да упореди вредности почетних и финалних резултата сопствених моторичких способности у односу на референтне вредности након завршетка разреда. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима.	Ученик зна основна правила одбојкашке игре. Ученик учествује у организацији одбојкашког такмичења. Ученик формира вољне квалитете. Ученик има развијен такмичарски дух и осећај за фер плеј.	
средње	Зна да физичка активост и спорт позитивно делују на психо-физички развој и здравље; ученик ће бити у стању да самостално састави и примени једноставније комплексе вежби обликовања и сложеније техничко – тактичке елементе спортске гране; правилно поступа у случају незгоде на часу и ван часа.	средњи		
напредне	Ученик је способан да самостално састави и изведе сложеније вежбе или комбинације вежби; самостално и у сарадњи са другима решава сложене тактичке задатке колективних спортских игара; препознаје основне законитости оптерећења у физичким и спортским активностима, промовише њихову улогу у унапређивњу здравља и превентивно деловање на настанак хроничних незаразних обољења и социо-патолошких појава.	напредни		

Хоризонтална и вертикална повезаност VII разред					
Предмет		Разред		Корелативни садржаји	
Повезаност међу предметима у оквиру разреда		Хоризонтална повезаност		Повезаност међу предметима у оквиру разреда	
Физичко и здравствено васпитање	Математика	Спорт и спортске дисциплине Облици спортских игралишта и њихових појединих делова, реквизити, формације за вежбање		Круг обим и површина, рачунске операције сабирања, множења евидентирања математичких података	
	Биологија	Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес		Грађа човечијег тела – Мишићни и нервни систем, систем органа за	
				Мерења, евидентирања, разбројавања, збрајања обрада података	
				МБИ	

	Елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудсал, рукомет, кошарка Правилна исхрана Пружање прве помоћи	дисање Редовна исхрана - јеловник Повреде и прва помоћ	
Информатика и рачунарство	Здравствено васпитање ММС Здрава исхрана и спортски начин живота Примена ИКТ-а у праћењу наставе на даљину.	Заштита здравља ММС Гугл учионица, видео материјали са јутјуб канала, геђети, обрада слика, Гугл мит, имејл	Мерења – статистика обрада података, ПП презентација
Физика	Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине Елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудсал, рукомет, кошарка	Момент силе-померање тежишта тела, отпор, сила гравитације, густина течности	Мерне јединице за дужину, масу време
Музичка култура	Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Вежбе обликовања, елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудсал, рукомет, кошарка, народне игре, валцер, ритмика	Темпо кретања, изражајност, складност, координација покрета	Креативност покрета, развој слуха
Ликовна култура	Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Вежбе обликовања, елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудсал, рукомет, кошарка, народне игре, валцер, ритмика	Просторно обликовање, правилан и неправилан ритам	Временска орјентација

Начин праћења остварености програма:

У настави физичког васпитања се прати и вреднује:

- Стање моторичких способности - спроводи се у простору координације, статичке, репетитивне и експлозивне снаге, гipкости и издржљивости. Мерење се врши помоћу мерних инструмената (тестова) ваљаних и поузданих мерних карактеристика.

Мерење се спроводи уз увежбавање одређеног програмског задатка, како се не би губило расположиво време за вежбање, а динамика је утврђена упутством.

- Достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика - спроводи се према утврђеним минималним образовним захтевима.

- Однос ученика према раду - прати се током целе школске године и то: кроз контролу уредности ношења и хигијене опреме за вежбање, редовног присуствовања на часовима физичког васпитања, доследног извршавања радних задатака, ангажовања у спортском животу школе.

Формативно и сумативно оцењивање:

Редовно проверавање постигнућа и праћење напредовања које се обавља полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узимају се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу. Формативно се евидентира у педагошкој документацији наставника, а сумативно у дневник.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА (од 2. до 8. разреда)				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Уме да примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе.	Уме правилно да изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања.	Правилно одржава равнотежу у различитим кретањима.	Ученик користи висок ниво техничко-тактичких знања, демонстрира сложеније комплексе вежби и кретања.
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ *Атлетика *Спортска гимнастика *Основе тимских, спортских и елементарних игара *Плес и ритмика *Полигони	Ученик показује мањи степен активности и ангажовања, уз велику помоћ наставника успева да примени одређене вежбе, односно захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и ангажовање ученика добија оцену довољан (2)	Ученик показује делимични степен активности и ангажовања, уз велику помоћ наставника успева да примени одређене вежбе, односно захтеве који су утврђени и на основном и већим делом на средњем нивоу стандарда постигнућа, одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз ангажовање ученик добија оцену добар (3)	Ученик показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, уз мању помоћ наставника у потпуности, самостално испуњава захтеве који су утврђени и на основном и на средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања добија оцену врло добар (4)	Ученик показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања, где ученик у потпуности самостално, без помоћи наставника испуњава захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и у већини захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања, добија оцену одличан (5)

ВРЕДНОВАЊЕ У ВИРТУЕЛНОМ ОКРУЖЕЊУ ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
 Рубрика за вредновање научног (вредновање увежбаног)

Бодовна скала:	Ученик:	Пожељни елементи ученичких радова
* 85 % - 100 % – одличан (5)	* Наводи тачне информације у задатку, и при обликовању питања и при решавању. * Препознаје све примере у задатку те их већином исправно описује. * Користи одговарајуће примере и фотографије у обликовању задатка. * У предвиђеном времену извршава све задатке.	* Објашњења * Примери * Задаци

*75 % - 84.99 % – врлодобар (4)	<ul style="list-style-type: none"> * Наводи већину тачних информација у задатку, и при обликовању питања и при решавању. * Препознаје већину примера у задатку те их већином исправно описује. * Користи углавном одговарајуће примере и фотографије у обликовању задатка. * У предвиђеном времену извршава већину задатака. 	<ul style="list-style-type: none"> * Сlike * Видео * Квиз
*65- 74.99% – добар (3)	<ul style="list-style-type: none"> * Наводи делимично тачне информације при обликовању задатка. * Препознаје мањи број примера у задатку и половично их описује. * Користи мањи број одговарајућих примера и илустрације у обликовању задатка. * У предвиђеном времену извршава половину задатака. 	<ul style="list-style-type: none"> * Њихов ауторски рад (слике, видео, квиз) * Интерактивни садржај и слике
*50 % - 64.99 % – довољан (2)	<ul style="list-style-type: none"> * Наводи мањи број тачних информација у задатку, и при обликовању и при решавању. * Препознаје врло мали број примера у задатку. * Користи мањи број одговарајућих фотографија у обликовању задатка, без примера или с неодговарајућим примерима. * У предвиђеном времену извршава мање од половине задатака. 	<ul style="list-style-type: none"> * Додатни садржаји других аутора
*0% - 49.99% – недовољан (1)	<ul style="list-style-type: none"> * У предвиђеном времену не извршава задатак. 	

ВАННАСТАВНЕ И ВАНШКОЛСКЕ АКТИВНОСТИ СПОРТСКИ САДРЖАЈИ

Активност	Разред	Место реализације
Атлетика - секција	1 - 8	велика физкултурна сала, школско двориште, стадион
Фудбал - секција	5 - 8	велика физкултурна сала, школско двориште
Рукомет - секција	5 - 8	велика физкултурна сала, спортска дворана
Кошарка - секција	5 - 8	велика физкултурна сала, спортска дворана
Одбојка - секција	5 - 8	велика физкултурна сала, спортска дворана
Стони тенис - секција	5 - 8	спортска дворана

--	--	--

2.14. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

2.14.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ предмета:

Циљ предмета је да ученици стекну сазнања, формирају ставове, развију вештине и усвоје вредности које су претпоставка за компетентан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву.

Задаци:

Задаци предмета јесу:

- разумевање значења кључних појмова који се односе на грађанина, државу и власт
- схватање историјског развоја грађанских права и слобода
- упознавање са начинима развијања грађанске одговорности
- развијање волонтерског покрета и значаја волонтерских акција
- подстицање ученика да се ангажују у различитим иницијативама и акцијама
- упознавање са концептом ограничене власти

Наставне теме	Укупан број часова
Увод	2
Грађанин	19
Држава и власт	7
Ђачки парламент	5
Завршни дио	3
Укупно	36

Време реализације	БРОЈ, НАЗИВ ТЕМЕ, САДРЖАЈ И ТРАЈАЊЕ	број часова	ВРСТЕ АКТИВНОСТИ		ОБЛИЦИ РАДА И ВРСТЕ НАСТАВЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА (ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ)	оцењивање
			НАСТАВНИК	УЧЕНИК			
	Увод	2	Радионица	Радионица, предавање	Фронтални	Анализирање, објашњење	
	Грађанин	19	Радионица	Радионица, предавање	Фронтални	Анализирање, објашњење	
	Држава и власт	7	Радионица, играње улога	Радионица, предавање	Фронтални	Анализирање, објашњење	
	Ђачки парламент	5	Радионица, играње улога	Радионица, предавање	Фронтални	Анализирање, објашњење	
	Завршни део	3	Радионица	Радионица, предавање	Фронтални	Анализирање, објашњење	
	Укупно	36					

2.14.2. ВЕРСКА НАСТАВА- ИСЛАМСКИ ВЈЕРОНАУК –ILMUDDIN

Годишњи број часова: 35

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА:

Циљ наставе Исламске вјеронауке (седми разред) јесте да ученици савладају основне Исламске вјеронауке, негујући свијест о значају улоге Илмудина у очувању свог вјерског идентитета.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ-ТЕМА	САДРЖАЈИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
-активно слуша и разуме садржај наставне јединице која му се предаје. -да овлада основама Илмудина за његов узраст.	- исламске дужности -темељи вјеровања -муслимански мубарек дани	-шехадет -намаз -пос, зекат, хаџ -вјеровање у Аллаха џ.ш. -вјеровање у мелеке - вјеровање у китабе и посланике -вјеровање у судњи дан, одређење -нова хиџретска година -Бајрами (рамазански, курбан) -вакуф (задужбина)	-Током школске године у оперативном плану.

2.14.3. ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Разред	Седми
Наставни предмет	Верска настава – православни катихизис
Годишњи фонд часова	36
Циљ наставе предмета	Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном разреду школовања. Подстаћи ученике да преиспитају свој однос према знању и учењу; Кроз очигледне примере и експерименте објаснити ученицима три начина сазнавања: објективно,

	<p>субјективно и личносно и границе њихове примене (наука, уметност, теологија); Указати ученицима на повезаност љубави и знања у црквеном искуству. Објаснити ученицима да нам Христос открива Бога као Свету Тројицу; Развити код ученика свест о љубави као темељу заједнице. Указати ученицима на Саборе као израз јединства Цркве; Објаснити појмове јереси и догмата; Пружити ученицима основно знање о историјском контексту настанка Символа вере; Пружити ученицима основ за разумевање основне истине о Тајни Богочовека Христа; Развијање свести ученика о значају и месту Символа вере у Крштењу и Литургији; Пружити ученицима основ за разумевање да се кроз учешће у Светим Тајнама Цркве наш живот и сви његови елементи узводе у личносни однос са Богом; Пружити ученицима основ за разумевање смисла и значаја Светих Тајни; Развијање свести ученика о неопходности личног учествовања у светотајинском животу Цркве. Објаснити ученицима значај мисионарске и просветитељске делатности Свете браће и Светог Саве; Указати ученицима кроз примере српских светитеља на значај стицања хришћанских врлина; Указати ученицима на историјски пут Српске Цркве кроз житија изабраних светитеља; Подстаћи ученике да развију доживљај Крсне славе као молитвеног прослављања Бога и светитеља; Развити код ученика свест о важности неговања традиције и обичаја (Крсна слава, литије, храмовне и градске славе); Пружити ученицима могућност да сагледају улогу СПЦ у развоју српске културе и идентитета.</p>
--	---

Исходи	Област/Тема	Садржаји
<p>моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 7. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.</p>	<p>I – УВОД</p>	<p>Упознавање са садржајем програма и начином рада.</p>

<p>моћи да уочи да су знање и учење важни у његовом животу; моћи да кроз очигледне примере и експерименте закључи да постоје различити начини сазнавања моћи да кроз примере из личног искуства уочи да једино онај кога заволимо за нас постаје личност - непоновљиво и бескрајно важно биће; моћи да повезује личносно познање са нашим познањем Бога; моћи да препозна да нам Христос открива Бога као љубавну заједницу три личности. моћи да вреднује своје понашање на основу љубави коју исказује према својим ближњима; бити подстакнут на одговорније обликовање заједничког живота са другима</p>	<p>II – БОГОПОЗНАЊЕ</p>	<p>Процес сазнавања као дело целе личности: чула, разум, слободна воља, искуство Личносно познање, упознавање кроз љубав Познање Бога Бог је један, али није сам (Бог је заједница три личности: Отац, Син и Свети Дух)</p>
<p>моћи да уочи да је Црква на Саборима решавала проблеме са којима се сусретала кроз историју; бити подстакнут да своје проблеме и несугласице са другима решава кроз разговор и заједништво; знати да је Символ вере установљен на Васељенским саборима; умети да интерпретира Символ вере; знати да се Символ вере изговара на Крштењу и Литургији; моћи да уочи да појам Богочовека описује Христа као истинитог Бога и истинитог Човека; моћи да увиди да Црква Светим Тајнама повезује човека са Богом у најважнијим моментима његовог живота (рођење и духовно рођење – Крштење, венчање и Брак, Црквена брига за</p>	<p>III - СИМВОЛ ВЕРЕ</p> <p>IV - СВЕТОТАЈИНСКИ</p>	<p>Сабори као израз јединства Цркве Васељенски сабори Символ вере Христос је истинити Бог и истинити Човек. Светотајински живот Цркве Света Литургија као светајна Цркве Свете Тајне Крштења и Миропомазања Света Тајна Исповести Света Тајна брака (слика Христа и Цркве) Монашка заједница (искорак ка животу будућег века) Света Тајна Рукоположења Молитвословља Цркве. Света браћа Кирило и Методије Свети Сава Срби светитељи (вероучитељ ће на више часова описати живот и подвиге неколико светитеља Српске Цркве по избору: - Света лоза Немањића. цар Лазар - Св. Василије Острошки - Св. Николај Жички</p>

<p>болесне у јелеосвећењу...) моћи да увиди да је Литургија извор и циљ свих Тајни Цркве; знати да је Причешће врхунац светотајинског живота моћи да препозна Крштење и Миропомазање као Тајне уласка у Цркву; бити подстакнут да на покајање гледа као на промену начина живота; моћи да увиди да су брак и монаштво два пута која воде ка Богу; моћи да разликује и именује службе у Цркви (епископ, свештеник, ђакон и народ); моћи да препозна своју службу у Цркви; моћи да у молитвословљима уочи важност природних елемената (воде, грождја, жита, светлости...) бити подстакнут на учествовање у светотајинском животу Цркве; моћи да препозна да култура и писменост Словена имају корен у мисионарској делатности просветитеља равноапостолних Кирила и Методија; моћи да објасни просветитељску улогу и значај Светога Саве за српски народ; бити подстакнут да доживи српске светитеље као учитеље хришћанских врлина; моћи да препозна неговање српских православних обичаја као начин преношења искуства вере и прослављања Бога и светитеља моћи да препозна евхаристијску симболику у елементима Крсне Славе; бити подстакнут да прослављање Крсне славе везује за Литургију</p>	<p>ЖИВОТ ЦРКВЕ</p> <p>V - СРПСКА ЦРКВА КРОЗ ВЕКОВЕ</p>	<p>и Охридски - Св. Петар Цетињски - Св. Вукашин из Клепаца) Крсна слава и обичаји (литије, храмовне и градске славе...) Српска црквена баштина.</p>
---	--	--

бити подстакнут да доживи, вреднује и негује богатство и лепоту српске културне баштине.		
Кључни појмови		

УПУСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО – МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Начини и поступци остваривања
<p>Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика.</p> <p>Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учење у богослужбеном животу Цркве.</p> <p>На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.</p> <p>Врсте наставе</p> <p>Настава се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <p>теоријска настава (35 часова)</p> <p>практична настава (1 час)</p> <p>Место реализације наставе - Теоријска настава се реализује у учионици;</p> <p>Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика.</p> <p>Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учење у богослужбеном животу Цркве.</p> <p>На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и начином вредновања њиховог рада.</p> <p>Настава се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <p>теоријска настава , практична настава</p> <p>Место реализације наставе</p> <p>Теоријска настава се реализује у учионици;</p> <p>Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;</p> <p>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</p> <p>Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима,</p>

исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.

Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.

информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.

Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.

У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.

Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.

2.14.4. ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Недељни број часова: **2**

Годишњи број часова: **72**

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА:

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ИСХОДИ	ОБЛАСТИ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ	ВРЕМЕ
--------	--------------	----------	-------

<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p>			РЕАЛИ ЗАЦИЈ Е
<p>- разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања</p> <p>- опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства</p> <p>- разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости</p> <p>- размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости</p> <p>- опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости</p> <p>- опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.</p> <p>- разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност</p> <p>- формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност</p> <p>- пита и каже шта неко има / нема и чије је нешто</p>	<p style="text-align: center;"><u>1. Wie war's in den Ferien?</u></p> <p>- Описивањебића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања</p> <p>- Описивање радњи у прошлости</p> <p>- Изражавање припадања и поседовања</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама:</p> <p>- Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања</p> <p>- Усмено и писано описивање / поређење бића, предмета, појава и места</p> <p>- Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање мишљења у вези са искуствима, догађајима / активностима и способностима у прошлости</p> <p>- Усмено и писано описивање искустава, догађаја / активности и способности у прошлости</p> <p>- Израда презентација и пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.</p> <p>- Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима којима се говори шта неко има / нема или чије је нешто</p> <p>- Постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих</p> <p>Садржаји:</p> <p>- <i>sagen, wie die Ferien waren</i></p> <p><i>Da war richtig was los. / Da war nichts los.</i></p> <p><i>Wir haben viel gemacht. / Das war (total) blöd.</i></p> <p><i>Der Urlaub war wunderbar. / Die Ferien ohne meine Freunde waren langweilig.</i></p> <p><i>Der Club war voll cool. / Das Essen war schrecklich.</i></p> <p><i>Wir haben viel getanzt. / Ich habe nur Hamburger gegessen.</i></p> <p>- <i>Vermutungen äußern</i></p> <p><i>Ich glaube / denke / vermute, Konstantin hat eine Städtetour gemacht. Vielleicht ist Katharina zu Hause geblieben.</i></p> <p><i>Wahrscheinlich war Joscha mit Lukas unterwegs.</i></p> <p>- <i>das Wetter beschreiben</i></p> <p><i>Wie war das Wetter (bei euch im Urlaub)? - Das Wetter war schlecht. / Es war nass und neblig. / Es hat überhaupt nicht geregnet. / Die Sonne hat geschienen.</i></p> <p>- <i>von Ferienerlebnissen erzählen</i></p> <p><i>Wir sind mit dem Auto nach Wien gefahren und haben bei unseren</i></p>	IX, X

		<p><i>Freunden übernachtet. Wir haben viel gesehen. Es war super. Wir waren in den Bergen und sind Ski gefahren.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Описни придеви - Перфект - Претерит помоћних глагола - Временске реченице са везником <i>als / wenn</i> - Прилози за време - Присвојни детерминатив - Присвојни придеви - Конструкције за изражавање припадања (<i>ein Freund von mir</i>) - Чланови у дативу <p>(Интер)културнисадржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.); историјски догађаји, важније личности из прошлости; породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - размени једноставније информације личне природе - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима - разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајума и способностима у прошлости - опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости - разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих 	<p style="text-align: center;"><u>2. Meine Pläne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Поздрављање и представљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и другима - Описивање радњи у прошлости - Описивање будућих радњи (планова, намера, предвиђања) - Исказивање жеља, интересовања, потреба, осета и осећања - Изражавање мишљења 	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације - Усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима - Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање мишљења у вези са искуствима, догађајима / активностима и способностима у прошлости - Усмено и писано описивање искустава, догађаја / активности и способности у прошлости - Слушање и читање краћих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима - Усмено и писано договарање / извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима - Слушање и читање исказа у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима - Усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба - Предлагање решења у вези са осетима и потребама 	<p>X, XI</p>

<p>- размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима</p> <p>- саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа</p> <p>- разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих</p> <p>- изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима</p> <p>- разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих</p> <p>- изражава мишљење, слагање / неслагање и даје кратко образложење</p>		<p>- Усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа</p> <p>- Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања / неслагања</p> <p>- Усмено и писано тражење тражење мишљења и изражавање слагања / неслагања</p> <p>Садржаји:</p> <p>- Hoffnungen und Wünsche äußern Ich hoffe, dass ich glücklich werde. Ich möchte Arzt werden.</p> <p>- etwas vermuten / berichten Ich glaube, dass Eva Kinder mag. Sie möchte vielleicht im Ausland arbeiten. Ich vermute, dass du viel Geld verdienen willst.</p> <p>- über Berufe sprechen Eine Touristikkauffrau muss Reisen organisieren. Ein Gärtner arbeitet viel draußen, ein Frieseur arbeitet drinnen. Denis wollte etwas mit Technik arbeiten. Er musste sauber machen. Er konnte Kabel und Schalter legen.</p> <p>- etwas begründen Ich bin Tierarzt, weil ich Tiere liebe. Ich möchte Journalistin werden, weil ich gerne schreibe.</p> <p>- Презент јаких и слабих, помоћних и модалних глагола</p> <p>- Упитне реченице</p> <p>- Личне заменице</p> <p>- Присвојни придеви</p> <p>- Описни придеви</p> <p>- Перфект.</p> <p>- Претерит помоћних и модалних глагола</p> <p>- Прилози за време</p> <p>- Футур</p> <p>- Зависно-сложене реченице (<i>dass, ob, w-?, weil</i>)</p> <p>(Интер)културнисадржаји: формално и неформално представљање, правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом</p>	
<p>- разуме једноставније текстове који</p>	<p><u>3. Freundschaft</u></p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама:</p>	<p>XI, XII</p>

<p>се односе на поздрављање, представљање и тражење / давање информација личне природе</p> <ul style="list-style-type: none"> - поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства - размени једноставније информације личне природе - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима - разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење - упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе - затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности - разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих - упути уобичајене молбе и захтеве - честита, захвали и извини се користећи једноставнија језичка средства - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости - опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа 	<ul style="list-style-type: none"> - Поздрављање и представљање себе и других и тражење / давање основних информација о себи и другима - Изношење предлога и савета, упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих - Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, честитања и захвалности - Описивање радњи у садашњости - Описивање будућих радњи (планова, намера, предвиђања) - Изражавање допадања и недопадања - Изражавање мишљења 	<ul style="list-style-type: none"> - Реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације - Усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима - Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге - Усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности - Писање позивнице за прославу / журку или имејла / СМС-а којим се уговара заједничка активност - Прихватање / одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања / изговора - Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи / нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност - Усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења - Упућивање молбе за помоћ / услугу и реаговање на њу - Изражавање извињења и захвалности - Слушање и читање описа и размењивање мишљења у вези са сталним, уобичајеним или актуелним догађајима / активностима и способностима - Усмено и писано описивање сталних, уобичајених или актуелних догађаја / активности и способности - Слушање и читање краћих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима - Усмено и писано договарање / извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима - Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на изражавање допадања / недопадања - Усмено и писано изражавање допадања / недопадања - Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања / неслагања - Усмено и писано тражење тражење мишљења и изражавање слагања / неслагања <p>Садржаји:</p>	
---	--	---	--

<p>- разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих</p> <p>- размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима</p> <p>- саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа</p> <p>- разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих</p> <p>- изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење</p> <p>- разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих</p> <p>- изражава мишљење, слагање / неслагање и даје кратко образложење</p>		<p>- über Freundschaft sprechen Meine Freundin muss zuverlässig sein. Ich finde (nicht) wichtig, dass mein Freund sportlich ist. Fleißig? Ist das wichtig? - Nein, das ist nicht so wichtig. - Doch, ich finde das sehr wichtig. Freundschaft heißt, dass man zusammen Spaß hat und Probleme löst. - um Hilfe bitten / Hilfe anbieten Hilf mir, bitte! Kannst du mir in Deutsch helfen? - Klar, ich helfe dir gerne. Können Sie uns bitte die Regel erklären? - eine Geschichte erzählen - Eigenschaften benennen und vergleichen Mein Freund ist größer als ich / genauso groß wie ich / gleich groß / nicht so groß wie ich. Er kann besser Mathe als ich und hilft mir oft. - Komplimente machen Du siehst gut aus. Ich finde es toll, dass du so gut Deutsch kannst. Du kannst sehr gut erklären. - Описни придеви - Компарација придева - Презент - Упитне реченице - Предлози и прилози за време - Најфреквентнији глаголи за изражавање мишљења - Реченице са dass - Личне заменице у дативу (Интер)културнисадржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена, презимена и надимци; родбина и родбинске везе; адреса; формално и неформално представљање; степен сродства и родбински односи; већи градови у земљама циљане културе; прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве; породични живот, живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм;</p>	
<p>- разуме једноставније текстове који</p>	<p><u>4. Bilder und Töne</u></p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама:</p>	<p>I,</p>

<p>се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања</p> <ul style="list-style-type: none"> - опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средстава - разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота - пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости - разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости - разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих - размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту - разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност - формулише једноставније исказе 	<ul style="list-style-type: none"> - Описивањебића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања - Разумевање и давање упутстава - Описивање радњи у садашњости - Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза - Изражавање припадања и поседовања 	<ul style="list-style-type: none"> - Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања - Усмено и писано описивање / поређење бића, предмета, појава и места - Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. За израду задатака, пројеката и сл.) с визуелном подршком и без ње - Усмено и писано давање упутстава - Слушање и читање описа и размењивање мишљења у вези са сталним, уобичајеним или актуелним догађајима / активностима и способностима - Усмено и писано описивање сталних, уобичајених или актуелних догађаја / активности и способности - Слушање и читање једноставнијих исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама - Постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих - Усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза - Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима којима се говори шта неко има / нема или чије је нешто - Постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих <p>Садржаји:</p> <ul style="list-style-type: none"> - über Medien sprechen Wie oft bist du im Internet? - Jeden Tag zwei Stunden. / Einmal pro Woche. / Selten. / Fast nie. Die meisten lesen Zeitschriften. Einige lesen Zeitung. Nur wenige lesen jeden Tag. - sagen, was man darf / nicht darf Wie lange darfst du weggehen? - Am Wochenende darf ich bis 10 Uhr weggehen. Mein Bruder darf nicht so lange weggehen. Mit 12 Jahren durfte ich auch noch nicht abends weggehen. Der Junge darf nicht immer vor dem Computer sitzen. SuperGirl kann ihren Freund verlassen, wenn er keine Zeit für sie hat. 	<p>II</p>
--	---	---	-----------

<p>који се односе на поседовање и припадност</p>		<p>- Bidingung und Zeit nennen (wenn) Wenn ich die Hausaufgaben fertig habe, darf ich fernsehen. Wenn ich Zeit habe, (dann) chatte ich mit meinen Freunden. - Anweisungen weitergeben Ich habe dir gesagt, dass du dein Zimmer aufräumen sollst. Papa hat gesagt, dass ich nicht so viel im Internet surfen soll. - Императив - Презент - Предлози за време - Прилози за време - Упитне реченице - Модални глаголи - Реченице са wenn (Интер)културнисадржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом; породични живот, живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; понашање на јавним местима; значење знакова и симбола; однос према својој и туђој имовини</p>	
<p>- разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања - опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средстава - разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење - упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе - затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима,</p>	<p><u>5. Zusammenleben</u></p> <p>- Описивањебића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања - Изношење предлога и савета, упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих - Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, честитања и захвалности - Исказивање жеља, интересовања, потреба, осета и осећања</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама: - Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања - Усмено и писано описивање / поређење бића, предмета, појава и места - Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге - Усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности - Писање позивнице за прославу / журку или имејла / СМС-а којим се уговара заједничка активност - Прихватање / одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања / изговора - Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи / нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност - Усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења,</p>	<p>II, III</p>

<p>саветима и позивима на заједничке активности</p> <ul style="list-style-type: none"> - разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих - упуту уобичајене молбе и захтеве - честита, захвали и извини се користећи једноставнија језичка средства - разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих - изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима - разуме једноставна питања која се односе на оријентацију / положај предмета и бића у простору и правац кретања, и одговори на њих - затражи и разуме обавештења о оријентацији / положају предмета и бића у простору и правцу кретања - опише правац кретања и просторне односе и једноставним, везаним исказима - разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих - размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту 	<ul style="list-style-type: none"> - Исказивање просторних односа и упутстава за оријентисање у простору - Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза 	<ul style="list-style-type: none"> - Упућивање молбе за помоћ / услугу и реаговање на њу - Изражавање извињења и захвалности - Слушање и читање исказа у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима - Усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба - Предлагање решења у вези са осетима и потребама - Усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа - Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са сналажењем и оријентацијом у простору и специфичнијим просторним односима - Усмено и писано размењивање информација у вези са сналажењем и оријентацијом у простору и просторним односима - Усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа - Слушање и читање једноставнијих исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама - Постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих - Усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза <p>Садржаји:</p> <ul style="list-style-type: none"> - über Gefühle sprechen Wie hast du dich gefühlt? / Wann fühlst du dich wohl? / Wann freust du dich? / Warum hast du dich geärgert? / Was tust du, wenn du dich freust? / Was tust du, wenn du dich schlecht fühlst? Ich habe mich sehr unsicher gefühlt. / Ich hatte Angst. / Ich fühle mich wohl, wenn ich Sport mache. / Ich freue mich, wenn mein Hund mich begrüßt. / Ich habe mich geärgert, weil ich lange warten musste. / Wenn ich mich freue, dann singe ich laut. / Wenn ich mich schlecht fühle, möchte ich allein sein. - Streiten und Kompromisse finden Geh doch zu anderen Dusche! - Warum, geh du doch! - Quatsch,...! Mach doch mal die Musik leiser. - Ej, suchst du Streit? Lass bloß die Musik laufen. 	
---	--	--	--

		<p>Ich beeile mich. - Na gut, ich warte, aber mach bitte schnell. Du kannst doch mit Kopfhörer hören. - Ich kann dir meine Kopfhörer ausleihen. - Ich höre nur noch zwei Lieder, o.k.? - Regeln formulieren Man muss anderen zuhören. Man darf andere nicht beschimpfen. Wenn man etwas falsch gemacht hat, muss man sich entschuldigen.</p> <p>- Описни придеви - Поређење придева - Презент - Императив - Модални глаголи - Упитне реченице - Употреба придева и предлога који описују просторне односе</p> <p>(Интер)културнисадржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика; прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве; правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања; мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација; јавни простор, типичан изглед места; понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.</p>	
<p>- разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања - опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средстава - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости - разуме једноставније текстове у</p>	<p><u>6. Das gefällt mir</u></p> <p>- Описивањебића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања</p> <p>- Описивање радњи у садашњости</p> <p>- Изражавање припадања и поседовања</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама:</p> <p>- Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања - Усмено и писано описивање / поређење бића, предмета, појава и места - Слушање и читање описа и размењивање мишљења у вези са сталним, уобичајеним или актуелним догађајима / активностима и способностима - Усмено и писано описивање сталних, уобичајених или актуелних догађаја / активности и способности - Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима којима се говори шта неко има / нема или чије је нешто</p>	<p>III, IV, V</p>

<p>којима се описују способности и умећа</p> <ul style="list-style-type: none"> - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости - опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа - разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност - формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност - пита и каже шта неко има / нема и чије је нешто - разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих - изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих - изражава мишљење, слагање / неслагање и даје кратко образложење - разуме једноставне изразе који се односе на количину и цену - пита и саопшти колико нечега има / нема, користећи једноставнијајезичка средства - пита / каже / израчуна колико нешто кошта 	<ul style="list-style-type: none"> - Изражавање допадања и недопадања - Изражавање мишљења - Изражавање количине, бројева и цена 	<ul style="list-style-type: none"> - Постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих - Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на изражавање допадања / недопадања - Усмено и писано изражавање допадања / недопадања - Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања / неслагања - Усмено и писано тражење тражење мишљења и изражавање слагања / неслагања - Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини и цени - Слушање и читање текстова на теме поруџбине у ресторану, куповине - Постављање питања у вези с количином и ценом и одговарање на њих, усмено и писано - Играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи...) - Записивање и рачунање цена <p>Садржаји:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sagen, was einem gefällt (Mode / Design) Ich liebe Mode. Ich liebe Rot. Schwarzen Katzen gefallen mir (nicht). Die grünen Schuhe von dem Mädchen gefallen mir nicht. - Sachen und Personen beschreiben Er ist groß / nicht so groß. Sie hat kurze, braune Haare. Sie trägt einen Ohrring / keine Brille. - Kleidung anprobieren und kaufen Wie steht mir die Jeans? - ich weiß nicht... / Nicht schlecht. Hast du mal den kurzen Rock probiert? - Der sieht klasse aus, aber er ist viel zu teuer. Wie passt mir die Jeans? - Die jeans passt dir sehr gut. Wie steht mir die Hose? - Nicht so gut. - über eine Statistik sprechen Im Durchschnitt bekommen deutsche Jugendliche zwischen 30 und 70 Euro Taschengeld im Monat. Das meiste Geld geben Jugendliche für Kleidung, Mode und Schmuck aus....
--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> - Описни придеви - Компарација придева - Деклинација придева - Презент - Деклинација именица - Вођење дијалога на тему - Најфреквентнији глаголи за изражавање мишљења - Основни бројеви преко хиљаду - Редни бројеви до 100 - Употреба члана <p>(Интер)културнисдржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика; породични живот, живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; однос према својој и туђој имовини; уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм; поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима; друштвено окружење; валуте циљних култура.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење / давање информација личне природе - поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства - размени једноставније информације личне природе - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања - опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи 	<p style="text-align: center;"><u>7. Mehr über mich</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Поздрављање и представљање себе и других тражење / давање основних информација о себи и другима - Описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања - Описивање радњи у прошлости - Изражавање мишљења - Изражавање количине, бројева и 	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.) - Реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације - Усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима - Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања - Усмено и писано описивање / поређење бића, предмета, појава и места - Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање мишљења у вези са искуствима, догађајима / активностима и способностима у прошлости - Усмено и писано описивање искустава, догађаја / активности и способности у прошлости - Израда презентација и пројеката о историјским догађајима, 	<p>V, VI</p>

<p>једноставнија језичка средстава</p> <ul style="list-style-type: none"> - разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајума и способностима у прошлости - опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости - опише неки историјски догађај, историјску личност и сл. - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих - изражава мишљење, слагање / неслагање и даје кратко образложење - разуме једноставне изразе који се односе на количину и цену - пита и саопшти колико нечега има / нема, користећи једноставнија језичка средства - пита / каже / израчуна колико нешто кошта 	<p>цена</p>	<p>личностима и сл.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања / неслагања - Усмено и писано тражење тражење мишљења и изражавање слагања / неслагања - Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини и цени - Слушање и читање текстова на теме поруџбине у ресторану, куповине - Постављање питања у вези с количином и ценом и одговарање на њих, усмено и писано - Играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи...) - Записивање и рачунање цена <p>Садржаји:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vermutungen äußern Ich glaube, er kommt aus Deutschland. Er kann wahrscheinlich gut Gitarre spielen. Wir glauben nicht, dass er gerne zur Schule geht. - Personen vorstellen Sie ist 30 Jahre alt und kommt aus Hamburg. Sie sieht sehr gut aus. Sie liebt Mode. Sie ist Schauspielerin von Beruf und schreibt auch eigene Texte. Er ist 1756 in Salzburg geboren. Er war Musiker und Komponist. Er hat in Wien gelebt, aber er ist auch viele gereist. - das Datum sagen Welches Datum ist heute? - Heute ist der 27. 3. 2016 . Wann ist Einstein geboren? - Am 14. 3. 1879. - über die Schulzeit sprechen In der ersten Klasse hatten wir eine nette Lehrerin. Sie hat uns immer geholfen. Nach der vierten Klasse bin ich zum Gymnasium gegangen. Meine Freundin ist zur Gesamtschule gegangen. Das war Schade. Aber ich habe auch neue Freundinnen gefunden. - Описни придеви - Компарација придева 	
--	-------------	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> - Деклинација придева - Претерит помоћних и модалних глагола - Перфекат - Најфреквентнији глаголи за изражавање мишљења - Основни бројеви преко хиљаду - Редни бројеви до 100 - Изражавање година до 2000. и касније <p>(Интер)културнисадржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена, презимена и надимци; родбина и родбинске везе; адреса; формално и неформално представљање; степен сродства и родбински односи; већи градови у земљама циљане културе; особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика; историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости; друштвено окружење; валуте циљних култура.</p>	
--	--	---	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Планирање наставе и учења

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у комуникативним ситуацијама наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама, усмеравају наставника да операционализује исходе на нивоу једне или више наставних јединица. Наставник за сваку област има дефинисане исходе и од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и припреме часа, дефинише исходе имајући у виду ниво постигнућа ученика. То значи да исходе треба класификовати од оних које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа.

При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са

предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упути ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

Остваривање наставе и учења

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;
- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- уџбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
- за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда панона, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту.

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „текућих проблема” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

- уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);
- препознавање везе између група слова и гласова;
- одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;
- извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

- повезивање гласова и групе слова;
- замењивање речи цртежом или сликом;
- проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);
- повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;
- попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);
- писање честитки и разгледница;
- писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем. Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

- дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
- референцијалну (о темама о којима је реч) и
- социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:

- од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
- од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
- од особина онога ко говори,
- од намера с којима говори,
- од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,
- од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредсреди на друге појединости);
- дужина усменог текста;
- брзина говора;
- јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;
- познавање теме;
- могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:

- читање ради усмеравања;
- читање ради информисаности;
- читање ради праћења упутстава;

– читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

- глобалну информацију;
- посебну информацију,
- потпуну информацију;
- скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прог्रेसија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);
- текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);
- лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);
- степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији монолошког излагања, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији интеракције, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

- јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);
- излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.)
- Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:
- читањем писаног текста пред публиком;

- спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.
- реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

- размену информација,
- спонтану конверзацију,
- неформалну или формалну дискусију, дебату,
- интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља интеркултурна компетенција, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

Упутство за тумачење граматичких садржаја

Настава граматике, с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

Грамматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Грамматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Праћење и вредновање наставе и учења

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес. Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање

мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик.

ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ЗА СЕДМИ РАЗРЕД

ТЕМА	Број часова	Време
1. Wie war's in den Ferien?	5	септембар, октобар
2. Meine Pläne	6	октобар, новембар
3. Freundschaft	6	новембар, децембар
4. Bilder und Töne	4	јануар, фебруар
5. Zusammenleben	6	фебруар, март
6. Das gefällt mir	5	март, април
7. Mehr über mich	4	мај, јун

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ:

1. Wie war's in den Ferien?

ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.

ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.

ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.

ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.

ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.

ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).

- ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).
- ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.
- ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби).
- ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.
- ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства.
- ДСТ.1.1.18. Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину).
- ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима.
- ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).
- ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама.
- ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).
- ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.
- ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).
- ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.
- ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.
- ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.
- ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.
- ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.
- ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.
- ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.
- ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.
- ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима.
- ДСТ.2.1.14. Разуме општи смисао једноставнијих текстова модерне музике.
- ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење.
- ДСТ.2.1.16. Успева да на кратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.
- ДСТ.2.1.16. Успева да на кратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.

- ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.
- ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.
- ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.
- ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање.
- ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама.
- ДСТ.2.1.23. Формулише љубазне молбе и извињења.
- ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.
- ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.
- ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично.
- ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).
- ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.
- ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.
- ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.
- ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).
- ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).
- ДСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.
- ДСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински.

2. Meine Pläne

- ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.
- ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.
- ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.
- ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.
- ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.
- ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.

- ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).
- ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе.
- ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).
- ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.
- ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.
- ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства.
- ДСТ.1.1.18. Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину).
- ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима.
- ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).
- ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама.
- ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).
- ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.
- ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).
- ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.
- ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.
- ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.
- ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).
- ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.
- ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.
- ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.
- ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.
- ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.
- ДСТ.2.1.7. Разуме основни смисао кратких телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о познатим темама, с предвидљивим информацијама, уколико се говори споро и разговетно.
- ДСТ.2.1.8. Разуме појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у модерној музици.
- ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.
- ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима.

- ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење.
- ДСТ.2.1.16. Успева да на кратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.
- ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.
- ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.
- ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање.
- ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама.
- ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.
- ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.
- ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично.
- ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).
- ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.
- ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.
- ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.
- ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонеда).
- ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).
- ДСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.

3. Freundschaft

- ДСТ.1.1.1. Разуме најједноствније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.
- ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.
- ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.
- ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.
- ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.
- ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.
- ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).

- ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе.
- ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).
- ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.
- ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.
- ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства.
- ДСТ.1.1.18. Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину).
- ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима.
- ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).
- ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама.
- ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).
- ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.
- ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).
- ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.
- ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.
- ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.
- ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).
- ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.
- ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.
- ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.
- ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.
- ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.
- ДСТ.2.1.7. Разуме основни смисао кратких телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о познатим темама, с предвидљивим информацијама, уколико се говори споро и разговетно.
- ДСТ.2.1.8. Разуме појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у модерној музици.
- ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.
- ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима.
- ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење.

- ДСТ.2.1.16. Успева да на кратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.
- ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.
- ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.
- ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање.
- ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама.
- ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.
- ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.
- ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично.
- ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).
- ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.
- ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.
- ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.
- ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).
- ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).
- ДСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.

4. Bilder und Töne

- ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.
- ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.
- ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.
- ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.
- ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.
- ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.
- ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).
- ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).

- ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.
- ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби).
- ДСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама.
- ДСТ.1.1.18. Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину).
- ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима.
- ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).
- ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама.
- ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).
- ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.
- ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).
- ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.
- ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.
- ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.
- ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.
- ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.
- ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.
- ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.
- ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима.
- ДСТ.2.1.14. Разуме општи смисао једноставнијих текстова модерне музике.
- ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.
- ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.
- ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.
- ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање.
- ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама.
- ДСТ.2.1.23. Формулише љубазне молбе и извињења.
- ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.

ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.

ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично.

ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).

ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.

ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.

ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.

ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).

5. Zusammenleben

ДСТ.1.1.1. Разуме најједностворије речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.

ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.

ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.

ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.

ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.

ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).

ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе.

ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.

ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).

ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.

ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби).

ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.

- ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства.
- ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима.
- ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).
- ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама.
- ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).
- ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.
- ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).
- ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.
- ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.
- ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.
- ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).
- ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.
- ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.
- ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.
- ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.
- ДСТ.2.1.8. Разуме појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у модерној музици.
- ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.
- ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима.
- ДСТ.2.1.14. Разуме општи смисао једноставнијих текстова модерне музике.
- ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење.
- ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.
- ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.
- ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.
- ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама.
- ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.
- ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.
- ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично.

- ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).
- ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.
- ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.
- ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).
- ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).

6. Das gefällt mir

- ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.
- ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.
- ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.
- ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.
- ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.
- ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.
- ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).
- ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе.
- ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.
- ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).
- ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.
- ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби).
- ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.
- ДСТ.1.1.15. Поставља најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговара на слична питања саговорника.
- ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима.
- ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).

- ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама.
- ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).
- ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.
- ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).
- ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.
- ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру научног репертоара језичких средстава.
- ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.
- ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.
- ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.
- ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.
- ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.
- ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.
- ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.
- ДСТ.2.1.7. Разуме основни смисао кратких телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о познатим темама, с предвидљивим информацијама, уколико се говори споро и разговетно.
- ДСТ.2.1.8. Разуме појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у модерној музици.
- ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.
- ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима.
- ДСТ.2.1.14. Разуме општи смисао једноставнијих текстова модерне музике.
- ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење.
- ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.
- ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.
- ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање.
- ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама.
- ДСТ.2.1.23. Формулише љубазне молбе и извињења.
- ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.
- ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.
- ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично.

- ДСТ.2.1.27. Пише кратке текстове на блиске теме у којима описује себе, своју породицу и окружење, користећи фреквентне кохезивне елементе.
- ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).
- ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.
- ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.
- ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.
- ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).

7. Mehr über mich

- ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контекстуализовани.
- ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа.
- ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.
- ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.
- ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.
- ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.
- ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС).
- ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе.
- ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).
- ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.
- ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.
- ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства.
- ДСТ.1.1.18. Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину).
- ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима.
- ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).
- ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама.
- ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).

- ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.
- ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).
- ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.
- ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.
- ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.
- ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).
- ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.
- ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.
- ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.
- ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.
- ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.
- ДСТ.2.1.7. Разуме основни смисао кратких телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о познатим темама, с предвидљивим информацијама, уколико се говори споро и разговетно.
- ДСТ.2.1.8. Разуме појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у модерној музици.
- ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.
- ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима.
- ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење.
- ДСТ.2.1.16. Успева да на кратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.
- ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.
- ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.
- ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање.
- ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама.
- ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.
- ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.
- ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично.
- ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).
- ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.
- ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.

ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.

ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).

ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).

ДСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ И СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

Компетенција за учење, одговорно учење у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција.

Садржај:

1.ШКОЛСКИ ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОД ОД 2022/2023. ДО 2025/2026. ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ	2
1.2.ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	3
1.3.ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА.....	4
2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД	7
2.1. СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ.....	7
2.2.ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК.....	19
2.3.ЛИКОВНА КУЛТУРА	37
2.4.МУЗИЧКА КУЛТУРА	51

2.5.ИСТОРИЈА	59
2.6.ГЕОГРАФИЈА	66
2.7. ФИЗИКА	103
2.8. МАТЕМАТИКА	118
2.9.БИОЛОГИЈА.....	134
2.10. ХЕМИЈА.....	161
2.11. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА	171
2.12.ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО	176
2.13. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	194
2.14. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ.....	208
2.14.1. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	208
2.14.2. ВЕРСКА НАСТАВА- ИСЛАМСКИ ВЈЕРОНАУК –ILMUDDIN	209
2.14.3. ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС	210
2.14.4. ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК	215